BIBLIOTECA PARTIDULUI NAŢIONALIST-DEMOCRAT

Pentru Neam
Cu Arma Cuvântului

DISCURSURI

rostite în Adunarea Deputaţilor în sesiunea extraordinară din anul 1918
(După notele stenografice)

DE

ION ZELEA-CODREANU

Deputat al Sucevii

1° Cu prilejul răspunsului la Mesaj. — 2° La votarea păcii.—3° Impotriva acordării silite a drepturilor politice la străini. — 4° Pentru Seminariile-Normale. — 5° Impotriva obligativităţei muncilor agricole.—6° Interpelare întru apărarea libertăţilor cetăţeneşti. — 7° Pentru pământ.

Depozit la „LIBRARIA ROMANEASCA" Ion V. Ionescu
IAŞI
Preţul 4 Lei.

BIBLIOTECA PARTIDULUI NAȚIONALIST-DEMOCRAT

Pentru Neam
Cu Arma Cuvântului

DISCURSURI

rostite în Adunarea Deputaților în sesiunea extraordinară
din anul 1918
(După notele stenografice)

DE

ION ZELEA-CODREANU
Deputat al Sucevii

Depozit la „LIBRARIA ROMANEASCA“ Ion V. Ionescu
IAȘI

Prețul 4 lei.

ION ZELEA-CODREANU
Deputat al Sucevii
1918

CU PRILEJUL RASPUNSULUI LA MESAJ

Rostit în ședința din 11 Iunie 1918.

Dnul I. Zelea-Codreanu: D-le Președinte, d-lor Deputați, înainte de a intra în discuțiunea propriu zisă, să-mi dați voie să fac două declarațiuni. Cea dintâiu în calitate de Român moldovean, Român din Moldova. D-lor, unul din onorații noștri colegi, a spus că tare fericiți trebuie să se fi simțit cei din teritoriul ocupat, cari au avut o singură ocupațiune a unei oștiri vrăjmașe și tare nenorociți trebuie să fi fost aceștia de aici din Moldova, cari au avut două ocupațiuni, una a unei oștiri aliate și alta a oștirii românești însă-și, iar pe deasupra, altă mare nenorocire: Ar fi fost mulți, mulți cât frunza și iarba refugiații, frați de ai noștri, cari și-au căutat și ei adăpostul pe pământul Moldovei, din Oltenia, din văile și munții Munteniei și că din această cauză, din aceste cauze, a fost mare nenorocire în Moldova.

D-lor, dacă în adevăr s'ar fi huzurit acolo în teritoriul ocupat, și chiar dacă toate bunătățile din lume ar fi fost la dispoziția celor rămași acolo sub stăpânirea străină, eu sunt sigur că sufletul românesc întreg, tot aici ar fi zburat. (Aplauze).

Știu sigur că sufletul acelor Români, de acolo mereu era îndreptat aici, unde fâlfâie steagul libertății românești. (Aplauze). Și noi aici în Moldova oricât de greu, fraților, am fi dus-o, oricâte nevoi, oricâtă sărăcie am îndurat, tot mai bine ne-am simțit sub umbrirea steagului slobod pe pământul României libere, și totdeauna eram gata să zicem: Cât mai mulți, fraților, veniți și împărtășiți sărăcia

noastră. *Oricât de săraci, oricât de necăjiţi, numai să fim liberi, sub steagul românesc şi sub ocrotirea oştirii româneşti!* (Aplauze prelungite).

Deci dar, fraţii noştri cari au venit aici, bine au venit, bine sunt primiţi, şi pe câtă vreme va fi libertatea încă numai aici, aici să stați. *Să nu vă duceţi, fraţilor, decât când libertate desăvârşită şi deplină va fi pe tot pământul României!* (Aplauze prelungite)

D-lor Deputaţi, trec cu aceasta mai departe, la a doua declaraţie.

Am pentru întâiaşi dată cinstea să vorbesc în faţa Parlamentului, în faţa unei părţi din sfatul ţării. Ţin să fac o foarte scurtă declaraţiune: Vă rog să mă credeţi, nu am venit aici să-mi arăt talentele oratorice, nici să mă ilustrez prin cuvântări, ci *am venit să spun adevărul*, şi nici pe acela atât, cât îl cred întreg, ci am venit să spun *atâta din adevăr, cât este în însăşi simţirea mea, în însuşi sufletul meu.*

Deci, D-lor, nu cumva să creadă cineva că am venit aici să polemizez, să ridic chestiuni de polemică în diferite senzori, spre a fi plăcut unora şi neplăcut altora. Nu, D-lor, vă fac declaraţiunea că tot ce voi spune, tot ce voi vorbi, va ieşi numai din cugetul meu sincer şi din însăşi inima mea.

Cu aceasta, intrând în discuţiunea însăşi, voi începe cu partea de la urmă pentru a mă ridica apoi spre cele puse mai în frunte.

D-lor, răspunsul la Mesaj văd că termină afirmând, să strigăm într'un glas: „Să trăiţi Sire! Să trăiască Dinastia"!

D-lor, ţin să aduc aminte un lucru, că totdeauna oligarhia noastră, a avut o atitudine schimbăcioasă în direcţia aceasta. Oligarhie de care vorbia şi oratorul care a cuvântat înaintea mea, D-l Dinu Arion — deşi este o neînţelegere între mine şi D-l Arion cu privire la înţelesul cuvântului de oligarhie: D-l Dinu Arion spune că oligarhia e partidul liberal, căci noi, zice D-sa, noi, de . . . vom fi fiind şi noi oligarhie, dar suntem oligarhia cu tradiţii, pentrucă suntem urmaşii vechii noastre boierimi. D-lor, vă tăgăduim pe toată linia acest drept şi vă provoc să-mi

spuneţi câţi, în partidul conservator, câţi sunt urmaşii boierimii create de Muşatinii în Moldova şi de Basarabi în Muntenia? Câţi sunt urmaşii boierimii războinice de pe vremuri? Aceia este boierimea noastră adevărată, naţională, pe care totdeauna, cu toate privilegiile ei, poporul românesc a respectat-o, pentrucă ea a fost oblăduitoare de ţară, apărătoare a pământului şi a patriei, prin războinicia ei. D-voastră, D-lor, nu puteţi să aveţi pretenţia de a fi urmaşii acestei oligarhii boiereşti, cu tradiţii, şi legale, ci d-v. sunteţi oligarhie ca şi partidul liberal, sunteţi una şi aceiaşi oligarhie. Căci, vedeţi d-v., au fost la toate popoarele două soiuri de oligarhii în cârmuire, oligarhia de uzurpare, şi a fost oligarhia tradiţională, la care voia să o aducă în mod subţire D-l Dinu Arion pe seama acestui partid. Oligarhie de tradiţii, care a cârmuit mai bine sau mai rău. De multe ori, date fiind împrejurările, a cârmuit foarte bine, şi afirm că de multe ori în cursul timpurilor, desigur că tot boierimii noastre războinice i se datoreşte păstrarea acestui pământ şi acestei ţări (Aplauze). Insă, D-lor, această oligarhie de tradiţie războinică, a noastră, s'a isprăvit de prin veacul al 17-lea, alţii susţin că şi-a isprăvit misiunea ei de cârmuire la 1821, alţii o duc şi mai departe, până pe la 1848. Oricum s'a isprăvit. Ceia ce e sigur, D-lor, este un lucru: că în noaptea infamă, de neagră tradare, în care a fost detronat marele domnitor Cuza-Vodă, în noaptea aceia a luat fiinţă oligarhia ilegală, care rând pe rând, a stăpânit această ţară, de atunci şi până astăzi, prin stăpânire silnică, împotriva voinţii poporului român, şi stăpâneşte şi în ziua de astăzi.

D-lor această oligarhie ilegală, fără tradiţii, care împotriva dorinţii şi a voinţii poporului român a pus în mod samovolnic mâna pe frânele ţării şi destinele neamului românesc, a stăpânit, — nu a cârmuit! A stăpânit poporul român de atunci, până în ziua de astăzi. Şi cum l-a stăpânit? Intr'un mod foarte simplu: Intâi s'au împărţit în liberali şi conservatori — că mai pe urmă era să mai vie o treia parte, e indiferent. Era mult mai comod să se împartă astfel, pentru a putea exploata sistematic şi

pe rând, interesele țării și poporului românesc, sub paravan de partide luptătoare pentru binele obștesc. Pe de altă parte era mult mai simplu și mai ușor așa, să se dea aspectul că au asentimentul țării. Mă rog, văzutați d-v. să vină un guvern după cellalt, o Cameră după cealaltă, și să zică: bravo, bine a făcut înaintașul nostru; uite, și noi să facem ca dânsul! Ferească Sfântul! (Ilaritate) Toți cei cari au fost înainte au fost răi, dar grozav de răi (Ilaritate) Și de aceia nici un cuvânt și nici o insultă nu li-au fost cruțate. Și aceasta rând pe rând.

Știți pentru ce aceasta? Pentrucă putea să fie un sistem admirabil de guvernare. Intr'adevăr, poporul românesc trebuia să-și zică: „Măi, de vreme ce aceștia îi înjură așa de grozav pe ceilalți și cum noi îi știm pe ceilalți că au fost răi, desigur că ceștialalți n'o să poată fi decât buni. (Ilaritate). Acest lucru mergea timp de patru ani de zile și acuma ăștia deveneau răi și ceilalți buni. Se uita cum au fost și ei odată, veneau ceilalți și începeu să înjure ei mai grozav, până ce poporul își zicea: Măi, ăștia s'or fi îndreptat, or fi altfel! (Mare ilaritate, aplauze).

D-lor, sistemul acesta a tot fost întrebuințat, până ce poporul român a rămas nedumerit, de la o bucată de vreme, și și-a zis: bine, dar merg lucrunile din rău în mai rău, adevărat este că se înjură, adevărat că îi vedem câte odată dându-și mânile pe la spate, ca să nu-i vedem noi (Ilaritate) dar... O mică paranteză în privința aceasta. Țin să spun numai un singur lucru, pe care-l știu precis. Se pusese candidatura D-lui General Averescu la Vaslui. Eram acolo la Regiment fiind încă mobilizat. Nu mi-a trecut prin minte—lasă că nu cunoșteam pe nimeni la Vaslui—să mă amestec în afaceri electorale, dar am aflat, și vă spun lucru apsolut autentic, că un trimis din partea șefului partidului liberal a venit la Vaslui și a obligat pe membrii partidului liberat să voteze cu guvernul, împotriva Generalului Averescu.

Acum întrucât a fost urmată această obligație, e altă socoteală. Multă lume a rămas uimitată cu desvârșire.

O voce: Și eu am făcut alegerile la Vaslui și n'am auzit aceasta.

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, este complect adevărat, știu și persoana trimisă. Dar, aceasta am dat-o ca o mică pildă.

Eu care cunosc sistemul, pe mine nu m'a uimit de loc treaba aceasta. Lumea și-a explicat-o în diferite feluri. Dar explicațiunea faptului este o anumită teamă de Generalul Averescu, a unor anumiți inși, teama că ar putea fi primejduită stăpânirea oligarhiei.

D-lor, când acest sistem nu se mai putea, când înșelăciunea nu a mai putut trece, a intervenit banul. Funcționarul a trebuit să voteze ca să fie menținut în slujbă, negustorul a trebuit să voteze ca să nu i se facă proces-verbal de contravenție, cine nu era nici negustor nici meștesugar, acela a votat pentru ca să i se dea diferite beneficii, fie bani, cari în vremuri mai demult aveau mai multă valoare de cât azi, fie zahăr, care astăzi are mai multă valoare de cât banii... (Ilaritate).

D-lor a venit o vreme și anumite alegeri, unde nici acest lucru nu mai putea să se prindă, ei bine, acolo s'a întrebuințat pur și simplu forța. Nu vorbesc de alegerile cari au fost acum, ci vorbesc de alegerile cari în cursul timpului s'au făcut.

Știți, D-lor, că eu am căzut la alegeri în repetate rânduri, candidând și în județul Suceava, și de șapte ori eram se fiu asasinat.

O voce: Aceasta nu are importanță. (Ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: De sigur, nu are nici o importanță, dar D-zeu o fi având vre-o socoteală cu mine, de vreme ce m'a scăpat și atunci și în timpul războiului. In alt mod un-mi explic aceasta. Dar vorbesc de alegerile ce erau pe vremea prefectului de stralucită amintire Catargi.

Se zicea că s'a ocupat cu multe lucruri în viață, foarte onorabile: ca misit, schimb de cai etc. . . A fost pus să facă alegeri la Suceava, numai pentrucă trebuia să fie combătută candidatura mea, și a găsit un mijloc extraordinar de simplu. A înconjurat timp de trei zile orașul

cu armata şi nu s'a permis nimănui, nici bărbati nici femei, să între în oraş decât cu asentimentul poliţiei.

Chiar dacă venia cineva cu trenul la gară, avea nevoie să meargă în oraş, să plătiască o poliţă sau să meargă la cutare sau cutare negustor, nu era lăsat să treacă prin cordonul de soldaţi, până când nu se lua avizul poliţiei.

Dacă poliţia permitea să treacă, atunci se desfăcea cordonul, trecea cetăţeanul şi era dus cu trăsura de către un om al poliţiei şi de faţă cu el vorbea cu persoana cu care avea trebuinţă.

Apoi îl trecea dincolo de cordon, şi-l lăsa în voia Domnului, iar dacă-i obiecta, că până la trenul cellalt mai e timp, poliţistul răspundea, Nu avem timp să stăm mult de vorbă, acum avem alegeri! Şi astfel nu intra nimeni în oraş.

Cărţile de alegători şi certificatele de delegaţi se sechestrau de alegători, se aduceau dela Bucureşti vre-o sută de inşi, să îmbrăcau oamenii în costume ţărăneşti din judeţul Suceava şi votau până făceau numărul. In modul acesta se făceau alegerile. Aceasta este pilda cea mai văditã.

In afară de aceasta s'ar mai putea cita pilde de alegeri făcute de liberali la Huşi, unde iarăşi într'o măsură oarecare s'a întrebuinţat forţa.

Va să zică oligarchia care a stăpânit poporul român dela 1866 şi până astăzi, întrebuinţând vicleşugul, întrebuinţând mituirea şi întrebuinţând forţa, a siluit conştiinţa poporului Român şi a ţinut în mânile ei destinele lui, în mod samavolnic.

Cari sunt rezultatele acestei stăpâniri, nu cârmuiri?

D-lor şcoala a rămas cum ştiţi. Nici într'un sat aproape nu există local de şcoală în care să poată încăpea nu toţi cei obligati, dar nici cei care de bună voie ar dori să urmeze şcoala.

Şi rezultatul este analfabetizmul pe care-l vedeţi că se resfaţă în toate părţile în ţară. D-lor, am fost în 1913 în Bulgaria. Ei bine, e dureros să constatăm, că ei au mai multe şcoli pentru ţărani. Au avut de două ori şi de trei

ori mai mulţi învăţători, decât am avut noi, absolut în toate satele. Şi numărul de analfabeţi este derizoriu faţă de analfabetizmul dela noi.

Biserica ca instituţiune ajunsese într'o vreme în condiţiuni foarte rele. Armata ştiţi în ce hal de nepregătire aţi lăsat-o.

A! D-voastră veţi zice: partidul liberal e de vină — par' că partidul liberal a guvernat dela 1866 până acum.

Este adevărat că-i incubă cea mai mare răspundere, căci a guvernat mai mult decât d-v., este adevărat că au stăpânit înaintea intrării noastre în războiu, şi alor era sarcina să pregătiască oştirea;

Dar nu e mai puţin adevărat, că şi d-v. aceştia cari sunteţi, şi d-v. a-ţi contribuit dela 1866 până acum la această nenorocire, care a fost pe noi, să ne batem cu oştiri perfect înarmate, noi care nu aveam mitraliere, cari aveam nişte granate, cari erau cel mai bun mijloc de a ucide pe cei cari voiau să le arunce, noi cari nu aveam aeroplane, nimic ce trebuie să aibă o oştire temeinic pregătită din punct de vedere technic. D-lor, nu aveam tunuri atâtea, câte aveau Bulgarii, cari erau un stat din toate punctele de vedere, jumătate cât al nostru.

Iar în ceia ce priveşte clasele sociale d-v. ştiţi foarte bine, că ţărănimea noastră era bântuită de pelagră, era bântuită de sifilis, de alcool, de toate boalele de pe suprafaţa pământului, iar mortalitatea copiilor era îngrozitoare, drept rezultat al unei sărăcii fără de margini; era poate cea mai săracă ţărănime de pe suprafaţa pământului, pe cele mai bogate şi mai binecuvântate pământuri, cari sunt pe suprafaţa întregului pământ.

Explicaţia venia din rândurile oligarhiei, totdeauna: apoi, dacă ţăranul bea, apoi dacă ţăranul nu vrea să se ducă la şcoală, dacă e leneş, şi aşa mai departe.

Nu vedeţi d-v. ce grozav de leneş este acest ţăran? Tot aurul cât s'a scos din acest pământ, prin sudoarea lui s'a scos. Toată munca câtă s'a săvârşit în acest pământ el a săvârşit-o, şi el tot cel cu obida, tot el cel vinovat!

Şi iată, aşa nepregătit, aţi dus pe acest ţăran la răz-

boiu. Şi ce pildă strălucită! Imi pare foarte bine că cel puţin aceasta se recunoaşte: S'a dus cu pieptul lui şi cu baioneta împotriva gazelor asfixiante, în potriva aeroplanelor, în potriva celei mai superioare tehnice de pe suprafaţa pământului, şi pieptul lui oprind, de pildă cum a fost în toamna anului 1916, năvala vrajmaşului dela Oituz, căci dacă nu se apăra acolo, nu mai erau nici Mărăştii, nici Mărăşeşti şi nici Oituzul din vara lui 1917. Acolo au oprit-o cu pieptul, umplând toţi codrii şi toate pădurile de cadavre. Fără murmur şi fără vorbă!

D-lor, îmi bate inima când îmi amintesc scenele din războiu.

O voce: Cu ce grad aţi intrat?

D-l I. Zelea-Codreanu: Eram comandant de companie, eram tânăr Locotenent, acum sunt bătrân Maior (Ilaritate). Imi trece pe dinaintea ochilor scena dela Grozeşti, imediat înainte de a intra în luptele năprasnice de la Oituz. Şi-am spus, înainte de a porni la luptă, ostaşilor din compania mea: «Camarazi, mergem să ne logodim cu moartea! Nu vă temeţi de ea! Că-i o mândră crăiasă, a lumii mireasă şi-i frumoasă de tot». Şi atunci când am plecat să ne îmbrăţişăm cu ea pentru apărarea pământului nostru le-am zis: «vedeţi—şi ciocotiau pădurile, ciocotiau „codrii—acolo este ea, acolo ne ducem. La nuntă nu se „cuvine să ne ducem nici întristaţi, nici nepăsători n'ar fi frumos. La nuntă, omul trebuie să meargă vesel. Să vă văd pe toţi împodobiţi şi toţi veseli, cu inima senină, cu veselia pe faţă». Şi toţi şi-au pus frunză verde şi cetină de brad la chipiu şi-am plecat cu toţii fluierând.

D-lor plecasem în ziua de 14 August 1916 la războiu cu 263 inşi în companie, din această generaţie uriaşă şi de curiozitate, când am părăsit compania spre sfârşitul lui August 1917 pentru a lua comanda aceluiaş batalion, am voit să ştiu câţi au mai rămas din câţi au plecat cu mine în ziua întâia, şi i-am notat nominal pe fiecare: Mai rămăseseră 17 din 263! Restul erau omorâţi de gloanţe, de obuze, de boale, de ger, de suferinţi de neînchipuit, răniţi, evacuaţi.

Mai erau 17 din 263!

Iată prin urmare jertfa cea mare pe care a făcut-o ţăranul. Iată prin urmare, pusă faţa în faţă, ţărănimea aceasta, stăpânită cu vicleşug şi silnicie, pe de o parte, iar pe de altă parte opera oligarhiei, care a stăpânit în mod samavolnic acest popor, oligarhie din care şi dv. faceţi parte.

D-lor, şi acum — de aci purceserăm — încă un sistem: Când era partidul la putere, partidul striga din toată inima şi din tot sufletul: «Trăiască Regele! Trăiască Dinastia!».

Cum era însă în opoziţie, atunci partidul era gata să spună, să şoptească, să uneltiască prin gazetă, să spună cuvinte grele prin întruniri publice şi aşa mai departe.

D-lor, mie mi se pare, că mulţi din cei aleşi, în această majoritate, au vorbit în mod îndoielnic înainte, despre dinastie şi despre M. S. Regele. Mie mi se pare că mulţi aleşi, măcar pe lista guvernului, au patronat gazete, au scris la gazete, în care se spunea că Regele trebuie să plece! Intre ei alţii mai cu mănuşi, spuneau că „Regele trebuie să facă gestul inevitabil" şi aşa mai departe. (Aplauze).

D-lor, e lămurit că şi d-voastră continuaţi acelaş sistem, chiar astăzi. Intrebuinţaţi aceleaşi ameninţări, când sunteţi în opoziţie, pentru a striga: «Trăiască Dinastia!», atunci când sunteţi la guvern. Ceiace dovedeşte că d-voastră sunteţi aceiaşi şi repetaţi aceleaşi lucruri, pentru a perpetua aceleaşi apucături.

D-lor, eu vorbesc în numele Partidului Naţionalist-Democrat, atât cât este şi aşa cum este. D-lor, vorbesc în numele ţărănimii care m'a ales, vorbesc în numele ostaşilor pe care i-am văzut, căzând şi murind în jurul meu, vorbesc în numele ostaşilor de cari acum vre-o două săptămâni m'am despărţit, şi am adânca credinţă, că vorbesc în numele întregii ţărănimi dela Nistru până la hotarele noastre mutilate.

Ei bine D-lor, *întreaga ţărănime românească, înţelege să declare, că poporul român a fost totdeauna prin tradiţiunea lui dinastic. Cât a fost undeva o picătură de sânge de Muşatin sau o picătură de sânge de Basarab, s'a strâns în jurul ei,*

ca în jurul unui steag sfânt, pentru apărarea neamului și a țării. In momentul în care s'a instituit dinastia de obârșie străină, dar națională românească, poporul românesc a înțeles să se grupeze în jurul dinastiei și să stea ca o stâncă neclintită în jurul ei, conform tradițiunii neamului nostru. (Aplauze prelungite).

D-lor, și în ceiace privește situațiunea de astăzi declar, în numele tuturor acelora de care v'am vorbit, *că întreaga suflare românească se unește, fără să precupețească, fără să se gândească la altceva, decât la sufletul mare de Român al Regelui Ferdinand, pentru ca să strige hotărît și cu toată energia—pentru ca să fie auzită și deplin înțeleasă — Trăiască Regele Ferdinand I al României.* (Aplauze puternice).

După lămurirea acestui punct, țin să amintesc câteva lucruri relativ la alegerile acestea, lucruri pe care mi-le reamintește prezența d-lui prefect de Suceava.

Văd aici D-lor,— și-mi face mare plăcere,—pe d-l prefect de Suceava, Leca. (Ilaritate). D-lor, nu mă voiu plânge de faptul că D-sa, desigur pentru siguranța mea personală, cum mi-a spus-o, mi-a dat în automobil un jandarm cu care să pot să umblu prin comune, spunându-mi că sunt dezertori prin pădure și ar putea cumva ... (Ilaritate). D-lor, eu am fost foarte mulțămit și îi mulțămesc și acuma. (Ilaritate). Eu venisem cu trei zile înainte de alegeri, nu putusem scăpa mai de vreme, fusesem mobilizat, și am luat automobilul...

O voce: Va să zică ești țăran cu cântec! De áia cu automobil! (Ilaritate).

Dnul I. Zelea-Codreanu: Dacă sunt maior! (Ilaritate). Sunt profosor și maior; nu sunt însu-mi țăran, dar sunt fiu de țăran! Și nefiind coadă de topor, socot că tot atâta drept oi fi având și eu să reprezint interesele țărănimii, cât drept au atâția dintre d-voastră, aleși de guvern la colegiul al III-lea. (Ilaritate). D-nul General Averescu, având în vedere timpul scurt de care dispunem, mi-a pus la dispoziție un automobil ca să pot umbla prin comune și să aduc la cunoștința alegătorilor candidatura noastră. Altceva nimic: Nici întruniri, nici cuvântări, nimic! D-nul

prefect însă mi-a spus: Uite, toate îs bune, dar n'ai permis eliberat de prefectură. (Ilaritate). Permisul acesta e greu să ți-l eliberez pentrucă n'ai, mai întâiu permisul Ministerului de interne pentru consumațiunea benzinei (mare ilartate), dacă l'ai avea pe acela, eu cu mare plăcere ți l'aș elibera pe acesta.

D-lor, am convenit împreună, ca să mă duc într'o comună sau două, pentru că comunele acelea trebuiau să fie contaminate (Ilaritate). Ca să nu mă duc și în altă parte mi-a oferit jandarmul (Ilaritate). De acestea toate nu mă plâng, dar mă plâng de altceva: Că după alegerea noastră, au venit și mi s'au plâns oamenii din județul Suceava că, neavând păpușoiu de hrană acolo—căci au fost în Suceava doi ani de grindină, păpușoiu s'a făcut foarte puțin; apoi au fost oștile rusești și vă puteți închipui ce au lăsat—deci, neavând păpușoiu au venit oamenii, a doua sau a treia zi după alegeri, să ceară să li se aducă păpușoiu căci le mor copii de foame și li s'a răspuns: Duceți-vă la deputații pe cari i-ați ales, Generalul Averescu și Zelea-Codreanu, să vă dea păpușoiu, eu nu dau.

D-l Toneanu: Poate n'avea, și D-ta ai făgăduit că li dai!

D-l I. Zelea-Codreanu: Mulțămesc de întrerupere, mă bucură. Dacă nu este, trebuia să li se spună cinstit: Oameni buni, nu este. In măsura putinții, când va fi, se va da. Dar nu să-i spui țăranului: Să mori de foame! Cine te-a pus să alegi pe altul decât pe acela pe care stăpânirea ți-l impune. (Aplauze pe băncile minorității) Eu n'am putut să făgăduiesc ca am să dau păpușoi, că de unde era să dau (Ilaritate), dar în fața unui grup de alegători, unul dintre candidații cârmuirii a spus: Băgați de seamă ce faceți, căci o să veniți la păpușoiu! Ei bine, un țăran știți ce a răspuns? — eu nu eram față, dar știu precis că așa a răspuns — Apoi, Domnule, dacă e vorba ca D-ta să ni dai păpușoiu, când nu te am văzut nici odată prășind, știu eu că noi murim de foame. Dacă o da D-zeu ploaie, atunci o fi păpușoiu și pentru noi și pentru D-ta, iar de nu, atunci, cu D-ta sau fără D-ta, tot una este! (Mare ilaritate).

O voce: Pe d-v. v'a văzut vre-o dată prăşind? (Aplauze).

D-l M. Ferichide: Nu i-a spus D-sale, din cauza costumului.

D-l I. Zelea Codreanu: Costumul meu e de rassă, D-le Ferechide, nu-i de clasă! (Aplauze puternice).

D-l Lascăr Antoniu, *vice preşedinte:* Fac atent publicul din tribune, că nu e permis, după Regulament, să dea semne de aprobare sau desaprobare; voi fi nevoit în caz de abatere să evacuez loja sau locul unde o persoană s'a abătut de la regulament.

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, costumul meu *nu e costum de clasă, e costum de rasă, costum naţional.*

O voce: Pus pentru circumstanţă.

D-l I. Zelea-Codreanu: Imi pare foarte bine că mă întrerupeţi din nou, sunt încântat. . . .

D-l L. Antoniu, *vice preşedinte:* Ne interesează Mesagiul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Eu intru în chestiune, numai să nu mă întrerupeţi.

D-l L. Antoniu, *vice preşedinte*: Aţi dat explicaţiunele cuvenite, intraţi în chestiune.

D-l I. Zelea-Codreanu: Numai şapte ani am purtat haine, ca D-v. dar mă strângea gulerul grozav, şi l'am lăsat deoparte. . . . .

O voce: Gulerul?

D-l I. Zelea-Codreanu. Isteţe întreruperi. . . .

D-l L. Antoniu, *vice preşedinte:* Numai întrerudeţi că pe urmă vine la restul costumului! (Ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, aşa fiind, d-v. în gândul d-v. desigur spuneţi — şi trebuie să spuneţ, căci adevărul se impune — adevărat este, dela 1866 până acum aşa o fi fost cum spui D-ta, decât noi, aceştia de astăzi, suntem cu totul alţii. Noi am fost cutremuraţi de nenorocirea care a sguduit întregul neam românesc şi noi suntem alţii astăzi, avem suflete cu totul primenite. Şi noi vrem de astăzi înainte să facem binele, şi anume numai binele obştesc al ţării, al neamului. D-lor, eu unul vă spun: *când am să văd lupul fiind baciu bun la turmă, când oi vedea uliul făcând slujbă de cloşcă, atunci voi crede*

că oligarhia va veni să ocrotească din tot sufletul şi din toată inima interesele poporului român. Dar să trec, şi prin absurd, să ajung la concluzia că aşa ar fi într'adevăr, şi că D-v v'aţi hotărât astăzi de-a face binele întreg.

D-lor, eu cred, părerea mea sinceră este că d-v. aveţi un singur lucru de făcut şi o singură pedeapsă mare de executat. D-v. executaţi o pedeapsă acum, căci eu nu pot, fireşte să vă fac ofensa, nu pot să vă arunc ocara, că pe d-v, oricum aţi fi fost, nu vă doare adânc în suflet pacea pe care o aveţi; ei bine, pacea care o aveţi este pacea pe care d-v dela 1866 o pregătiţi.

Ei bine, pedeapsa soartei aceasta e: *puneţi cuţitul şi tăiaţi din trupul mamei. După ce veţi face acest lucru, eu cred că d-v sunteţi ultimii reprezentanţi ai oligarhiei stăpânitoare a acestui popor, şi veţi înceta de a exista, ca cârmuitori ai poporului român.* Dacă însă d-v veniţi şi spuneţi: da, vom vota pacea, dar după aceasta, voim să facem — chiar dacă ar fi să plecăm şi chiar dacă cu noi e să plece pentru totdeauna oligarhia ilegală dela cârmuirea intereselor poporului român — totuşi noi voim să ne folosim de prilej şi să înfăptuim binele cel mare întreg, desăvârşit.

Acum, pentru a încheia, vă pun trei *pietre de încercare*: voiţi d-v, D-lor, să faceţi cu adevărat binele? Apoi în cazul acesta *prima piatră* e aceasta: *fără nici o temperanţă — temperanţele lăsaţile pentru societăţile anti-alcolice: în materie de adevăr, de dreptate şi de bine, pentru neamul acesta oropsit, nu poate să fie temperanţă — deci, dar, daţi votul univeusal, egal, direct, secret şi obligatoriu*, cu reprezentarea minorităţilor. *Trebuie să l daţi fără întârziere, fără cea mai mică întârziere.*

Despre întârziere nu aş vrea să vă vorbesc mai mult, nici acum şi nici la expunerea pietrei a doua de încercare

D-l Preşedinte: In ce sens vorbiţi? Ar trebui să vă explicaţi.

D-l I. Zelea-Codreanu: Mă voi explica la punctul al doilea.

Piatra a doua de încercare: D-v să daţi pământul făgă-

duit de M. S. Regele și de-o constituantă anterioară, și să-l dați nu la șase luni, sau nu știu când după ratificare, sau pacea generală, ci, D lor, acum. In August să intre țăranul pe pământul pe care trebuie să-l pregătească, ca să-l semene cu grâu pentru primăvara viitoare. *Nu mai târziu!*

D-v veți zice: sunt forme și sunt legi. Nu de legi și de forme e nevoie acum, ci de pamânt.

O voce: Foarte rău.

D-l I. Zelea-Codreanu: Știu un singur lucru, că pământul acesta pe care-l cere țăranul pentru a putea trăi gospodărește, pe acest pământ, pe care el cu valuri de sânge l-a apărat; acest pământ îi trebuie cu orice preț acum! A dat țăranul dovezi atât de strălucite, pe care vi le-a amintit d-l deputat Dinu Arion. Valuri de jur împrejur; valuri de dușmani în față, valuri de foc și valuri de nebunie în spate, și cu toate acestea a stat țăranul ca o stâncă, neclintit la datoria lui și nici un strop și nici o umbră de nebunie nu s'a oprit în mintea lui, ca să-i tulbure sufletul.

In ceia ce privește dreptul de vot îmi aduc aminte că unul din căpitanii din batalionul meu, li vorbea soldaților spunându-li, că s'a votat de constituantă votul universal și le zicea: Ei băieți, să vă purtați bine și să fiți veseli, căci de acum veți vota toți la olaltă cu boierii cei mari în colegiul I, aceasta-i votul universal. Și, D-lor, unul dintre soldați a răspuns: *Să trăiți, D-le Căpitan, aceasta este mai de mult nu de acum, e de la 14 August de când suntem pe linia întâia, de atunci votăm cu colegiul întâiu, de atunci avem votul universal!*

Ei, D-lor, e foarte greu să veniți cu temperamente la acest vot pe care l'a avut de atâta amar de vreme! *Aceasta este a doua piatră de încercare.*

Acum iată și a treia: Voiți cu adevărat ca cel mai mare bine să-l faceți poporului românesc, atunci oligarhia să ia mâna depe cârma pe care nu are drept să o pună.

Și anume după ce veți face lucrurile cerute de cele două pietre de încercare de mai sus, după aceasta, *instituiți imediat un guvern de funcționari, un guvern de magis-*

trați, un guvern de membri de la Curtea de Casație ... (Ilaritate) și aceștia au să prezideze, și să garanteze cu prezența lor întreaga libertate în alegeri, să se facă alegeri libere de orice influență posibilă, pe tot pământul țării românești, *și atunci să vie aci o Cameră ordinară sau o Cameră constituantă care să fie Constituanta cea mare,* din diferite grupări politice. Și vă asigur că dv. ați putea să aveți un număr covârșitor, în acel caz când dv. ați înfăptui aceste lucruri, căci Românul este iertător pentru tot răul care i s'a făcut, numai să i se facă măcar la urmă și vre un bine.

O voce: Nu avem nevoie de iertare.

D-l I. Zelea-Codreanu: Vi se pare dv., dar mie mi-e teamă să nu aveți nevoie vreodată să se pledeze pentru iertarea dv.

Atunci să se adune corpurile leginitoare, și *diferitele grupări politice vor alcătui o majoritate, dacă n'a ieșit vreuna din alegeri, și majoritatea va da un guvern.* Și guvernul acela se poate schimba cât va voi, camerile însă, ca reprezentante ale voinții poporului român, vor rămânea și vor conduce înainte destinele poporului românesc.

D-lor, veți face așa, veți binemerita, și încă odată repet: Tot ce a fost se va uita. Dacă nu veți face așa, întreaga răspundere a urmărilor, asupra dv. va cădea.

O voce: Pare o amenințare.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu! Eu constat o realitate, eu știu ce vorbesc. Au credeți dv. că aș fi eu om în toată firea și om vrednic de numele de om, ca să știu un anumit lucru de primejdie și să nu-l spun? D-le, D-ta stai pe un poloboc de pulbere de pușcă, pleacă de acolo că altfel te primejduiești. Ce fel de om aș fi să zic: Stăi acolo, fii liniștit, să văd eu cum vei sbura în aier. N'ar fi aceasta omenie din partea mea ...

D-l I. Pătrășcanu: Dar nici să faceți apel la dreptul de agitațiune. Ce fel de reprezentant al poporului ești, dacă faci apel la astfel de mijloace? (aplauze)

Te-am aplaudat adineoarea, când ai vorbit cumintește, dar când ai spus că pământul trebuie dat fără lege, acest

lucru nu poate să intre în capul unui om cuminte. Și de aceia am spus aici: iată partidul D-lui General Averescu! (Aplause).

D-l I. Zelea-Codreanu: Dați-mi voie să mă explic, să fiu bine înțeles.

D-l I. Pătrășcanu: E în interesul țărănimii să cereți ca pământul să se dea cu lege, ca să fie sigură de dânsul, iar nu în mod anarhic.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu am fost înțeles (întreruperi).

Voci: Ați fost înțeles!

D-l I. Zelea-Codreanu: Dar să mă lămuresc.

O voce: A-ți spus: acum, până în August. Aceasta nu se poate.

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă nu-mi dați voie să mă lămuresc (Sgomot)...

Voci: Lămuriți-vă. (Sgomot).

Voci: Lăsați-l să vorbească.

O voce: Ați cerut ca pământul să se împartă îndată.

D-l I. Antoniu *vicepreședinte*: Lăsați pe orator să se lămurească.

D-l I. Zelea-Codreanu: Când am spus: «acum în August», eu n'am înțeles...

O voce: Să faceți o amenințare?

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă nu mi dați voie...

D-l Antoniu, *vicepreședinte*: Nu putem admite dialogurile.

D-l I. Zelea-Codreanu: Eu nu am înțeles ca să se dea în afară de orice lege.

Voci: A-ți spus: «fără lege și fără forme».

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă nu-mi dați voie să mă lămuresc, atunci desigur că o să fie greu să ne înțelegem. D-lor! Când am spus înainte de orice lege, și am spus așa, am înțeles: îi dau omului în arendă, ca el să știe, că are o bucată de pământ (Sgomot) și de.., d-lor...

Voci: Nu ai spus așa!

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, țin să declar, ca să încheiem ori ce discuție, și ca să nu mai îngădui nimănui ca să vadă în dreapta [illegible] să declar pe cuvântul meu de om și de onoare, că nu am înțeles să se dea pământ împotriva legii și în afară de ori ce lege, ci am înțeles să se dea pământ imediat, prin arendă, prin toate posibilitățile, ca apoi la timp să vie legea și să sancționeze toate aceste lucrări de împroprietărire.

D-lor, aceasta am înțeles și nimic altceva. V'am declarat înainte, că nu voi spune nimic împotriva sufletului și conștiinții mele, și nu fac jonglerii aici.

D-lor, *acestea sunt cele trei pietre de încercare, pe care vi le-am pus: votul, pământul, și libertatea destinelor poporului român din partea oligarhiei, pe care acum aici d-v. o reprezentați, altă dată au reprezentat'o alții.*

Vedeți, *aceste pietre, d-lor, vor fi adevărate pietre de încercare, și vor deveni, sau pietre nestimate pentru d-v. sau pietre de moară; tertium non datur, un al treilea fel nu există!*

LA VOTAREA PACEI

In ședința din 15 Iunie 1918

D-l I. Zelea-Codreanu:

D-lor Deputați, voi **vota ca naționalist-democrat contra, dar voi** vorbi nu ca deputat din minoritatea opozantă, **și voi vorbi** ca Român.

In fața noastră se găsește o pace. Cine e vinovat de ea, **cine are** răspunderea și cum se face că am ajuns aici, **nu e momentul** să discutăm acum.

***Acum, se** cuvine un singur lucru din partea mea, din partea noastră a tuturora: Să protestăm cu toată energia, ca Români și ca oameni, împotriva acestei păci care ni se impune nouă Românilor.*

Intâiu, după judecata, după concepția rassei noastre, a **neamului nostru**, *noi n'am fost biruiți, noi am fost stropșiți de număr. Acolo unde a fost în discuțiune, după vechea noastră vorbă, de pe vechile noastre steaguri «direapta vitejie», acolo «direapta vitejie» a biruit, și biruința pretutindeni a noastră a fost!*

Cu toate acestea, *brutalitatea împrejurărilor, și alte brutalități, au venit și ne-au impus această pace!*

Protestez împotriva întregului conținut al tratatului de pace, de la început până la sfârșit!

Voi aminti însă, *în special, că prin glasul mieu protestează toate comunele răsluite cu silnicie,* împotriva oricărei dreptăți și oricărui principiu, *din județul Suceava și din cuprinsul țării întregi.*

Protestez cu toată energia în fața lui Dumnezeu și fața oamenilor, împotriva răsluirii silnice a pământului

nostru scump, adevărat românesc, al Dobrogii lui Mircea cel Bătrân.

Protestez cu toată **energia împotriva** înjugării noastre, atunci când ni se **impun legi** împotriva conștiinții noastre de demnitate, **cum este amnestia** dezertorilor, și împotriva acelor legi cari **ni se** impun cu silnicie, în mod anticonstituțional, **cum e soluția** străină a chestiunii jidanilor străini.

Protestez dar, **împotriva tratatului** juridico politic impus de Impărăția Austro-**Ungară, care** pretinde să ne zugrume, **să înăbușe însuși sufletul neamului** românesc, chiar de aici, din această **Românie** liberă.

D-lor, protestez **și voi vota** contra, eu, dar d-v., d-v. majoritatea, trebuie **să** votați, **pentru** că sunteți datori, ca partid astăzi **cârmuitor; încă odată** sunteți datori, trebuie să votați!

Asemănarea este **aceasta**: Vine într'un moment dat un ins brutal, un ucigaș, cu **revolverul în** mână, și 'ți spune: Iată aici mama ta; am **eu interes**, voiesc eu, ca tu să-ți tai un braț. Ori vei executa acum, în termenul pe care ți-l pun, această a mea poruncă, ori de nu, voi sbura creerii mamei tale; o voi omorî și te voi omorî și pe tine.

In zadar vei plânge, în zadar vei protesta, în zadar te vei ruga, insul brutal și rece îți va număra secundele pe cari ți le-a anunțat și atunci nu vei avea ce să faci, vei lua cuțitul și vei tăia, nu pentru a te mântui pe tine, ci pentru a mântui viața mamei tale. Deci, *luând bila în mână, să aveți conștiința că alături de tâmpla țării noastre și alături de tâmpla d-v., se găsește revolverul cu degetul dușmanului pe trăgaciu, gata să apese.*

Deci, trebuie să votați. *Dar, d-lor Deputați, să nu pierdem curajul, nădejdea.* Suntem, de sânge, Traci și... „după vremuri mulți veniră de au cerut pământ și apă...!" Reprezintăm însă tot odată și graiul civilizațiunea și cultura romană. Și mi-aduc aminte din istoria Romanilor că a năvălit cândva brutalul Brenus cu ostașii lui până în Capitoliu, și atunci s'a hotărît să i se plătească aurul pe care-l cerea, pentru eliberarea Romei. Pe când se cân-

țărea aurul, Brenus a pus vârful săbiei pe cântar și a apăsat ușor. Romanul care punea aurul în cântar a protestat împotriva acestei înșelăciuni, atunci *Brenus a desfăcut sabia lui grea și a aruncat-o pe cântar, pronunțând cuvintele:* „*Vae victis*“! Am cunoștință — și n'am nevoie nici de confirmare, nici de desaprobare din partea băncii ministeriale — că, în timpul din urmă, la tratativele de pace din București, acelaș refren: „Vae victis!“ a fost rostit în dauna noastră, tălmăcit brutal în limba germană astfel: „*Ja, muss sein! Kriegsnot!*“

„Da, trebuie să se facă! o nevoie cerută de războiu!“ Și la orice obiecțiune, la orice protestare, refrenul se repeta: „*Ja, muss sein! Kriegsnot!*“

D-lor, dar mi-aduc aminte, că am cetit și urmarea în istorie. *Mai târziu Brenus a fost biruit. Și a venit vremea ca un Roman să-i smulgă aceiaș spadă și, înainte de a-l înjunghia cu dânsa, să-i întoarcă vorba:* „*Vae victis!*“

D-lor, *ca Român și ca creștin, care cred într'o dreptate a lui Dumnezeu din ceriuri, care știu că nici o jertfă, nici o muncă cinstită și cu credință depusă de un popor, nu poate să rămână nerăsplătită de Dumnezeu,* care e deasupra tuturor și e mai tare decât toate neamurile, decât toate împărățiile — gândindu-mă la toate acestea — am nădejdea, am siguranța în sufletul meu, că va veni o zi, când, și pentru noi, și în numele nostru, se va răspunde dușmanului brutal: „Ja, muss sein! Kriegsnot“!

IMPOTRIVA ACORDARII SILITE A DREPTURILOR POLITICE LA STRAINI

— *In ședința din 18 Iulie 1918* —

D-l I. Zelea-Codreanu: Domnilor Deputați, după expunerea atât de strălucit documentată a d-lui Cuza și după cuvântarea strălucită în măiestrie, — o mărturisesc — a d-lui Prim-Ministru, rolul meu este și scurt din punctul de vedere al documentării și desigur ingrat, ca să vin după asemenea strălucit orator. Voi face mai mult o cuvântare-declarațiune.

D-lor, desigur că d-v. veți zice: d-ta vorbești ca antisemit, deci știm ce vei spune.

Eu însă — pentrucă e vorba, ca o chestiune practică ca aceasta să fie privită printr'o anume prizmă, care poate fi o prizmă de principii — țin să fac o declarațiune: Nu sunt antisemit! Nu înțeleg pentruce aș fi, și nu înțeleg pentru ce ar fi cineva antisemit (Intreruperi).

D-lor, nu cred să aveți interes să mă întrerupeți. Vă voi lămuri. Nimic din curiozitatea d-v. nu va rămânea nesatisfăcută. Cred că este și în interesul d-v. și în interesul timpului — căci d-v. susțineți că trebuie să trecem repede în toate — să nu mă întrerupeți. Voi fi cât se poate de scurt, dacă nu mă intrerupeți la fiecare cuvânt.

Pentruce ar fi cineva anti-semit?

D-lor, specia albă e reprezintată prin trei rase principale: Semiții, Hamiții și Iafetiții sau Arienii — cari suntem noi.

D-lor, Semiți au fost în istorie și sunt și astăzi Arabii

și Iudanii — ca să nu zic Jidanii, să nu se supere D-l Petrașcu — adică din statul Iuda.

Semiți, în toată puterea cuvântului, din punctul de vedere al sângelui, ca rassă cred că au rămas astăzi Arabii; ceilalți, Jidanii, sunt mai mult Chazari, de obârșie Turanică, de cât Semiți. Acești Iudani, cari sunt Askenazim — nu Sefardim — au cel puțin 50% din sângele lor, sânge Chazar, care e sânge turanic. Atunci mă întreb, pentru ce ar fi cineva anti semit? D-lor anti semit, adică împotriva semitului arab care este desigur un popor foarte simpatic și strălucit în calitățile lui — în câteva sute de ani dat dovadă de strălucită cultură — nu văd rațiunea pentru care aș putea să fiu.

Dar veți zice: D-tă faci un joc de cuvinte! Nu fac un joc de cuvinte. Merg mai departe și mă întreb pentru ce aș fi antijidan?

D-lor, eu nu sunt anti-jidan. A fi anti-jidan înseamnă să fii împotriva unei națiuni, și după însăși doctrina naționalistă, eu nu pot fi împotriva unei națiuni, pentrucă națiunea este o creațiune a lui D-zeu și pentrucă o națiune este chemată în lume să contribuie cu partea ei originală de creațiune, de cultură, la cultura universală a lumii, și nu există nici un popor pe suprafața pământului care să poată crea acea părticică de cultură originală pe care o națiune, oricât de umilă, o poate crea în cuibșorul ei.

Atunci, d-lor, când ar exista națiunea aceasta, după toate regulele câte sunt lăsate de Dumnezeu, ca să trăiască pe pământul ei propriu, să desvolte o cultură națională originală pe un teritoriu bine determinat și nu nelimitat, vă puteți închipui ce contradicțiune de principii ar fi, să fiu eu antijidan, să fiu adică împotriva acestei națiuni, creatoare de cultură pe pământul ei propriu.

Mai ieri, d-l Ministru de externe, Arion, se apăra în fața d-lui Cuza de titlul pe care i-l oferea, când îl întreba «Poate d-l Ministru e filosemit?» Și d-sa răspundea: «Nu!»

D-lor, eu nu sunt antijidan, ba chiar dacă vreți, din

punctul de vedere al principiului pe care l-am amintit sunt chiar filosemit (Ilaritate).

Da, d-lor.

D-l C. Maissner, *Președintele adunării*: **Te pui rău cu** d-l Cuza (Ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu mă pun rău, pentrucă sunt în concordanță cu lumina aceluiaș principiu, pe care l-am cules din învățătura și doctrina, pe care a profesat-o d-l Cuza de pe catedră, adică doctrina naționalistă.

În virtutea acestei doctrine, eu sunt iubitor de fiecare națiune, care pe propriul ei pământ își desvoltă o cultură națională, și aș fi tot așa de iubitor față de această națiune, când ea ar face ceia ce i-a cerut Theodor Herzel. Eu sunt de părerea lui, și Theodor Herzel a fost un mare Jidan.

Theodor Herzel spusese poporului jidovesc, să revie la realitatea tuturor popoarelor, să nu susțină că el este moștenitorul pământului întreg și că se găsește acasă la dânsul oriunde, în mijlocul oricărui popor și pe orice pământ.

Theodor Herzel a spus: Precum orice neam și orice popor are o țară și are un teritoriu determinat, are o patrie, tot așa trebuie să aibă o țară, trebuie să aibă o patrie și poporul jidovesc.

D-lor, mă pun în situațiunea că eu aș vedea poporul mieu împărțit în mijlocul tuturor popoarelor, departe de pământul pe care el poate ar avea dreptul să-l revendice ca teritoriul său. Ori ce aș dori eu atunci pentru neamul mieu, ca Român? Aș dori eu ca acest popor să dispară fără urmă în mijlocul altor popoare asimilându-se, înghițit fiind de ele? Aș voi eu ca acest popor să rămâie persecutat în cursul veacurilor până la sânge? Sau aș dori pentru poporul mieu propriu, ca el să și reconstituie patria lui și acolo, păstrându-se ca națiune, să ajungă să dea contribuțiunea lui la cultura generală omenească, datorie pe care fiecare popor din lume o are și care singură numai poate să-i justifice existența?

Iată, d-lor, pentruce și înlăuntrul căror limite, eu nu pot să fiu antijidan.

Dar în momentul în care nu numai că nu e pe pământul lui, de unde numai ar putea contribui prin o cultură națională originală la cultura universală a omenirii, ci prin expansiunea lui, și pe căi lăturalnice, primejduiește ființa neamului mieu, atunci cu toată vorba foarte frumoasă și artistică, foarte meșteșugită a d-lui Prim-Ministru, care ni spune că sunt și ei un popor și că nu trebuie sa ne coborîm până la a cerceta tainele lui,—până a cerceta de ex. pe „Tob șebe goim harog“, adică principiul fundamental al talmudului care spune: „Pe cel mai bun dintre creștini ucide-l“!

Eu voi fi contra lui, și voi căuta mijloace pentru apărarea ființii neamului mieu!

Să nu mă interesez de poporul, ai cărui inși sunt uniți în taină unul cu altul, pentruca să distrugă funcțiunile noastre economice? Să nu fiu eu în contra unui popor, care vine și încearcă a afirma în fața lumii că pământul românesc face parte din teritoriul lui?! Cred că aș lipsi dela datoria mea de Român!

Asupra acestui lucru văd că s'a trecut foarte ușor în răspuns. Sunt lucruri precise și clare, cari s'au scris în apus de Jidani—cari cred că sunt de acum călare pe situație—și cari afirmă— ba a apărut și o hartă după câte știu *„Das judische Gebiet“* (Teritoriul jidovesc)—că tot pământul Ungariei, Galiției, Basarabiei și al României alcătuiesc teritoriul jidovesc viitor. Prin urmare în primul rând aici, în al doilea rând în altă parte, undeva în Africa sau în Asia, și în sfârșit, în ultimul rând de abia, vine Palestina.

Ei, d-lor, în momentul când asemeni intențiuni sunt date pe față, ca plan precis, în momentul acela trebuie să stăm și să ne întrebăm: Ce este de făcut? Mai ales când numărul lor, forța lor financiară și uneltirile lor ni sunt cunoscute.

Privind chestiunea în lumina acestor principii, de cari am amintit mai înainte, cum și a lucrurilor precise pe cari le am amintit acuma, putem vorbi despre acest proiect de

lege al d-v. Ce bine era, dacă d-v. ați fi venit în adevăr cu interpretarea strictă a tratatului de pace? V'aș fi făcut aceiaș declarațiune ca d-l Cuza. Căci dacă este suficient, cum zicea D-l Prim-Ministru, să-mi dai două rânduri scrise de un om, pentru ca a doua zi să ți-l spânzur, desigur că este suficient un articol de tratat de pace, pentruca el să se poată extinde și lungi deajuns, pentru a fi strangulat un popor.

Pentru interesul neamului nostru însă, un singur lucru era precis: interpretarea strictă, ad literam, a tratatului de pace.

Și atunci, d-lor, cum am venit rândul trecut, cu toții îndurerați, și ne-am făcut aici declarațiunea noastră, dela această tribună, fiecare în feliul său, simțind cu toții însă în acelaș fel, aș fi venit și eu astăzi, aș fi făcut în două fraze o declarațiune, iar d-v., majoritatea, cari v'ați luat această sarcină grozav de grea, de a executa tratatul de pace, a-ți fi venit în aceiaș tăcere, sobră, ați fi calculat întâiu, câte voturi trebuie, 63? V'ați fi numărat cu sgârcenie cele 63 de voturi, să vă fi certat întreolaltă, ca să zic așa, pentru cine să nu aibă pe conștiință de a fi pus bila albă la alb, și să fi votat exact cu numărul cerut! Cine ar fi avut de obiectat ceva?

Atunci însă, când d-v., în loc de aceasta veniți și dați o amploare deosebită chestiunii prin diferite susțineri, și împărțiți numărul, atunci noi suntem datori să protestăm cu toată energia și să vă lăsăm toată răspunderea în fața poporului român.

Vorbiți d-v. într'un loc de populațiunea „israelită indigenă“, ba mi se pare chiar, că d-l Prim-Ministru a vorbit de „populațiunea evreiască băștinașă“ din alte țări.

D-lor, eu n'am să mă ocup de băștinășia jidanilor din alte țări, este treaba popoarelor din acele țări. Dar un singur lucru știu precis, lămurit și categoric, că *în ceia ce privește băștinașia pe pământul dintre Nistru și Tisa, nu pot să fie decât băștinașii rassei noastre, ca sânge. Și cel mai mare titlu de noblețǎ pe care-l are poporul român, este băștinășia sa ca rassă tracă. Suntem Traci, suntem Daci, și isto-*

ria neamurilor nu cunoaşte alt popor înaintea noastră stăpân pe acest pământ! In negura vremilor îndepărtate noi am răsărit din ţărna acestui pământ, cum au răsărit bradii şi stejarii! Istoria ne aminteşte cu mii de ani înainte de Hristos, când alte popoare abia se coborâseră din maimuţă! Şi spune Herodot că aveam gospodării întemeiate, cetăţi şi oraşe.

Aceştia suntem noi, aceasta este rassa noastră.

Poate ar obiecta cineva: Dar au venit Romanii, au venit Slavii.

Răspund: Romanii n'au venit atâţia încât să poată altera sângele nostru, iar Slavii, cari au venit de peste Nistru, au fost în cea mai mare parte tot Traci slavizaţi, căci seminţia tracă stăpânea, dinaintea tuturor timpurilor tot în unjurul Mării Negre, până în Armenia, Paflagonia.

Se va spune că au venit atâtea soiuri de oameni din Sudul Dunării şi s'au amestecat cu noi; vă răspund: Şi aceştia erau de sânge trac, în cea mai mare parte.

Prin urmare, nimeni nu poate tăgădui, dacă nu puritatea, apoi cel puţin cantitatea covârşitoare a acestui sânge al nostru şi drepturile ce decurg din înrădăcinarea noastră adâncă în pământul acesta.

O voce: Spuneaţi că Herodot ne aminteşte cu mii de ani înainte de Christos, dar Herodot a trăit cu mii de ani înainte de Christos?

D-l I. Zelea-Codreanu: Ştiu şi eu când a trăit Herodot, dar el aminteşte stări de cultură şi economie, cari nu pot fi decât rezultatul a mii de ani.

D-l I. Patraşcanu: Ieri d-l Cuza a vorbit de Sargon, şi Nabucodonosor, astăzi d-ta ne vorbeşti de Herodot.

D-l I. Zelea-Codreanu: Iar d-v. vă căzniţi să lărgiţi drepturile jidanilor; ce să vă spun...

Văd că sunteţi foarte grăbiţi şi doritori ca, pe cât se poate mai repede, să vedeţi bucuria la o cât mai mare parte a populaţiunii, care vă interesează atât de mult! (Intreruperi).

O voce: Dacă o luaţi dela 3000 de ani înainte de Hristos!

Altă voce: Dela mai mulţi.

D-l I. Zelea-Codreanu: Vă rog, voiu căuta să fiu pe placul d-v., ca să nu vă pierdeţi răbdarea, aşteptând împământeniria jidanilor d-v. (Intreruperi).

O Voce: Veniţi la chestiune.

D-l I. Zelea-Codreanu: Foştii noştri duşmani v'au cerut o pătrime şi d-v. li-aţi dat încă trei pătrimi. A-ţi mers până acolo, încât să împământeniţi pe jidanii faliţi, spunând că excludeţi dela împământenire pe faliţii frauduloşi nereabilitaţi.

Dar, d-lor, faliţii frauduloşi nu se pot reabilita!

Va să zică, de aici rezultă, că ceia'alţi faliţi — şi anume pentru aceştia a fost pus textul, nu e o întâmplare, — faliţii comuni, cari nu sunt frauduloşi, câştigă drepturi politice, deşi faliţii comuni români îşi pierd drepturile lor politice! (Intreruperi).

Inzădar, ori cât a-ţi întrerupe, faliţii frauduloşi nu se pot reabilita!

Dar îmi amintesc de Caragiale şi spun: trebuie să avem şi noi faliţii noştri!

D-lor, voiu mai aminti un lucru, şi e o datorie din partea mea să vă amintesc. Aţi auzit, că d-l Cuza a citat o serie întreagă de acte, de modul cum şi-au făcut neo-cetăţenii dv., datoria pe front.

D-v., în expunerea de motive, îi recomandaţi cu toată căldura, ca pe nişte viteji şi entuziaşti patrioţi.

D-lor, vedeţi acest plic? Este plin de dovezi trimise dela diferite regimente, dela diferiţi ostaşi, dela diferiţi oameni, care au fost pe front.

O voce: Improvizaţiuni.

D-l I. Zelea-Codreanu: Improvizaţiuni? Toate sunt improvizaţiuni pentru d-v. cari n'aveţi decât un singur gând, un singur dor: Drepturi grabnice şi nesfârşite jidanilor.

Pentru-că v'am făgăduit, că am să trec repede şi vreau să fiu scurt, îl aşez aici în stânga şi nu citesc nimic.

Dar îmi voi aduce aminte de una din întâmplările trăite de mine, ceiace nu va fi de loc o improvizaţie. In ziua de 20 Iulie se găsia batalionul al doilea din Reg. 25 Infanterie, pe Frumoasele Mici. In stânga era Reg. 13

Infanterie, care făcea un releu lung dela Frumoasele Mici, până în spre muntele Seciu. Şi era—ca orice releu — slab. Intr'o zi, în ziua de 20 Iulie, pe la 3—4 după amiazăzi, dispar dintr'un post de releu, doi jidani. Am aflat repede şi ne-am alarmat. Dar ştiţi de ce ne-am alarmat? Nu pentrucă au dispărut doi apărători ai pământului românesc la inamic, nu d-lor, ci pentrucă ştiam că s'au dus la inamic anume, ca să-l aducă acolo, înpotriva liniei noastre slabe.

Am cerut bineînţeles repede, prin telefon, comandantului să ia toate măsurile şi anume exact în locul acela. Şi s'au trimis dela rezervă două plotoane.

Comandamentul ştia sigur, că decâte ori dezertează un jidan, de atâtea ori artileria inamică nimereşte exact liniile noastre, posturile noastre, rezervele noastre.

De câte ori dezertează la inamic un jidan, de atâtea ori inamicul ştie precis, unde sunt punctele noastre slabe, de atâtea ori ştie toate amănuntele noastre. Si dacă dezertează câte un jidan şi suntem slabi undeva, inamicul atacă exact în punctul unde este slăbiciunea noastră.

Au venit două plotoane de ale noastre, au aşezat 2 mitraliere, cu ofiţeri temeinici, şi au aşteptat.

Intr'adevăr, la 3—4 dimineaţa, au venit acolo la atac, aproximativ 4 companii inamice. Credeau că se vor găsi în faţa releurilor noastre, dar s'au găsit în faţa celor două plotoane, cari aşteptau pe inamic. Acesta şi-a plătit suficient îndrăzneala, căci a lăsat acolo 3 mitraliere, mormane de cadavre, a lăsat toată muniţiunea care o avea cu el şi s'a retras.

Jidanii i-au adus pe duşmani exact în punctul acela, de unde ei plecaseră.

Aşa s'au purtat pe front, de câte ori au avut posibilitatea!

Cum s'au purtat în dosul frontului? O ştie o lume întreagă: Au făcut spionaj mereu, în favoarea duşmanului!

Poate nu ştiţi cum s'au purtat cu prizonierii noştrii? Şi pentru aceasta aş putea să vă aduc citaţiuni câte voiţi, cu sutele şi miile.

Sunt depoziţiuni oficiale luate, şi e plin acest plic de aceste depoziţiuni oficiale, luate de regimente şi corpuri dela toţi prizonierii noştri, şi în care se plâng toţi gradaţii şi ofiţerii noştrii, că au fost maltrataţi de dezertorii jidani şi chiar de prizonierii jidani.

Au fost mii de Români, cari au murit din cauza acestor maltratări. Pentru toate acestea şi tuturor acestora d-v. li acordaţi drepturi?

D-lor, veţi veni cu amnestia pentru dezertorii, spionii şi trădătorii jidani, cari se vor înturna aici nu la pedeapsă, ci la răsplata drepturilor, şi atunci mă întreb: Atâţia camarazi, pe cari i-am văzut murind, atâţia cari şi-au jertfit viaţa pentru apărarea acestui pământ şi pentru ca să putem avea un guvern liber şi o Cameră românească, oare s'au jertfit toţi aceştia, pentru ca să se dea drepturi jidanilor?

Vorbiţi d-v. de ţara legală. Imi pare bine că s'a spus cuvântul. Dar eu sunt adânc convins că este adevărat ceia ce spunea d-l Cuza, că d-v., majoritatea, care sunteţi aici, d-v. înşi-vă, dacă ar fi să votaţi după conştiinţa d-v. nu aţi vota, cu toate că sunteţi numai ţara legală.

D-l D-r Metzulescu: Ba da, am vota.

D-l C. Stoianovici: Da da, am vota.

D-l I. Zelea-Codreanu: D-v. câţi-va, ştiu că aţi vota, dar cred că nimeni afară de d-v.

O voce: D-v o spuneţi aceasta.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu eu, ci marea majoritate dintre d-v., care nu sare să strige că ar vota, ci tăcând afirmă ce spun eu.

Dar în orice caz ţara reală, mulţimea cea mare—mult mai mare şi mai reală decât aceasta legală, care sunteţi d-v.—va judeca în toată plenitudinea ei opera aceasta, cred eu, ultima a ţării legale, a oligarhiei, care ne guvernează de şeaizeci de ani. Şi d-lor, aceasta nu am nevoie să o dovedesc. *Intrebaţi d-v. pe toţi ostaşii cari au fost pe front*, şi vă desfid să găsiţi pe cineva care să admită a se da drepturi jidanilor. Chiar aici — în această cameră — vă desfid să găsiţi pe unul, care a luptat şi care

să zică, el din inima lui: Sunt pentru a se da drepturi jidanilor, pentru că aceasta e conform cu interesele poporului românesc. *Intrebați toată suflarea din țară. Intrebați pe meseriașii români, întrebați pe funcționari, întrebați pe cărturari, întrebați țărănimea, întrebați toată suflarea românească, cea mare și plină de suferință, țara reală, și atunci să 'mi spuneți dacă e nevoie să vie cineva să agite, dacă e nevoie să o agit eu — cum credeți d-v. și mai ales cum spuneți — pentru ca toți să simtă, în această chestiune mare, ceia ce trebuie să simtă, și să vă răspundă, ceia ce trebuie să vă răspundă!*

O voce: Dar zici că ești filosemit.

Dl I. Zelea-Codreanu: Li voi întinde mâna, când vor fi acolo în Palestina, pentru a avea [illegible] națională jidovească, pe pământul lor, nu aici pe pământul românesc! (Intreruperi).

Sunt încântat, că intreruperea d-v., îmi reamintește tocmai punctul la care trebuia să ajung. D-lor, d-v. mă întrebați, ce e de făcut? Care e soluțiunea? Intâia soluțiune, a momentului, e aceia care v'a dat-o d-l Cuza!

O voce: In împrejurările în care ne găsim, ce credeți d-v? Numai D-v; nu d-l Cuza.

D-l I. Zelea Codreanu: Soluțiunea mea, e soluția d-lui Cuza. Să le dați atât, cât se cere prin tratat, prin litera tratatului. Să aplicați litera tratatului, nu să lungiți spiritul lui!

Dar d-v. mă veți întreba: Bine, dar care e soluția definitivă? Susțin că jidanii nu se asimilează. D-lor, dacă s'au asimilat cândva, unde s'au asimilat? In țara clasică, unde citați pe primarul Nathan și pe Ministrul de războiu Ottolenghi, în Italia, și în Anglia cu D'sraeli?

O voce: In Ungaria cu totul

D-l I. Zelea-Codreanu: Cu totul ?! Dar aceia e asimilare? Apoi dacă s'ar fi asimilat nu ar mai exista sinagogi; nu ar mai exista jidani...

Voci: A! A!

D-l I. Zelea Codreanu: Apoi aci e naționalitatea lor. Ei înșiși au spus că aceasta e naționalitatea lor. A spus o

Cremieux. Nu există oare o alianță israelită universală la Paris? Alianța israelită universală o spune ea însași: Noi suntem Jidani și rămânem Jidani peste tot, în Germania, în Franța, în Italia, în Anglia, în toate țările, peste tot pământul.

O voce: Ca religiune și nu ca neam.

D-l Zelea-Codreanu: Așa? Dar atunci de ce s'au păstrat ca sânge și nu s'au amestecat nicăiri? La ei neamul este religia, și ea e tocmai aceia, care li păstrează naționalitatea! Să ne înțelegem în principiu. E vorba de cuvântul asimilare. Ce putem înțelege prin asimilare? Să luăm un exemplu — totdeauna „exempla trahunt". Vine un Chinez negustor și se așează în București, învață vorbă românească, umblă cu plugușorul la anul nou; Chinezul ia toată forma românească.

O voce: Se îmbracă țărănește. (Ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: Da, național, nu țărănește, dar chiar și țărănește, dacă voiți. Eu vă întreb, e suficint, ca el să fie Român? Eu cred că el poate fi un Chinez care știe bine românește, se poartă românește, iubește poporul român, dar tot Chinez rămâne! Dacă însă d-v. ziceți, că el este Român, atunci am să vă spun eu cărei filosofii aparțineți d-v. Aparțineți filosofiei statului; căci sunt două filosofii, una care purcede dela ideia de stat și alta care purcede dela ideia de neam, de nație.

O voce: Nu aparținem nici unei filosofii.

D-l I. Zelea-Codreanu: Asta am spus-o eu de mult despre d-v., că n'aveți nici o filosofie politică, nici o doctrină, dar se pare că înclinați spre filosofia de stat, care zice: Puțin îmi pasă mie pe cine voi avea în țară. Mie să'mi plătească dări, să am budgete puternice, să meargă bine administrația, și aceasta însemnează, ca românismul înflorește, merge bine, căci doară țara se cheamă România. Ei, noi nu suntem cu concepția aceasta. *Noi credem că o asimilare trebuie să fie înainte de toate, o asimilare de sânge și concomitent, asimilare de cultură, asimilare de graiu, asimilare de aspirațiuni.*

Nu poate fi decât o sigură asimilare reală, asimilarea

de sânge, toate celelalte condiții vin dela sine când aceasta este îndeplinită.

Și atunci vă întreb: D-v. credeți într'o asimilare de sânge a acestei populațiuni în mijlocul nostru?

O voce: Aceasta e filosofie, ce spui d-ta?

D-l I. Zelea-Codreanu: Da, filosofie, pe care nu vor s'o înțeleagă aceia, cari au interes să n'o înțeleagă.

O asimilare de sânge, deci o asimilare adevărată, eu nu o cred nici posibilă și nici de dorit din partea noastră. Imposibilă și din partea noastră și din partea lor, cari n'o voiesc, pentrucă ei sunt popor ales care nu se amestecă cu goimii nicăiri pe suprafața pământului. De altfel religia îi oprește cu strășnicie, pentru a li păstra naționalitatea.

D-l Mihailescu-Negrim: Dar d-v. v'ați asimilat?

D-l I. Zelea-Codreanu: *Eu sunt Român și n'am nevoie să mă asimilez. Ori unde aș fi născut, eu sunt acasă, între Nistru și Tisa, în orice colț. Iar întrebarea d-tale, Domnule care mi-o pui, D-ta mi o pui în slujba unei cauze, față de care eu mai bine aș căra apă, să mă hrănesc, decât să fac serviciul pe care-l faceți d-v. în clipa aceasta.* (Galeria aplaudă puternic, sgomotos și prelung).

Voci: Evacuarea tribunei imediat.

Alte voci: Cerem suspendarea ședinții.

D-l Președinte: Ședința se suspendă pentru 5 minunte.

* * *

La redeschidere, după evacuarea tribunelor:

D-l Președinte: Ședința e redeschisă. D-l Zelea-Codreanu are cuvântul:

D-l I. Zelea-Codreanu: Domnilor Deputați, o frază sau două și voi termina. Solicit răbdarea d-v. D-l Prim-Ministru — o spun pentrucă între altele sunt foarte religios — mi-a făcut o deosebită plăcere, evocând figura blândului nostru Isus Hristos, Mântuitorul. Și ne-a vorbit de mila, de iertarea, care merge până la acei, cari ii sunt dușmani, și sunt răi. Da, d-lor, iertarea de foarte

oamenilor! Dar, D-lor, dacă îi împământenim, dacă au drepturi în Germania, în Franța, în Anglia, dacă au drepturi în Rusia și în România, aceasta nu e o soluțiune, pentrucă ei sunt urâți de toți și pretutindeni, poate mai mult acolo unde au drepturi.

Și atunci stau și mă întreb: Vor putea ei oare să vie la principiul naționalității însuși, care îi impune să locuiască un teritoriu determinat și să alcătuiască un stat, o țară, o nație muncitoare și creatoare de cultură originală?

Eu aș crede-o, d-lor, dar în Evanghelie este un pasaj din care aflăm, că tot Mântuitorul nostru Isus Hristos spune, că nu se va reclădi Templul. Și tare mă tem, că nu e vorba de templul material din Ierusalim, ci s'ar putea să fie vorba de patria lor, de statul lor.

Și în cazul acesta ce lucru jalnic pentru ei! Căci a spus Mântuitorul nostru Isus Hristos: „Cerul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu". Și atunci îngrijit mă întreb: Care poate fi soluțiunea?

Ei, D-lor, eu de aici li spun jidanilor din lumea întreagă: Să se gândească la acest lucru! Să-și mai amintească, că *oamenii pot ierta, dela oameni poate veni și dușmănie și iubire, dar dreptatea lui Dumnezeu din ceriuri este insondabilă, și numai prin pocăință adâncă se poate obținea mila lui Dumnezeu.*

Și numai mila lui Dumnezeu îi poate salva, căci îmi aduc aminte de scena aceia, când Pilat, spălându-și mânile în fața poporului spunea: „Imi spăl mânile de sângele acestui nevinovat". *Și au răspuns cărturarii, fariseii și poporul Iudeu, strigând cu glas mare: „Sângele lui asupra noastră, asupra copiilor noștri și asupra tuturor urmașilor noștri"! Și în adevăr! Prin sânge, și din sânge în sânge au mers, străbătând țările și veacurile.* Să se păzească de pedeapsa cea mare a lui Dumnezeu. Este mai cumplită de cât ura oamenilor și, nu iertarea și mila oamenilor îi va putea mântui!

Să-mi închipui, că noi am putea să-i răbdăm, deși sunt dușmanii noștri pe acest pământ, dar hotărîrea lui Dumnezeu în ceriuri este mai presus decât ceia ce vom voi noi

și decât sentimentele noastre, și decât sentimentele tuturor neamurilor și tuturor popoarelor din lume. Este un avertisment a lânc pe care-l fac, și nu va fi spre răul lor, dacă își vor aduce aminte de cuvintele mele din ziua aceasta, știind bine că *n'au de cât o singură cale de mântuire posibilă: Să-și păstreze naționalitatea, dar să-și deschidă sufletele pentru lumina cea adevărată!*

In ce privește proiectul de lege, nu putem să votăm decât contra. D-voastră veți face ceiace veți crede de cuviință. Am toată nădejdea însă, că alături de cele trei bile negre ale noastre, vor fi și multe altele, care să protesteze în numele poporului român.

D-l Președinte: D-l Ministru de externe are cuvântul.

PENTRU SEMINARIILE NORMALE

— *In ședința din 14 August 1918* —

D-l Paul Greceanu, *vice-președinte*: D-nul Zelea-Codreanu are cuvântul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Domnilor Deputați, ca de obiceiu voiu căuta să cruț timpul Camerei, mai ales că sunt din minoritate.

Principiul pe care se reazemă legea d-lui Ministru Mehedinți, este principiul adevărat, pe care trebuie să se razime orice lege, care voiește să aducă binele în mijlocul unui popor. Este credința întâiu, este lumina al doilea.

In ce privește credința voi fi de acord cu Domnul Ministru, până în cele mai mici amănunte: Pentru mine, ca ideal, aș voi să văd, ca în fiecare sat și fie care cătun, parohul să fie un doctor în teologie. Dar în vremurile acestea, când avem atâta lipsă de preoți, nu mai poate fi vorba de așa ceva.

Acum desigur, că vom căuta să creăm și preoți și învățători, cât mai mulți, pentruca să umplem toate golurile, câte sunt la sate, și toate cerințele câte au fost, și mai ales câte vor fi.

Și iarăși apoi, voi fi de acord cu d-l Ministru când va zice: Adevărat, *multă carte este de trebuință, decât în chestiune de biserică, ar putea să fie și mai puțină carte, numai să fie multă credință!* (Aplauze).

Domnilor, colegul nostru D-l Pătrășcanu, astăzi dimineață, când colegul Mihăileanu vorbea, mă întreba discret și zâmbind: D-ta îngenunchi în biserică? I-am răspuns: Da îngenunchiu și în biserică.

D-l D. Pătrășcanu: Când e lume; dar acasă?

D-l I. Zelea Codreanu: Dacă aveai puțină răbdare, ai fi căpătat imediat răspunsul. —I-am răspuns „da“. D-sa a zis: Mari șireți mai sunteți!— Se poate un cuvânt mai aspru? Răspund:

Eu îngenunchiu și acasă, unde nu mă vede nimeni și nu din obiceiu, ci fiindcă am credința, că trebuie să îngenunchiu și să mă rog în fața puterii misterioase de sus, în fața lui Dumnezeu.

Ei, d-lor, este o deosebire mare, din acest punct de vedere, între noi și d-l Pătrășcanu: Este chestiunea de obârșie a cugetării, de credință.

Dumnezeu se găsește, numai cu inima desbrăcată cu desăvârșire de orice pozitivism și de orice materialism brutal, curată ca cristalul și deschisă, gata a primi adevărul veșnic. Atunci vine raza lui Dumnezeu de sus și o umple de Duh Sfânt. Așa se află Dumnezeu, nu pe cale de logică!

Aceasta este D-lor, credința, care a însuflețit totdeauna poporul român în vremile cele grele. Aceasta este credința cea adevărată, care ne va mântui din prăpădul suferințelor de astăzi, credință, pe care trebuie s'o aibă viitorii preoți pentru ca s'o propovăduiască cu toată puterea, în mijlocul poporului român.

Și aici cred, că legea așa cum este făcută, căutând ca în preoție să ajungă numai aceia, cari cu adevărat simt în sufletul lor chemarea de propovăduitori, va aduce un mare bine.

D-lor Deputați, din punctul de vedere al luminii la sate, e sigur, că această lege, va aduce tot binele, aplicată însă în toată intensitatea, fără zăbavă și fără nici o crutare a sacrificiilor mari, cari se cer.

Să se știe, că *dacă se găsesc zeci și sute de milioane pentru atâtea și atâtea lucruri, va trebui să se găsească, cu orice preț și suma care trebuește pentru luminarea țărănimii*, pentru aplicarea practică, în mod intesiv și hotarît, a acestei legi.

D-lor, mai am încă o deosebire de vederi cu d-l Pătrășcanu.

Colegul Pătrășcanu, astăzi dimineață ... s'a spus ... crație de fața ... s'ar fi pronunțat cu desăvârșire în contra

introducerii ca uniformă de școală a costumului național românesc.

D-lor, ieri venind spre Cameră, împreună cu colegul nostru d-l Alexandrescu, l'am văzut înconjurat de un grup mare de învățători, din județul Tutova, cari veneau să se intereseze de această lege, și D-sa mi-a spus: Dumnealor sunt de părere, că ar trebui propus d-lui Ministru, ca toate școlile acestea să aibă drept uniformă costumul național, cu nuanța regiunii, unde se află școala. Eu i-am răspuns: Foarte bine. Propune un amendament, în acest sens, îl iscălesc cu dragă inimă, sunt convins că va fi iscălit de marea majoritate a Deputaților și am siguranța că va fi primit de d-l Ministru.

Iar dacă m'ar întreba cineva de unde puteam avea siguranța că acest amendament va fi primit de d-l Ministru Mehedinți, răspunsul meu ar fi: Știu de mult că d-l Ministru Mehedinți este o fală a științii românești, adânc cunoscător al chestiunilor etnografice, este desigur o fală a Universității noastre, este D-lor, o fală a țărănimii, din mijlocul căreia s'a ridicat, și de sigur o fală a partidului dvoastră. (Aplauze).

Știu de asemeni, că dacă d-sa este cu tot sufletul în mijlocul partidului d-voastră, apoi este, de sigur, pentru părțile cele mai ideale, cele mai nobile, din doctrina d-v. conservatoare.

D-lor, doctrina conservatoare trebuie să aibă în vedere înainte de toate, conservațiunea etnică a poporului românesc, conservațiunea culturii naționale românești, în toate formele ei, conservațiunea tradițiilor noastre. Ori, *din cultura națională, în mod integral, nu poate să nu facă parte jocul, melodiile, poesia populară, datinile și obiceiurile, cusăturile și portul național înainte de toate.*

De mii de ani înainte de Hristos, pe plaiurile acestea a hălădait, peste tot, cămașa albă a portului nostru străvechiu, și până mai anii trecuți.

Am vorbit acum câțiva ani în urmă, cu un răzeș din județul Fălciiu, în vârstă de 80 de ani. Mă interesam de această chestiune de aproape, și județul Fălciiu, fiind

în întregime, un județ de răzeși, voiam să știu, dacă și răzeșimea a purtat — și până când anume — costumul național.

D-l V. Antonescu. Costumul acesta tot de 1000 de ani înainte de Hristos datează?

D-l I. Zelea-Codreanu: *Nu de o mie de ani, ci de mii de ani!* De altfel scrie la carte.

Voiam să știu până când această haină a fost, cum am afirmat altă dată de aici, o haină de rassă, și nu o haină de clasă, cum cred unii, adică o haină specială țărănească. Și mi-a răspuns bătrânul: Când eram mic, în vârstă de 10—12 ani, toți în județul Fălciiu, erau îmbrăcați cu aceste haine: cămașă, brâu, bondiță, ițari, opinci, etc.

D-l I. G. Tufescu: Cum, a spus că cu 10 ani în urmă?

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu, când era dânsul de 10 ani. Astăzi nu există decât două sate, în tot județul Fălciiu, în care se poartă portul nostru străvechiu. Și e o pierdere nu numai națională, dar și economică.

Au venit stâmbile, au venit putregaiurile, aduse de anumiți negustori, cari mâne vor fi cetățenii d-voastră, și treptat au înlocuit portul nostru național românesc.

Totuși chiar astăzi n'a rămas haina aceasta o simplă haină de clasă, e încă o adevărată haină de rassă. Cea mai veche răzășime de pe întreg pământul românesc, răzășimea Dornelor din județul Suceava și răzeșimea din Câmpulungul Bucovinii, a purtat totdeauna și poartă și astăzi haina națională românească.

Sunt mari proprietari în Argeș și în Muscel, cari umblă tot așa îmbrăcați, adică tot în haina rassei.

D-l Gh. Ștefănescu: Așa este.

D-l I. G. Tufescu: Când eram mic, răzeșimea din Tufescu ieșea la cosit în cămăși, dar în zile de sărbătoare se îmbrăca, ca boierii, purta halat și antereu.

D-l I. Zelea-Codreanu: Era o imitație a costumului boieresc fanariot! Continuând zic: Așa este pusă chestiunea, din punctul de vedere al tradițiunii, dar în afară de tradițiune, întreaga chestiune trebuie privită și din punctul de vedere economic.

D-lor, am experiența practică și mă simt dator să aduc la cunoștința d-voastră rezultatul practicii mele.

Această cămașe, cu care sunt îmbrăcat, e de aproximativ zece ani, m'a costat atunci 15 lei.....

D-l D. Pătrășcanu: Numai de șapte ani o porți.

D-l I. Zelea-Codrenu: Nu vă place, D-le Pătrășcanu, și să vă spun de ce nu vă place.

D-l D. Pătrășcanu: Pentru că ești reacționar în momentul de față, nu înțelegi D-ta, ce voiesc să ascundă unii supt această cămașă.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu-ți place pentru motivul, că cugetarea D-tale e de altă obârșie, decât aceia din care iese cugetarea mea. *Pentru că d-ta, d-le Pătrășcanu, purcezi din cugetarea anarhisto-socialistă, botezată „poporanistă", iar eu purced din cugetarea politică naționalistă.*

Aci e deosebirea.

D-voastră nu vă place nimic, care ar putea să caracterizeze naționalitatea! D-ta, D-le Pătrășcanu, nu ai voi nici-o deosebire de credință, de haină și de orice alt lucru, care ar putea să deosibească un neam de altul. D-ta ai vrea, ca totul să fie o apă și tot pământul la un loc, un teritoriu

Aceasta nu se poate! Spre aceasta nu merge democrația din ziua de astăzi.

D-l D. Pătrășcanu: Democrația merge indiferent de părerile mele și ale dumitale.

D-l. Zelea-Codreanu: *Lumea merge spre democrație, dar în acelaș timp și spre păstrarea tuturor formelor de obiceiuri naționale, spre afirmarea culturii originale a fiecărui neam, spre afirmarea principiului naționalităților, sau pe scurt spre democrație și naționalism!* Și acum revin la chestiune.

Această cămașă mă coastă cincisprezece lei și o am de atâția ani. De atunci, d-lor, am făcut socoteala precis, am făcut o economie de cel puțin cinci mii de lei la haine.

D-l Tufescu: Aceasta e fals, că costumul țărănesc costă ieftin.

D-l Pătrășcanu: Țăranii umblă ca Dumneata?

D-l I. Zelea-Codreanu: Intâiu costumul acesta e costum

național, nu țărănesc — am spu-o odată, — și al doilea țăranii de pe Valea Bistriții așa umblă îmbrăcați.

D-l Pătrășcanu: Zilele acestea te-am văzut în uniformă.

D-l I. Zelea-Codreanu: Și hainele acelea sunt tot naționale.

D-lor, d-l Pătrășcanu vă spunea: Lăsați-i să se îmbrace cu ce vor găsi mai la îndemână, depildă cu haine dela. . . Berlin, de la Viena sau dela Budapesta! . . .

D-l Pătrășcanu: D-ta nu ai fost aici, vorbele mele au fost altele. Am spus că acel costum amintește situația inferioară în care se găsește țărănimea.

D-l I. Zelea-Codreanu: Auziți d-lor, d-l Pătrășcanu zice că țărănimea se află în situație inferioară, din cauză că poartă haina națională, și va fi în situație superioară, imediat ce se va îmbrăca cu lucruri fabricate de fabricele streine, și'și va pune șapcă de lucrător proletar și internațional! . . . . .

D-l Pătrășcanu: D-l Ministru al instrucției, care se trage din săleni, a încetat să fie Român, fiindcă se îmbracă așa?

D-l I. Zelea-Codreanu: Ar fi nebun cine ar afirmă, că toți dumnealor cari nu poartă haina națională, nu sunt Români.

Eu nu vorbesc de asta, ci vorbesc de tradiție și de economie.

D-l C. Meissner: D-ta spui că pui chestiunea din punctul de vedere al economiei. Am fost mulți ani directorul școalei normale „Vasile Lupu" și așa de economic e costumul național, fiindcă e alb și se murdărește ușor, în cât luasem măsură ca elevi, să nu îmbrace acest costum, decât în zile de sărbători mari, iar în celelalte zile aveau haine de doc, fiindcă nu e economic costumul național.

D-l I. Zelea-Codreanu: D-l Președinte își are experiența sa; dați-mi voie să am și eu experiența mea. Vă afirm, că în timp de mai mulți ani, am făcut o economie de cinci mii de lei cu aceste haine.

D-l G. Ștefănescu: Îmi dai voie să spun, că înainte te-ai îmbrăcat ca și noi, și apoi intra'dins te-ai îmbrăcat așa ca să candidezi.

D-l I. Zelea-Codreanu: Cu excepția a câți-va ani, toată

viața mea am fost îmbrăcat în acest port. Nu vă convine d-voastre, dar nu de aceasta e vorba, nici de întreruperile d-lor Pătrășcanu și Tufescu.

D-lor, eu am convingerea că d-voastră veți primi și acest amendament, pe care l'a primit d-l Ministru, și care va aduce un mare bine pentru școală, pentru țărănime și pentru ideia națională românească. Dacă vre-odată va prezinta d-l Ministru vre-o lege, care va fi de combătut, eu o voi combate cu toată energia, dar astăzi, nu numai că nu pot combate această lege, ci declar că din tot sufletul și din toată inima o voi vota, ca pe o lege bună și adevărat românească.

IMPOTRIVA
OBLIGATIVITAŢII MUNCILOR AGRICOLE

— In şedinţa din 27 Iulie 1918 —

Domnilor Deputaţi,

Când a venit proiectul de lege asupra obligativităţii, numai pentru tăierea pădurilor pentru Căile Ferate, atunci nu am făcut altceva, decât să protestez şi să spun, că în ceiace priveşte principiul general al legii de obligativitate a muncilor, îmi rezerv dreptul să-l discut atunci, când va veni legea principală, a acestui principiu, care este legea obligativităţii muncilor agricole. Dar nu mi-am închipuit o clipă, că este cu putinţă, ca să se vină cu un asemenea proiect de lege, ca acesta de acum, in care să se caute a se ratifica, de fapt a se vota, 136 de legi printr'un singur vot, între cari se votează şi această lege de obligativitate a muncii care ea însăşi are 147 de articole.

Domnilor Deputaţi, dacă d-voastră credeţi că acest mod de a proceda este un mod de procedare constituţional, aceasta vă priveşte pe d-voastră majoritatea. In ceia ce mă priveşte pe mine, nu voi discuta celelalte decrete-legi, pe cari sunteţi solicitaţi a-le vota astă-zi. Dar ceiace mă intr[eb] înainte de toate este, dacă în loc să fie 136, nu se putea să fie numai 135? Şi legea aceasta de o importanţă atât de extraordinară, să vie şi să fie discutată de noi aici în adunare, şi să ni spunem şi noi cuvântul nostru, cu toţii, fiecare cum înţelege, unul pentru, altul contra, dar în orice caz să fie legea desbătută.

Mie mi se pare, în orice caz, că această procedare, este cu desăvârşire anticonstituţională, procedare asupra căreia, ţin să atrag în mod deosebit, atenţia tuturora a d-voastră, d-lor colegi.

Nu voi vorbi, decât de legea de obligativitate a muncii şi nu am să vorbesc mult. Sunt cele două principii: Munca silită şi munca liberă. Munca liberă încurajată prin rezultatul la care poate să ajungă, prin îndemn şi sfat; şi munca silită prin sancţiuni prevăzute în lege, prin biciul din urmă . . . . . . Da! şi ţăranul aşa îi spune *„legea biciului!“* Domnilor, *eu totdeauna voi fi de părere că silnicia stă în calea binelui, şi că binele adevărat numai prin libertate se poate obţinea.*

Cunosc între d-voastră destui de mulţi admiratori ai aşa numitului bun tiran — şi nu fac aluziune la ceiace a spus d-l Theodorescu, întrucât d-sa votează în contra acestei legi. Bunul tiran ar putea să fie bun câteodată, dar eu sunt de părere, că chiar dacă el ar fi să aducă cel mai mare bine şi dacă prin libertate nu s'ar ajunge momentan, decât la binele pe jumătate, sau şi numai în a 10-a parte, totuşi *noi trebuie să fim totdeauna contra tiranului, căci nici un bine nu poate fi mai mare decât libertatea, atât pentru popor, cât şi pentru ins.* Aceasta, ca chestiune de principiu. Iar în practică eu ştiu un lucru: *Un om va munci cu mult mai spornic şi cu mult mai bine, atât pentru folosul lui, cât şi pentru folosul obştesc, când va munci din convingere şi de bună-voie, decât atunci, când va munci silit,* cu biciul legii, cu biciul sancţiunii sau şi cu un biciu real în urma sa.

D-l Maltezeanu: Dacă va munci de bunăvoie, atunci nu va mai munci silit.

D-l I. Zetea-Codreanu: Ei, tocmai aici este buba. *Acea bunăvoie trebuie câştigată prin dreptate!* Oare ţărănimea nu voieşte să muncească pentru ea? Ori, poate s'o fi săturat de muncit în folosul altora? Puneţi-o în situaţia de a munci numai pentru interesul ei şi al ţării, şi atunci să vedem ori de nu va munci.

O voce: Şi dacă ţăranii totuşi nu muncesc?

D-l I. Zelea-Codreanu: Puneți-i în situația de care vă vorbesc și atunci veți vedea cum muncesc

D-l Maltezeanu: Nu am zis așa.

D-l I. Zelea-Codreanu: Știu că nu ați zis așa, fiindcă nu vă convine.

O voce: Dacă va munci de bunăvoie, nu va fi nevoie să ajungem la alte rezultate.

D-l I. Zelea-Codreanu: Apoi am spus, de ce unii, nu vor fi voind să muncească de bunăvoie. Iar dacă nu voiesc să muncească unii, atunci D-voatră sunteți în drept să veniți cu această lege? Nu pot trece asupra faptului că între D-ta, D-le Maltezeanu, și între țăranii, cari muncesc pe moșia D-tale dela Sasca, constituția nu face nici o deosebire, ci din contră spune foarte lămurit, că și țăranii au tot atâta drept la libertate, cât ai și D-ta. Atunci cum se poate, ca legea aceasta să-i oblige numai pe țăranii dela Sasca, iar pe D-ta moșier dela Sasca, nu?

Nu numai că nu te obligă această lege la munca cu brațele, dar pe D-ta nu te obligă — să vii la Camera, nici măcar să scrii un articol la gazetă, sau să scrii o carte și să o tipărești. Vezi? Și atunci socot că nu este nevoie să insist mai mult, pentruca să pricepeți în ce grad călcați constituția! Dar să venim încăodată la partea practică a chestiunii. D-voastră ziceți: Țăranii nu vor să muncească, și deoarece, nu vor, noi procedăm scurt. Venim cu câteva legi și-i obligăm să munciască. Mult mă mir însă, cum de nu vă întrebați, d-voastră, de ce oare n'or fi vrând țăranii să muncească? Dacă este adevărat că nu vor, căci eu știu un lucru bine: *Tot aurul cât s'a stors din pământul acesta în cursul timpurilor, prin munca și sudoarea acestor țărani s'a stors!*

Cum se poate, că până acuma au muncit, și de acum nu mai vor ca să muncească?

D-l Maltezeanu: Fiindca înaite nu erau agitațiuni!

D-l. I. Zelea-Codreanu: Ei, d-lor, înainte nu erau agitațiuni, aceasta este o vorbă aruncată, așa numai ca să ne găsim în vorbă.

O voce: Cum arunci și d-ta vorbe.

D-l I. Zelea-Codreanu: Când arunc eu vorba, îmi dau seamă de fiecare cuvânt, pe care l spun. De altfel eu am făcut odată pentru totdeauna declarația, dela această tribună, că *sunt împotriva oricăror agitațiuni și împotriva oricării lupte, care nu ar fi strict legală*; dar a fi împotriva agitațiunilor, aceasta nu înseamnă să renunț la luptă aici, unde trebuie să luptăm pentru apărarea intereselor obștești! Aici trebuie să luptăm.

In același timp adaug, că, dacă legea se votează, țărănimea trebuie să se supună și să execute legile, pe cari chiar d-voastră, chiar această majoritate, le votați. *Țărănimea trebuie să știe, că există o singură cale de mântuire, calea legală! Și o singură armă de luptă, pentru binele și propășirea țărănimii și a țării: Votul!* Voiți dela mine mai mult, decât această declarație? A, da, ați voi d-voastră să spuneți, că agitația se face prin însuși faptul, că vorbesc eu aici și lupt împotriva legilor acestora, pe cari le aduceți, și pe cari eu le socot rele? La aceasta respund: — Nu!

Nu protestarea mea este agitațiune, căci nu este nevoie să protestez eu ca să știe țăranul, că-l doare ceva, ci fiindcă îl doare pe țăran, protestez eu aici! Aceasta oare este agitație? Operă de agitațiune este acea pe care o faceți d-voastră! Prin legile, cu cari veniți, — și să vă dați seama de un lucru: Că respunderea unei asemenea opere, asupra d-voastră cade! Eu v'am atras mereu atențiunea, că țăranii atunci, când vor vedea că veniți cu legi de obligativitate a diferitelor munci, când vor vedea că ei nu au încă dreptul întreg de vot, că votează indirect în această țară, pe care și de astădată tot ei au apărat-o cu sângele lor, iar străinii cari au vândut-o, cari au fost trădători și spioni, sunt răsplătiți cu drepturi depline, *ar putea să'și pună întrebarea al cării răspuns ar putea fi desnădejdea, și ar putea fi grozav pentru țară și pentru tot viitorul neamului nostru!*

Nu eu, d-lor, voi fi acela care voi face agitații, căci eu am fost în stare oricând să-mi dau sângele și viața, pentru apărarea țării și a ordinii publice în țară, și am declarat că mă pun la dispoziția d-voastră oricând; dar sunt

cè aceia cari uneltesc împotriva viitorului poporului român. D-voastră îi ştiţi bine, cari sunt şi de unde vin ei, şi când vor veni aici şi se vor folosi de o asemenea stare de lucruri, în zadar mă voi pune cot la cot cu d-voastră, ca să apăr ordinea publică, să apăr tot viitorul acestei ţări. Ar putea fi prea târziu! Iată ce însemnează agitaţiune. Dar să revenim la lege. D-voastră spuneţi: Legea se impune cu orice preţ, din cauza momentului.

D-lor, a vorbit dăunăzi d-l Ministru Inculeţ, şi am făcut în cursul cuvântării sale o intrerupere.

Intreruperea a spus totul, precum şi D-sa a spus tot ce trebuia să spuie în această chestie, în cursul cuvântării sale. Ţărănimea noastră n'a ajuns încă în stare de bolşevism, şi vă asigur eu pe d-voastră, că *nu există un singur sat în ţara românească, unde ţăranii să ceară, cum cer bolşeviştii, pământ fără bani. Ţăranul român nu este neam de cerşitor, să primească ceva fără bani,* căci precum nu înţelege, să se ia fără bani cele 40 de prăjini de pământ ale sale, tot aşa nu înţelege, să iee el dela altul cele 4000 de fălci, fără despăgubire. Şi chiar în Basarabia revoluţionară au cerut pământ, au cerut împărţirea moşiilor, dar nu fără bani. Iar până la împroprietărire, s-au mulţămit cu arendă plătită. Dar erau lacomi unii, cereau prea mult, şi vedeţi oamenii cuminţi, cum au rezolvit problema.

S'a dat fiecăruia exact atâta în arendă, cât putea să lucreze, iar ca să nu poată fi vorbă, au pus pedeapsă de 100 de ruble de desetina, care fiind luată în arendă, ar rămânea nelucrată. Şi iată vine la comisiunea din Bălţi, însărcinată cu darea pământului în arendă, un moşneag, cu baba lui, şi cere 40 de desetine. I se pune în vedere însă, că acela care nu poate munci tot pământul, cât l-a luat în arendă va plăti 100 de ruble de fiecare desetină nemuncită!

Atunci moşneagul s'a scărpinat în cap, a cerut voie să se consulte cu baba lui şi s'a mulţămit cu... 8 desetine, din 40 câte ceruse. Pe de altă parte d-nul Ministru Inculeţ vă dădea o lecţie strălucită, când vă spunea, că de când există Basarabia, n'a fost niciodată atâta pământ lucrat, cât a fost anul acesta. Până şi islazurile au fost pe ici

pe cele arate, deşi niciodată n'au fost mai puţine braţe de muncă, de oarece mulţi au murit în răsboiu, ar mulţi de boală, acasă, şi alţii, străini, au plecat. Da poate veţi zice, că aceia a fost o agricultură de mântuială, o pospăială pe deasupra. Admit că ar fi aşa. Dar veniţi şi d-voastră cu o dispoziţiune analoagă şi *puneţi pedeapsă, nu numai pentru acela care nu munceşte atât, cât ia în arendă, dar şi pentru acela, care nu îndeplineşte anumite condiţiuni de agricultură intensivă, pe care le veţi impune!* (Aplauze).

Dacă n'a gunoiat pământul său, să fie pedepsit, dacă nu ară la o adâncime de 15 cm., să fie pedepsit, dacă nu va ara de două ori, toamna şi primăvara, să fie pedepsit, dacă nu va sămăna şi alte lucruri, decât păpuşoiu şi grâu de asemenea.

Aş fi alături de d-voastră şi aş vota cu amândouă mânile o asemenea lege, numai să fie pus săteanul în poziţia de a lucra pentru el, pe pământul lui!...

Şi când veţi veni cu asemenea lege, vă garantez că nu cu obligativitatea muncii va trebui să veniţi, ci cu o lege sanitară, care să opriască pe om de-a munci peste puterile lui, căci ţăranul se va istovi muncind, va munci peste puterile lui, numai să ştie că munceşte pentru el! Că pentru alţii s'a săturat de muncit! De aceia eu, terminând, citesc următorul protest în numele colegilor din minoritate: *„Intrucât „prin acest proiect de lege care prevede ratificarea a 136 de „decrete-legi — date de 3 guverne, în cursul a doui ani — se „introduce votarea prin tangentă a unei legi de o aşa mare „importanţă ca legea obligativităţii muncilor agricole, subsemnaţii, membri ai minorităţii, protestăm în contra acestui pro„cedeu neconstituţional, care are efectul de a pune ţărănimea „în stare de iobăgie".*

INTRU APARAREA LIBERTAŢILOR CETAŢENEŞTI

— În şedinţa din 17 August 1918 —

Domnule Preşedinte,

Domnilor Deputaţi,

Mă înscrisesem la timp să vorbesc în chestiunea ingerinţelor săvârşite de administraţie în judeţul Suceava, cu prilejul alegerilor pentru colegiul al 3-lea din 6 August 1918. Dintr'un viciu de formă, se pare, n'am putut să vorbesc la validare, şi de aceia mi-am anunţat interpelarea.

De altfel sunt bucuros că împrejurarea aceasta a transformat chestiunea într'o interpelare, pentrucă nu voiam ca în decursul desvoltării chestiunii, să preseze asupra mea ideea, că d-v aţi crede că eu sunt naivul, care aş socoti, că orice dovezi v'aş aduce despre ingerinţele săvârşite şi despre ilegalităţile făptuite, d-v o să invalidaţi această alegere. Aceasta nu mi-am închipuit-o. Prin urmare e foarte bine că alegerea s'a validat şi eu sunt liber acum să tratez chestiunea în toată puterea ei, liberat de orice bănuială de exces de zel.

Domnilor, interpelarea anunţată sună astfel:

„Am onoare a interpela pe d-l Ministru de Interne asupra gravelor ingerinţe ale administraţiei, cu prilejul „alegerii dela colegiul al 3-lea de Suceava, în ziua de 6 „August 1918.

„Întreb pe d-l Ministru de Interne ce sancţiuni e ho-

„tărît a aplica acelor funcţionari administrativi, cari au „călcat făţiş legile şi însăşi Constituţia;

„Întreb pe d-l Prim-Ministru, dacă nu socoate, că a „sosit momentul, ca ţărănimea mai ales, şi desigur şi „celelalte colegii electorale, să fie garantate pe viitor de „corupţiunea şi silnicia administrativă, cărora au fost „supuse sistematic timp de peste jumătate de veac, şi „cari socoate D-sa că ar putea fi mijloacele pentru asi„gurarea legalităţii şi libertăţii în alegeri?"

Deci aceasta e tema interpelarii mele.

Domnilor deputaţi, eu, în ceiace priveşte alegerile, nu sunt de azi şi nici numai de ieri . . . .

O voce: Nici de alaltăieri.

D-l I. Zelea-Codreanu: Ei da! Aş putea zice chiar de alaltăieri!

Am văzut multe alegeri.

D-l G. Ştefănescu: Sunteţi specialist.

D-l I. Zelea-Codreanu: Da, destul de specialist şi specialitatea mea am plătit-o foarte scump, punându-mi viaţa în primejdie de atâtea ori.

Şi mă mândresc cu aceasta, căci lupta mea politică a fost şi este lupta pentru idee, a fost şi este străduinţa pentru binele obştesc al neamului.

Am văzut multe alegeri. Am văzut alegerile, desigur memorabile din toate punctele de vedere, cari s'au făcut, pe când era ministru de interne D-l Al. Marghiloman, actualul Prim-Ministru. Am văzut alegerile făcute pe urmă de cealaltă parte a oligarhiei, înpotriva D-v, şi am văzut cu ochii mei — îmi pare rău că nu e aici colegul nostru d-l Enacache Iamandi — cum alegători, prieteni politici ai partidului d-v din colegiul I, cari erau în casa d-lui Enacache Iamandi, şi cari voiau să meargă la vot cu automobilul, au fost blocaţi în casă de bătăuşii partidului liberal. D-l Pavel Michiu, colegul nostru e aici, şi vă poate vorbi de alegerea de pomină făcută atunci.

O voce: Ruşine lor! (Ilaritate).

D-l I. Zelea Codreanu: Am văzut cu prilejul acela cum procurorul în persoană s'a silit să scoată pe alegători de

acolo şi n'a reuşit; am văzut la alegerile acelea cum, un automobil cu alegători de ai d-v, conservatori, a fost lăsat să iasă până în stradă, unde a venit imediat alt automobil, liberal, a oprit automobilul d-v, agenţii electori liberali i-au înhăţat pe alegători, i-au suit în automobilul administraţiei şi i-au dus la 28—30 km. distanţă, bătându-i în mersul automobilului, de mi s'au speriat copiii de ţipetele bieţilor oameni, când au trecut prin faţa casei mele . . . . .

O voce: Mai las'o!

D-l I. Zelea-Codreanu: Vă spun că acesta este adevărul. Dacă nu credeţi întrebaţi pe prietenii d-v dela Huşi.

O voce: Sub liberali!

D-l I. Zelea-Codreanu: Şi i-au aruncat pe bieţii alegători la 28 de Km., ca să nu mai poată veni la vot.

O voce: Sub liberali s'a făcut aceasta?

D-l I. Zelea-Codreanu: Da, sub liberali.

Am văzut alegeri făcute pe vremuri sub conducerea unui oarecare Popovici Răcăciune în Suceava, am văzut, d-lor, alegeri făcute de un oarecare giambaş, Nicu Catargi, în acelaşi judeţ.

Am văzut, d-lor, atâtea înşelăciuni, atâtea corupţiuni şi atâtea samnicii, dar vă mărturisesc că cinismul pe care l-am văzut în alegerea aceasta dela Suceava nu l-am va ut niciodată şi nicăeri (Protestări). Cred, D-lor, că trebuie să vă intereseze întâmplările acestea şi pe d voastră toţi, şi pe d-ta, d-le Ştefănescu! Dacă îţi displace ca membru al majorităţii, trebuie să te intereseze ca cetăţean, ca Român, care trebuie să iubească libertatea şi legalitatea şi s'o apere, pentru el şi pentru viitorul ţării.

D-l G. Ştefănescu: Interesează numai dacă e un lucru pe care l-ai simţit mai bine.

D-l I. Zelea-Codreanu: Şi prin urmare când vin eu şi fac afirmaţia că nu s'a văzut niciodată ceia ce s'a întâmplat acum la Suceava, D-ta ar trebui nu să mă întrerupi, ci să mă întrebi: în ce constă deosebirea?

D-l G. Ştefănescu: Aceasta întreb acuma.

D-l I. Zelea-Codreanu: De acum nu mai e nevoie de întrebarea d-tale.

D-l G. Ştefănescu: Poate aţi simţit-o mai bine pe aceasta.

D-l I. Zelea-Codreanu: Spiritul e aşa de slab că nu pot răspunde!

D-lor, în toate alegerile cari au fost până acuma, un lucru a rămas totdeauna neatins: forma!

Se puneau asasini pe urmele candidatului; pe urmele mele s'au pus asasini, d-le Ştefănescu (Protestări, zgomot).

D-lor, ascultaţi-mă şi înţelegeţi-mă, pentrucă dacă mă veţi întrerupe, nu voi termina nici eu, nu veţi termina nici d-v. Zădarnic mă întrerupeţi mereu, nici nu mă veţi intimida, nici nu mă veţi putea împiedica să vorbesc!

Şi vă spun, s'au pus asasini pe urma mea, lucruri vădite până şi în dosare judecătoreşti.

Se făceau ingerinţe sălbatice şi crime, însă forma era totdeauna salvată! (Zgomot, întreruperi).

Veţi vedea d-voastră ce înseamnează această formă.

D-l D. Mazilu: Cum vine asasin cu formă?

D-l I. Zelea-Codreau: Forma era salvată, adică tot ce era forma prevăzută în Constituţie şi în legea electorală, era salvat.

De pildă: Se oprea candidatul într'un mod oare-care, se opreau alegătorii într'un mod oare-care, dar totdeauna în aşa fel, încât nimeni să nu poată fi acuzat că a călcat făţiş legea, că a călcat făţiş Constituţia.

Se vede, că acum nu a fost suficient acest lucru şi s-a recurs şi la călcarea făţişă a legii şi a Constituţiei.

In aceasta e deosebirea faţă de toate celelalte alegeri cari au fost în ţara românească până acuma.

O voce: Aceasta înseamnează sinceritate.

D-l I. Zelea-Codreanu: Ferice de d-v, dacă sunteţi în stare să aprobaţi această sinceritate!

Acum urmează să vă descriu alegerea dela Suceava în mod cronologic.

Inainte de-a fi lansat noi un manifest în judeţul Suceava pentru candidatul nostru naţionalist-democrat, *Toader Creţu*, înainte de-a fi mers eu acolo, înainte de a fi

făcut cel mai mic gest de propagandă, introducerea administraţiei în seria silniciilor, a fost. . . . . (Intreruperi, zgomot).

Ei, d-lor, uşor vă vine d-voastră să întrerupeţi mereu, să faceţi zgomot şi să faceţi pe nervoşii, pentrucă nu vă place; dar sunt faptele d-v. şi de aceia, ori vă place, ori nu vă place, adevărul se va spune!

D-l G. Luculescu: Ne place căci eşti un orator foarte simpatic.

D-l I. Zelea Codreanu: Nu eu, ci faptele d-v. ar trebui să vă fie simpatice.

Sistemul administraţiei a început cu arestarea controlorului Strat, pentru care a protestat d-l Cuza aici.

D-lor, controlorul Strat e din judeţul Iaşi, fusese în judeţul Suceava, şi fiindcă în alegerile trecute nu s'a pretat să facă presiunile şi ilegalităţile, cari i s'au cerut, a fost mutat la Iaşi, din Suceava, ca primejdios pentru alegerile cari aveau să se efectueze.

Ce se întâmplă? Primeşte o citaţie ca martor într'un proces la judecătoria din Lespezi, ajunge la Paşcani. Poliţia, din ordinul prefectului Judeţului Suceava, îl arestează şi-l duce la Fălticeni, unde e insultat în cabinetul prefectului şi trimis cu agenţi de siguranţă înapoi la Iaşi, ca un instigator, ca un criminal, ca unul care era să ruineze însăşi temelia statului românesc!

D-l G. Luculescu: Era salvată forma?

D-l I. Zelea Codreanu: Nu era salvată forma, căci nu era nici măcar un pretext pentru justificarea arestării.

Dacă ar fi avut măcar vre-un motiv cât de mic, atunci, foarte bine, forma ar fi fost salvată; dar forma n'a fost salvată nici chiar în această împrejurare.

D-l G. Luculescu: Aţi putea să-mi spuneţi cine e controlorul băncilor populare dela Suceava?

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu vreau să vă spun nimic, căci nu vreau să ţin interpelarea mea în dialoguri.

D-l G. Luculescu: Noi ştim cine e.

D-l I. Zelea Codreanu: Vă spun eu cine e.

E un funcţionar care are cele mai mari merite pentru desvoltarea cooperativelor şi obştiilor săteşti din ţara aceasta, e un funcţionar, recunoscut ca cinstit, respectat şi lăudat de toţi superiorii lui!

D-l G. Luculescu: De ce a fost dat afară?

D-l I. Zelea-Codreanu: Cum a fost dat afară, când şi acum e controlor al judeţului Iaşi, şi nu e nici o plângere din partea nimănui împotriva sa?

D-l G. Luculescu: A fost dat afară din slujbă pentru pungăşii.

D-l Zelea Codreanu: Aceasta însemnează a calomnia un om cinstit, şi eu protestez împotriva acestui sistem!

D-lor, noi — dându-ni seama de împrejurări — am procedat aşa în propaganda noastră, încât cu prilejul ei să strecurăm în mijlocul ţărănimii ideia de care credem că este cea mai mare nevoie în clipele acestea, adică încrederea în bine. . . . . (Intreruperi). — Nu mă învăţa d-ta, ce trebuie să vorbesc eu, ci mai bine căzneşte-te să pricepi ce spun! — încrederea în lege şi în legalitate şi *încrederea, că pe cale legală şi prin muncă cinstită se poate reface România din starea în care se găseşte astă-zi, şi se găsia şi ieri.*

Şi ca să vedeţi că acestea au fost principiile cari ne-au călăuzit în propaganda noastră, vă citesc o parte din manifestul partidului naţionalist-democrat către preoţii, învăţătorii şi sătenii din judeţul Suceava, manifest din care cenzura d-v. de aici din Iaşi, cenzura centrală, s'a mirat că n'a găsit să şteargă un singur cuvânt:

„Puţine popoare trec prin greutăţi atât de mari, ca „acele prin cari trece ţara şi neamul nostru. Poate nici „strămoşii n'au văzut vremuri de mai grea cumpănă. *Dar „nu pot fi greutăţi, pe cari un neam cu însuşirile neamului „românesc, să nu le poată trece, cu credinţa tare în Dum- „nezeu, cu muncă stăruitoare, cu răbdare şi cu bună rân- „duială. Astă zi, două datorii mari are orice Român: Cea „dintâiu să asculte cu sfinţenie de legile ţării, oricât de grele „ar fi unele dintre ele, şi cea de a doua să lupte din răsputeri „pe cale paşnică şi legală pentru biruinţa binelui obştesc*

„*Singura armă legală și puternică,* **în lupta pentru biru-**
„*ința binelui și a dreptății, este votul.* Cine votează să nu
„uite că votează nu numai pentru interesul lui, ci pentru
„îndrumarea binelui obștesc al țării, pentru copiii și urmașii
„lui".

O voce: Lasă manifestul că-l cunoaștem. (Zgomot).

D-l I. Zelea-Codreanu: Il voi da d-lor stenografi să-l înscrie, pentruca în veci să se vadă mijloacele, cu cari înțelegem noi să se facă propagandă în mijlocul națiunii, spre deosebire de mijloacele, pe cari oligarhia le-a întrebuințat de jumătate de veac, și pe cari d-v le întrebuițați și astă zi, într'o măsură și mai mare . . . . . (Zgomot, întreruperi, tumult)

O voce: A scrie e una și a făptui e alta.

Dl I. Zelea-Codreanu: In toată viața mea nici un singur cuvânt n'am spus altfel, și desfid pe oricine să-mi aducă dovezi, că am pronunțat vreodată un singur cuvânt care ar fi fost un îndemn la ilegalitate, la dezordine, la revoltă! Căci aceasta nu este calea mea, ci calea d-v, a oligarhiei! (Intreruperi, zgomot). V'ar conveni să fiu eu agitator în locul d-v. Ei bine, d-v sunteți agitatori, împotriva țării și înpotriva viitorului însuși al neamului, și eu sunt omul de ordine! (Aplauze pe băncile opozițiunii) (Intreruperi, zgomot, vociferări, tumult).

O voce: Aceasta este serenada de altă dată.

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, cu o săptămână înainte de alegeri am venit în județul Suceava să mă întâlnesc cu candidatul nostru, țăranul Toader Crețu din Dolhasca, și am plecat la Fălticeni împreună cu el. Ziua aceia era ziua sortită pentru alegerea de delegați. Bine înțeles, administrația era în picioare, iar candidatul d-v, d-l Ministru Garoflid, umbla cu automobilul din sat în sat.

D-l A. C. Cuza: Iși aplica programul (Râsete).

O voce: D-nul Cuza era?

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă ar fi fost, aș fi spus-o, fără să aștept întreruperea d-tale genială (Zgomot).

O voce: Dar d-nul Trancu?

Dl I. Zelea-Codreanu: D-le Președinte, când d-nii Deputați vor isprăvi conversațiunile personale și-și vor fi potolit pofta de dialoguri, voi continua să vorbesc. Până atunci aștept.

D-l C. Meissner, *președintele Adunării*: In această invitațiune, imitați pe d-l Ministru al Industriei. Imi pare rău că numai este d-sa, aci . . . . . (Râsete).

D-l I. Zelea Codreanu: Se vede că până și D-sa, ca și mine acuma, a fost pus în situația de-a pronunța aceste cuvinte. Și acum să încerc a continua. Alegerile de delegați le-am lăsat să le facă administrația, cum va crede de cuviință. (Intreruperi) Căci nu ni puteam închipui că se vor alcătui liste de funcționari administrativi, împotriva legii, și cari se vor proclama în cele mai multe părți, fără să se facă măcar formele unei alegeri. (Intreruperi, zgomot). Numai în comuna Lespezi am pus o listă naționalist-democrată în contra listei guvernamentale. Listă pe care figuram și eu și colegul Vagaunescu. In comuna Lespezi suntem mai slabi politicește decât în oricare altă comună din județ. Am pus deci lista în contra listei guvernului, numai de curiozitate.

O voce: Dovadă de teroare.

D-l I. Zelea-Codreanu: Și rezultatul a fost 162 voturi pentru lista noastră (Zgomot, întreruperi) și un vot — unul singur — pentru lista d-v guvernamentală! (Zgomot, tumult.)

O voce: Atunci ce mai vrei? Ce te mai plângi?

D-l Lupu-Kostache: Atunci aveți dreptate să cereți înlocuirea organelor administrative (Râsete).

D-l I. Zelea Codreanu: Nu, țineți-le, căci ele prin faptele lor au dovedit intențiile d-v de schimbare a vechilor moravuri! La Fălticeni, a doua zi de dimineață, mă pregăteam, împreună cu candidatul, să merg într'o comună, două. Nedispunând de timp — trebuiam să plec acasă — hotărisem să prezint pe candidat alegătorilor într'o comună, două, apoi să-l las pe dânsul să'și continue propaganda, iar eu să plec.

Dar cum a ieșit candidatul dela mine din hotel în stradă, a fost înhățat pur și simplu de o droaie de agenți de poliție . . . .

Voci: I-au făcut manifestaţie de simpatie (Râsete)

D-l I. Zelea-Codreanu: Vă urez ca această manifestaţie de simpatie să o aveţi în alegerile viitoare, şi cred că o veţi avea, pentrucă vorbiţi aşa cum vorbiţi (Intreruperi, zgomot.) Iar pentrucă făptuiţi, cum făptuiţi, vi se vor face asemene manifestaţii de simpatie, nu numai de agenţii poliţieneşti, ci de întreg poporul român! (Intreruperi, zgomot, tumult.)

Şi aşa, Toader Creţu, candidatul, a fost dus în ghionţi şi în bătaie pe stradă, până la prefectură. (Zgomot)

D-l Al. Athanasiu: Atunci era un fel de candidat la bătaie. (Râsete)

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă vă convine să faceţi glume pe tema aceasta, faceţi-le! Vă onorează! Numai nu ştiu dacă până la sfârşit o să vă convină. (Zgomot) Căci se apropie vremea, când pentru aceste fapte şi pentru altele, nu veţi mai râde! (Zgomot, tumult).

O voce: De unde ştii D-ta?

D-l I. Zelea-Codreanu: Vă prevestesc apropierea timpului, când nu vă veţi mai permite să faceţi astfel de glume! (Zgomot).

D-l Gr. Trancu-Iaşi: De sigur vor încerca să se arate în faţa lumii, dupăce au vorbit ... aici!

D-l I. Zelea-Codreanu: Eu nu ştiam, ce se întâmplase.

D-l C. Miclescu: Cer cuvântul.

D-l I. Zelea-Codreanu: După vreun sfert de oră, oamenii revoltaţi de cele ce au văzut, îmi aduc la cunoştinţă arestarea candidatului.

D-l A. C. Cuza: Cer cuvântul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Mi se spune că afost arestat, maltratat pe stradă de agenţii poliţieneşti.

D-l M. Văgăunescu: Cer cuvântul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Am luat repede o trăsură, l-am căutat la poliţie, nu l'am găsit, dar cineva de acolo îmi spune că a fost târît la prefectură.

Deci, hai la prefectură.

Aici în cabinetul prefectului de Suceava, era gălăgie mare. Prefectul răcnea din răsputeri la candidat. «Să îţi retragi candidatura; nu-ţi permit să faci propagandă», şi alte vociferări legale şi constituţionale.......

Fără să mă anunţ, am intrat înăuntru, unde găsesc pe prefect foarte agitat, în faţa candidatului. Era desigur în exerciţiul funcţiunii!

O voce: Era noaptea? (Intreruperi, Zgomot).

D-l I. Zelea-Codreanu: Era dimineaţa între orele $10^1/_2$—11, în timpul serviciului.

Prefectul îmi spune: Nu vă dau voie să faceţi propagandă; să-şi retragă candidatura! D-le Prefect, mă adresez eu, D-ta îţi dai seamă ce faci? D-ta îţi dai seamă că prin această atitudine calci făţiş legile şi Constituţia?

Răspunsul a fost: Nu există în judeţul Suceava, până după alegeri, Constituţie şi lege.

Acuma Constituţie şi lege în judeţul Suceava e voinţa mea.

O voce: Cine o să creadă treburile acestea?

D-l I. Zelea Codreanu: Nu mă credeţi? Vă citez martori: A auzit candidatul nostru Toader Creţu, a auzit directorul prefecturei, a auzit un inspector care era de faţă. Dar, iată e faţă aici prefectul dv. de Suceava şi convin cu d-voastră, să se considere neadevărat ce spun eu, dacă d-sa va declara pe cuvântul său de onoare, ca om şi ca ostaş, că nu e exact, că ar fi pronunţat aceste cuvinte.

Iar dacă nici aceasta nu o primiţi, atunci va judeca poporul român, care dintre noi avem dreptate, dv. sau eu!

O voce: Prefectul afirmă că nu e adevărat.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu prefectul, ci d-ta! Prefectul ştie, ca ostaş, ce vrea să zică cuvânt de onoare.

Apoi, acolo în cancelarie, i-am spus prefectului: Cum se poate ca D-ta să spui una ca aceasta?

Răspunsul a fost: Pentrucă e conform cu doctrina mea, şi dacă vrei ţi-o dau în scris, anume, că Constituţia şi legile nu sunt deopotrivă pentru tot soiul de oameni!

Şi chiar imunitatea parlamentară nu e pentru toţi!

O voce: Forte bine face.

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă aprobaţi, atunci ferice de dv., de aceia cari aprobaţi, şi de partidul care vă are!

Dar spuneţi-vă numele, ca să se ştie, să rămâie înscris, ca să vă ştie ţara şi viitorimea!

O voce: Nu e destul numai să afirmaţi. Cu ce dovediţi ceiace afirmaţi?

D-l I. Zelea Codreanu. Ce voiţi, să vă aduc chitanţă?

O voce: D-ta afirmi; eu spun: inexact.

Care spune adevărul?

D-l I. Zelea-Codreanu: Acela care va fi crezut.

Aceasta e în ultima analiză. Insă vă mai spun încăodată, că eu primesc ca prefectul însuşi să declare pe cuvântul său de onoare, de ostaş şi deci de om de onoare, dacă a spus sau nu cele ce am afirmat eu aici. De va zice că nu, eu voi recunoaşte, că nu a spus.

Atunci ce mai voiţi dela mine! (Intreruperi, Zgomot, Tumult).

D-l Al. Apostolu: Ai dat reclamaţiunea preşedintelui biroului electoral?

D-l Preşedinte: D-le Zelea-Codreanu, nu puteţi bate cu pumnul în tribună, regulamentul nu vă permite aceasta.

Rog pe d-nii deputaţi să nu mai întrerupă şi pe d-l Zelea-Codreanu, să ţină seamă de uzanţele parlamentare.

D-l I. Zelea-Codreanu: Eu trebuie să vorbesc cu glas mai tare ca să pot domina sgomotul şi întreruperile, iar gesturile mele mai energice sunt refexul atitudinii cinice a unora!

Şi iată, să vedem cine va întrerupe de aici înainte.

O voce: Toţi.

D-l I. Zelea-Codreanu: O cred, dar eu voi fi foarte liniştit.

D-l Preşedinte: D-lor deputaţi, vă rog nu mai întrerupeţi. Aveţi aierul că nu voiţi să mai ajungeţi la lucrările noastre din secţiuni.

O voce: Să fie mai scurt.

D-l I. Zelea-Codreanu: Eu nu am făcut nici o făgăduinţă în privinţa scurtimii şi nu fac; voi vorbi cât trebuie.

După ce am vorbit cu prefectul care mi-a expus care e teoria D-sale, l-am întrebat, ce are de gând să facă cu

candidatul? „Il ţin arestat toată vremea până la alegeri." a fost răspunsul.

Bine, dar unde-l ţii arestat? După un schimb de vorbe, îmi spune că'l va ţinea arestat în sat la Dolhasca. Cum mă puteam aştepta la orice, în lipsa legilor şi a Constituţiei, am cerut ca fiziceşte să nu-i se întâmple nimic, şi am obţinut făgăduinţa că nu i se va face nimic.

Deci a fost trimis cu jandarmi la Dolhasca şi ţinut arestat, până în ziua de alegeri, după plecarea trenului.

Iar după plecarea trenului, şeful postului de jandarmi, care-l ţinea sub pază, îi spune candidatului că e ordin dela d-l prefect, să se prezinte la alegeri, şi dacă refuză, are ordin să încheie proces-verbal.

Dar era imposibil să mai ajungă la alegeri, când trenul plecase!

Astfel a fost arestat candidatul şi această arestare este partea cea mai gravă, extrem de gravă, intre toate sălbăticiile câte s'au comis în această alegere.

Căci după cum v'am spus, s'au luat, în cursul timpului, atâtea măsuri reprobate de opinia publică, de morală şi de legi, dar un lucru rămăsese sfânt măcar în forma exterioară: Constituţia!

Nu s'a admis niciodată să fie călcată făţiş, chiar dacă de fapt era eludată în tot felul.

D-lor, am să vă spun pe scurt, cum s'au făcut alegerile de delegaţi.

Intr'unele comune s'au făcut, în altele nu s'au făcut. Bineinţeles, nu însemnează, că dacă nu s'au ales delegaţii delegaţii au lipsit! Şi cine credeţi că au fost proclamaţi delegaţi? Funcţionarii dela prefectură aproape toţi, alţii funcţionari ai oraş primarul din Fălticeni, apoi concetăţeni de-ai d-voastră din Paşcani, din cari unii chiar în halat şi cu peruni.

Noi nici măcar manifestul electoral nu l-am putut împărţi, fiindcă prefectul dv. a găsit de cuviinţă să-l confişte. Manifest, pe care vi l-am cetit şi despre care chiar unii dintre membrii majorităţii spuneau, că ar merita ca guvernul însuşi să-l răspândească, pentru ideile sănă-

toase ce conține, idei de cari e atâta nevoie mai ales astă-zi.

Dar, D-lor, acest manifest, prefectul mi-a spus că-l confisca, cu toate că avea aprobarea cenzurii dela Iași, fiindcă, spunea D-lui, cenzura centrală dela Iași, nu are putere în județul Suceava, în timpul alegerilor.

A treia zi dimineață, trecând cu trenul prin gara Dolhasca, primesc din partea candidatului nostru, Toader Crețu, această scrisoare:

«La Lespezi sunteți aleși delegați dv. și d-l Vâgăunescu, „cu aproape toate voturile, și erau chiar toate, dacă „lista guvernului nu avea un vot. Sunt mereu arestat, „au venit la mine și mi-au oferit sume mari de bani, „dar eu li-am răspuns că țăranii nu știu să'și vândă „cauza.

„In zilele astea m'au năcăjit mereu: Unul venia să „mă amenințe, trei veniau să mă cumpere. Dar nu mă „dau nici în ruptul capului. Certificatele dv. de delegați „sunt la Prefectură“.......

(ss) *Toader Crețu*

După aceasta iată acum și o declarație a candidatului în care rezumă pe scurt câteva din ilegalitățile comise împotriva lui. Inscrieți-o, d-lor stenografi, ca să se știe în veci, decând a început „România Nouă“ prin „asanarea moravurilor“! (Intreruperi, Zgomot.)

„1° A venit d-l Prefect la Dolhasca și m'a chemat la „administrația plășii și mi-a cerut să-mi retrag candida- „tura, iar dacă nu mă retrag, să știu, că 'mi va pune „toate piedicile.

„2° In ziua de 30 Iulie, poliția din Fălticeni, din or- „dinul d-lui prefect, m'a arestat, și-a bătut joc de mine „pe stradă ducându-mă la prefectură. Aici am fost ame- „nințat cu bătaia de d-l prefect, dacă nu-mi retrag can- „didatura. De aici am fost trimis sub pază la compania „de jandarmi, iar de acolo escortat la Dolhasca.

„3° In ziua de 1 August am fost luat de șeful pos- „tului de jandarmi din comuna Stolniceni - Ghițescu, „Bejan, însoțit de sergentul de jandarmi Apreutesei, pe „când eram ocupat pe câmp, pe moșia obștei. Am fost „dus la secție la Lespezi și de aci dus sub escortă a- „casă de șeful postului de jandarmi din Dolhasca și de „caporalul de jandarmi Maftei Dumitru.

„4° In ziua de 3 August au venit la mine doi domni „necunoscuți mie, însoțiți de șeful secției Lespezi, Plo- „tonierul de jandarmi Pătrașcu Dumitru, și mi s'au re- „comandat, că unul este Inspector Agricol, și altul Se- „cretar General, și mi-au cerut să-mi retrag candidatura, „oferindu-mi până la șeaizeci de mii de lei.

„Eu nu am voit, atunci Dumnealor m'au amenințat în „toate felurile.

„5° Au trimis la casa mea pe șeful postului de jan- „darmi din Tătărușî, Bejenariu, caporalul Maftei Dumitru, „Damaschin D-tru, Sârbu Ion și un caporal de la postul „Liteni.

„Toți aceștia au fost postați împrejurul casei mele și „nu am avut voie să ies din casă, până în ziua de ale- „gere, după plecarea trenului, când am fost pus în li- „bertate, spunându-mi-se că e ordinul d-lui Prefect să „plec numaidecât, la alegere, iar dacă nu voi voi, atunci „jandarmii să încheie un proces-verbal despre aceasta.„

(ss) *Toader Crețu*

Inscrieți și acest document, d-lor stenografi, ca să rămâie ca o strălucită dovadă că a început „asanarea moravurilor“ cu oferta de șeaizeci de mii de lei pentru retragerea candidaturii! (Ilaritate).

O voce: Poate i s'a oferit un cek?

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu, cekurile sunt *specialitatea* părții celeilalte a oligarhiei, nu a dv., cari *plătiți peșin!* (Zgomot, Tumult.)

L-am întrebat pe candidatul nostru asupra amănuntelor acestei oferte și mi-a spus că nu i-a oferit, suma, direct (Intreruperi), ci indirect, și anume i-a spus așa: „De ai

ai cheltuit 5, sau 6 mii de lei, înzecit ţi-se va da, dacă te vei retrage"!

Voci: Ah! ah!

D-l I. Garoflid *Ministrul Domeniilor:* Secretarul meu general niciodată n'a fost în judeţul Suceava. Te asigur de aceasta! Dar se putea să-l trimit? Se putea!? (Aplauze.)

D-l I. Zelea-Codreanu: Nici Toader Creţu nu scrie că a fost Secretarul General cu oferta, ci numai că domnii necunoscuţi i s'au recomandat ca atari, de faţă cu Plotonierul de jandarmi, pe care-l cunoştea! (Zgomot).

D-l G. Stefănescu: Un lucru nu înţeleg în chestiunea cheltuelilor: Cine a adus întâiu vorba de cheltueli la alegeri?

D-l I. Zelea Codreanu: Din partea **d-v. a venit** vorba (Ilaritate), ca şi fapta (Zgomot).

D-l G. Stefănescu: De unde ştiau ai noştri că cheltuise 6000 lei?

D-l I. Zelea-Codreanu: Toate fineţele d-v. advocăţeşti se sfărâmă în faţa realităţii, care vă acuză. (Zgomot).

Apoi primarilor şi notarilor li s'au dat ordine categorice: Dacă reuşeşte Ministrul, candidat al guvernului, atunci vor fi menţinuţi în posturile lor, iar dacă nu reuşeşte, atunci toţi fără deosebire vor fi destituiţi.

Afară de aceasta, dacă n'a fost un secretar general al Ministerului de Agricultură, s'a întâmplat că tocmai în perioada campaniei electorale au fost inspecţiuni foarte insistente prin Suceava ale Secretarului general al Ministerului Instrucţiunii publice, desigur pentru Eforiile şcolare şi pentru alte treburi şcolare, desigur, nu tăgăduiesc . . .

O voce: O singură dată a fost acolo.

Altă voce: Odată dar bine! (Ilaritate)

Altă voce: D-l Cădere să facă ingerinţe?!

D-l I. Zelea Codreanu: N'am de zis nimic, împotriva d-lui Cădere, întrucât d-sa mi-a spus lămurit: Da, am fost cu treburi şcolare, şi numai când m'au întrebat oamenii, câte-ceva despre alegeri, atunci li am dat şi eu sfaturile ce trebuia să li dau!

Voci: Foarte bine.

D-l C. Meissner, *preşedintele adunării:* A fost pentru Eforiile Şcolare . . . . (nu se aude)

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, după ce aţi arestat candidatul şi l-aţi dat în seama a 5 jandarmi, s'a alcătuit un manifest împotriva candidaturii ţăranului Toader Creţu din Dolhasca, de însăşi locuitorii din Dolhasca.

Voci: Ah! ah!

D-l I. Zelea-Codreanu: Decât să vedeţi dv. ce s'a întâmplat: Intre cei iscăliţi sunt 13 morţi, (Ilaritate) iar restul iscăliturilor sunt în cea mai mare parte oameni, cari m'au întrebat ce să facă, pe cine să-l deie în judecată pentru că li-a pus numele acolo?

O voce: Pe ăi morţi? (Ilaritate)

D-l I. Zelea-Codreanu: Li-am spus că pentru aceasta n'au de dat în judecată pe nimeni, pentrucă acest manifest de calomnii la adresa protivnicului politic este cea mai neînsemnată şi mai nevinovată armă, în mânile administraţiei dv. (Zgomot.)

D-l S. Pherechide: Absolut inexact că sunt morţi pe listă. Toţi cei cari au ştiut carte şi sunt pe listă, au iscălit.

D-l C. Miclescu: Cunosc eu personal 5-6 fruntaşi, oameni cu greutate, cari au iscălit.

D-l I. Zelea-Codreanu: In sfârşit şi D-ta!

Voci: In sfârşit! (Ilaritate.)

D-l I. Zelea-Codreanu: Adică voiţi să vă făliţi, că aţi putut găsi 5 cozi de topor în tot satul? Apoi de aceştia s'au găsit şi se vor găsi oriunde şi oricând, căci sufletul lui Iuda vânzătorul n'a pierit! Dar pe manifest sînt 120 iscălituri! Şi anume au fost iscăliţi oameni cari sunt indignaţi de abuzul ce s'a făcut cu iscălitura lor.

Deci mijlocul de-a asigura alegerea candidatului guvernului e foarte simplu: Pe candidatul protivnic îl ţii arestat, faci un manifest calomnios împotriva lui, îl semnezi cu nume de morţi şi nume false, şi-l răspândeşti în toate părţile, pe când manifestul advers îl confişti, îl opreşti! Cum să nu fie lesnicioasă reuşita candidatului cârmuirii cu asemenea mijloace?! . . .

D-l N. Lupu Kostachi: S'au desgropat și morții, strămoșii au votat! Momente mari!... (Ilaritate)

D-l I. Zelea-Codreanu: A fost atâta de gentil prefectul de Suceava, încât până și camera dela hotel mi-a rechiziționat-o, cum a rechiziționat toate camerile dela toate hotelurile, pentru ca eu și prietenul meu, d-l Văgăunescu, să nu avem unde locui. (Ilaritate)

D-l N. Ștefăniu: Cu toate acestea eu am găsit o cameră la hotel.

(Ilaritate). Bravo!

D-l Dr. A. Hesselman: Sunt numai minciuni!

D-l I. Zelea-Codreanu: Vă rog, nu vă cunosc, de mine vorbiți?

D-l Dr. A. Hesselman: Eu am spus că o cauză bună nu se susține cu minciuni și până acum tot ce a-ți spus Dv. au fost continuu numai contraziceri și n'ați putut susținea aceste lucruri. (Aplauze) Cele mai multe lucruri, pe cari le-ați spus Dv. aici sunt numai minciuni sfruntate și căutați cu aceste minciuni sfruntate să faceți efect nu asupra Camerei, căci Camera nu vă crede, ci asupra galeriei. Este un obiceiu păcătos.

D-l I. Zelea-Codreanu: Credeți, d-le Președinte, că acestea sunt cuvinte parlamentare?

D-l A. C. Cuza: D-le Președinte, să retragă cuvintele, pe cari le-a spus de «minciună» și «păcătos», căci nu sunt cuvinte parlamentare.

D-l Dr. A. Hesselman: Mențin sensul cuvântului minciună și retrag cuvântul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Frumoasă abilitate, n'am ce zice, (Ilaritate), dar nu-ți voi face cinstea să mă ocup de D-ta, D-le nu știu cum te chiamă! (Zgomot) D-lor, declar încă odată aici în fața dv., pe cuvântul meu de onoare, de om și de ostaș, că fiecare silabă este adevărată din câte le-am spus, că dacă mi se va dovedi că este ceva neadevarat, atunci sunt gata să dau orice satisfacție, oricui și să primesc orice cuvânt din partea oricui!

Eu nu voi veni aici cu chitanțe, că lucrurile acestea nu se fac cu chitanțe. Sunteți prea expermentați în direcția aceasta, dv. oligarhia, ca să dați chitanțe și dovezi în mână, atunci când comiteți toate ilegalitățile.

D-l Tache Georgescu: Dar ce v'a spus d-l Ștefăniu adineaori este exact?

D-l I. Zelea Codreanu: Fiindcă vroiți să răspund D-lui Ștefăniu, eu fac apel la cuvântul de onoare al D-lui Ștefăniu, ca să declare, dacă nu ne-am întâlnit amândoi, căutând cameră la hotel. Dumnealui venia acolo cu niște rude ale D-sale și căuta cameră, și însă-și rudele D-sale spuneau: «Inchipuiți că nu găsim o cameră nicăeri la hotel». Și atunci, i-am spus: D-le Ștefăniu, nici eu nu găsesc cameră, pentru că toate camerile dela hotel sunt rechiziționate.

Să spună pe cuvântul său d-l Ștefaniu, dacă nu este adevărat.

D-l N. Stefăniu: Am mers în drum amândoi la un hotel. Inadevăr veniseră câțiva alegători și erau căzuți la hotel. M'am dus la altul și am găsit o cameră și i-am spus: Eu am găsit o cameră, D-ta nu ai găsit? (Ilaritate).

D-l I. Zelea Codreanu: Dar de aceasta era vorba? Era vorba dacă d-l Ștefăniu, deputat guvernamental a găsit cameră, sau dacă eu am găsit? (Zgomot, Intreruperi).

O voce: N'ai găsit pe urmă?

D-l I. Zelea-Codreanu: N'am găsit, și atât eu cât și prietenul Văgăunescu, am trebuit sa apelăm la un prieten din Fălticeni, căci încă odată afirm, la hotelul unde-mi angajasem cameră de mai înainte, mi s'a spus că d-l prefect a dat ordin să nu fie liberă camera. (Zgomot mare, Intreruperi)

D-lor, dacă mă întrerupeți mereu o să vă țin și mai mult.

D-l C. Vlădescu: O să facem apel la d-l Președinte, să ne ia sub protecția D-lui.

D-l I. Zelea Codreanu: Și eu fac apel la protecția d-lui Președinte, înpotriva d-v.

D-lor, măsurile până aici enumărate nu erau deajuns pentru a asigura alegerea ministrului, și deaceia în ziua, de alegeri au fost luate alte mășuri și mai solide (Zgo-

mot, ilaritate). Toți jandarmii din județ — și trebuie să știți că în județele de graniță sunt jandarmi numeroși, căci ajută la paza graniței,—toți au fost concentrați în Falticeni. Au fost închise toate intrările în oraș, și nu intra decât aceia, cari aveau acest bon, scris pe el «Bon de pâne» cu stampilă și data „6 August 1918“. Apoi pe contrapagină —se vede că s'a renunțat la complectarea lor— sunt rubrici extraordinar de interesante, în vederea semnalmentelor: «Statura, părul, sprincenile, ochii, deosebite semne» . . .

D-l C. Mazilu: Ca să știe cui dau pânea (Ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: Il dau și pe acesta d-lor stenografi ca să rămâie mărturie vecinică despre modul, cum d-v ați început asanarea moravurilor! (Zgomot)

D-l N. Lupu-Kostachi: Se fac atâtea abuzuri, d-le Codreanu, încât administrația trebuie să fie foarte prudentă. (Ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: Sistemul era foarte simplu: Orice alegător, care nu avea acest bon, era oprit cu baioneta de jandarmi, și de soldații puși sub comanda jandarmeriei, la toate barierele.

La ora 11 se strânsese la toate barierele un adevărat iarmaroc, și nu era lăsat să treacă decât acel, care avea bonul de pâne. Dar chiar și aceia, cari aveau acest bon de pâne, nu erau lăsați să meargă liberi și imediat să voteze.

O voce: Se duceau să ia pâne.

D-l I. Zelea Codreanu: Nu, erau strânși pe grupe, apoi un jandarm înainte, un jandarm înapoi, și astfel duși cu jandarmii, veneau la prefectură.

La prefectură erau introduși într'un hambar, unde prefectul vorbea, perora, făgăduia și încredința. (Zgomot)

O voce: Ce făgăduia?

D-l V. Ciurea: In ziua alegerii au fost concentrați, toți în curtea gimnaziului, unde s'a transportat pânea.

D-l I. Zelea-Codreanu: Va să zică și mai bine, întâiu «concentrați» în ograda gimnaziului la pâne, și apoi la prefectura! Și cu toate acestea, cu toate că toți funcționarii erau aleși delegați, cu toate că delegații erau aleși pe sprinceană, cu toate că nu s'au lăsat să vină la vot, decât acei cari aveau aceste „Ausweissuri“ guvernamentale, cu toate că erau escortați la gimnaziu, și apoi la prefectura, cu toate făgăduielile ministrului candidat.....

O voce: Ce făgăduia?

D-l I. Zelea-Codreanu: Făgăduia grâu, păpușoi, și tot binele din lume, mai ales celor de la munte, cari sunt amenințați de foamete. Li se făgăduia vagoane și răsvagoane, câte voiți, câte cereau! Lucrătorilor din atelierele căilor ferate dela Pașcani, li-a făgăduit douăzeci de vagoane de grâu, etc., etc.

Cu tot jocul certificatelor—în unele comune nu se eliberau certificatele, iar pentru altele nu s'au depus tablourile delegaților la biurou:

Rezultatul a fost o strălucită biruință morală a țărănimii! Eu și colegul nostru Văgăunescu n'am putut să obținem certificatele noastre, cu tot apelul nostru foarte călduros la prefect, ca să le putem obținea ca să avem cinstea să votăm și noi la această alegere de pomină. (Intreruperi, Zgomot).

O voce: Păine v'a dat? (Răsete).

Altă voce: Va contraziceți iarăși

D-l I. Zelea-Codreanu: Intreruperile acestea vă fac cinste tuturora! Ele dovedesc că d-v. aveți voința și chemarea de a începe România nouă (Intreruperi, Zgomot).

In această Românie nouă, de legalitate și de dreptate, au fost respinși cu baioneta dela marginea orașului aproape o mie de alegători, au fost respinși cu baioneta învățători cari au fost ca ofițeri în lupte, și sunt decorați cu ordinul „Mihai Viteazul“, și au fost respinși preoți! (Intreruperi).

Și țărănimea aceasta Suceveană n'a câștigat în această zi, numai o strălucită biruință electorală morală, ci a dat dovezi de un superior simț politic, prin faptul că nu s'a potrivit tuturor acestor provocări ale administrației d-v., și o strălucită dovadă de disciplină, ascultând de cuvântul meu de liniște. (Zgomot).

Pe la amiază mi-au trimes răspuns oamenii, cari stăteau cu sutele și miile la barieră. . . (Intreruperi, Zgomot).

O voce: Cu miile!

D-l I. Zelea-Codreanu: Desigur, doar nu erau numai alegători, (Intreruperi, Zgomot) ci au fost opriți toți oamenii cari aveau treburi la târg în acea zi de sărbătoare.

Pe la amiază, toți acești oameni—între cari erau atâția cari în lupte grele au privit moartea în față, pentru nădejdea unei alte Românii— mi-au trimes răspuns că ei sunt hotărîți să treacă prin baionetele jandarmilor, să intre în oraș, și să vină la vot, care-i cel mai sfânt dintre toate drepturile lor. Vă puteți închipui ce ar fi fost!

Și eu li-am trimes răspunsul meu hotărît: Să nu se miște, căci nu se mântuie lumea într'o zi! Va veni vremea, când și pentru drepturile lor, legea va fi lege!

Și m'au ascultat, cum m'au ascultat și atunci, când începuseră a se mișca împotriva legii obligativității muncilor agricole, când li-am spus celor din județul Suceava și din alte mai multe județe: De-ar fi să se facă o lege, ca lanțuri să vi se pună, să nu se miște nici unul, căci se mișcă împotriva intereselor țărănimii și ale țării! Tot așa li-am spus și acum: Nu se poate să intrați în oraș, nu se poate să vă apărați drepturile cu forța, căci ar fi să loviți în însăși interesele țărănimii și ale țării, dacă veți proceda cu sâlnicie în contra sâlniciei. (Intreruperi, Zgomot).

D-l G. Stefănescu: Din ce spuneți aici, cam nu aveți aierul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Când voi întrerupe eu așa, d-le președinte, sunt convins că mă veți chema la ordine.

D-l C. Meissner, *președintele adunării:* Vedeți că bat și eu destul cu ciocanul.

D-l I. Zelea-Codreanu: Rezultatul acestei alegeri făcută în astfel de condițiuni a fost următorul:

Alegători înscriși 1641, au votat 665.

Candidatul guvernului a obținut 370 voturi, candidatul nostru al opozițiunii naționalist-democrate 272 voturi.

Adică cu 38 de voturi deplasate era balaloj, cu 61 de voturi deplasate era râușita noastră.

D-lor, dacă în asemenea condițiuni și cu asemenea mijloace, d-l Ministru Garoflid se consideră și moralicește nu numai de formă, alesul județului Suceava, aceasta îl privește. Eu însă vă fac declarația, că dacă aș fi în locul D-sale, n'ași primi să fiu considerat ales în asemenea condițiuni (Intreruperi, Zgomot, Tumult).

Iar dacă dv. puneți la îndoială afirmarea mea, că d-l Ministru Garoflid s'a ales deputat împotriva voinții alegătorilor colegiului al 3-lea de Suceava, atunci eu *vă propun următorul rămășag:*

D-l Ministru Garoflid să nu primească acest mandat, obținut în asemenea condițiuni, și atunci o nouă alegere să aibă loc.

In vederea ei, să nu merg nici eu acolo, să nu meargă nici d-l Ministru Garoflid și să nu se facă absolut nici un soiu de propagandă, ci să meargă numai o comisiune în capitala județului, care să supravegheze libertatea în alegeri și să înștiințeze pe toți alegătorii, că în ziua respectivă să se prezinte la alegeri, fiind doi candidați, unul cutare și altul cutare. Atunci, d-lor, dacă candidatul nostru Toader Crețu va birui numai cu 999 de voturi și nu cu o mie, vă dau înscris făgăduința, că mă retrag din parlament și numai candidez în județul Suceava niciodată!

O voce: Nu te mai retrage. Luminile D-tale ni sunt necesare.

D-l I. Zelea-Codreanu: N'ați pierde nimic, căci luminile mele, ca orice lumini, sunt bune numai pentru cei ce văd. (Intreruperi, Zgomot)

D-lor deputați, rezultatul moral al acestor procedeuri electorale în mijlocul țărănimii a fost într'adevăr detestabil!

Ce poate fi mai primejdios pentru viitorul unei țări, decât să-și facă loc în mijlocul marii mulțimi convingerea, că pentru ea nu există dreptate și legalitate, și anume să fie lovită în acele drepturi esențiale, prin mijlocirea cărora ea nădăjduește să-și creeze o altă soartă pe căi liniștite și pașnice?

A doua zi câțiva primari și notari din câteva comune

au trebuit să fugă din satele respective, fiind acuzaţi de populaţie că au trădat interesele lor, şi au călcat legile, falsificând alegerile! Şi au trebuit multe intervenţii pentru ca să-i explice, şi să-i lămurească, că primarii şi notarii nu au fost vinovaţi.

O voce. Care sunt primarii aceia?

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, termin această parte a cuvântării mele şi cea mai lungă, căci acum nu pot să rămâie decât concluziile.

Chestiunea e aceasta, veţi aplica d-v., D-le Ministru de interne, sau nu veţi aplica sancţiuni împotriva unor atari silnicii din partea administraţiei?

Orice veţi face, veţi face bine.

De veţi aplica sancţiuni, poate veţi face un bine şi administraţiei, prefectului D-voastră şi celorlalţi adepţi administrativi ai d-voastră, căci poate atunci am sta să ne gândim, dacă trebuie să-i dăm în judecată sau nu. Altfel vor fi, conform legii, daţi în judecată.

O voce. Şi achitaţi.

D-l I. Zelea Codreanu: Poate să fie şi achitaţi, rămâne să vedem unde, când, cum, şi dacă vor fi achitaţi. Poate că nu vor fi daţi, chiar toţi, dacă d-voastră veţi da sancţiunile necesare. Nu le veţi da, vom şti că aceasta nu e sistemul administraţiei din judeţul Suceava, ci vom şti, că acesta e şi pentru viitor sistemul d-v de cârmuire. Şi ştiinţa aceasta iarăşi va fi un bine.

O voce. Toată lumea mulţumită.

D-l I. Zelea Codreanu: Vă asigur că va veni vremea când toată lumea va fi mulţămită, afară de d-voastră! (Intreruperi, Zgomot!

Acum trecem mai departe. Nu mă adresez d-lui Ministru de interne, ci mă adresez d-lui Prim-Ministru, şi'l întreb, dacă nu socoteşte că a sosit timpul, ca acest obiceiu intrat în uz, de o jumătate de veac, şi toate aceste silnicii, făptuite atât de o parte a oligarhiei, cât şi de cealaltă, care sunteţi d-voastră, să înceteze pentru totdeauna?! Este sau nu convins D-sa că poporul român este ţinut în adevărată robie politică cu acest sistem?!

Şi zic poporul român, căci nu e vorba numai de colegiul al treilea, ci e vorba de aplicarea acestui sistem într'o măsură mai mult sau mai puţin mare, la toate colegiile. Şi întreb pe d-l Prim-Ministru, nu crede D-sa că a sosit momentul să ia măsuri împotriva continuării unor asemenea sisteme, cari de acum înainte ar putea primejdui liniştea ţării şi viitorul neamului? Nu crede, că trebuie făcut ceva, ca asemenea lucruri să înceteze?

Şi anume, ce crede D-sa că s'ar putea face? Ce s'ar putea face din punct de vedere formal? A! ştiu, aveţi răspunsul gata: Programul dv. cu reforma cea mare administrativă!

Adică, fiind altă administraţie atunci, nu se vor mai face lucruri de acestea. D-lor, nu tăgăduiesc că o reformă administrativă ar putea să aducă o îndreptare şi în această direcţie, dar nu cred că va putea remedia răul. Ar fi un leac uşurător al boalei, nu însă tămăduitor.

Pentru boala aceasta este un singur leac, acela pe care l'am amintit când am vorbit la mesaj şi l'am numit piatra a treia de încercare pentru d-voastră.

Trebuie înscris în Constituţie principiul, că alegerile generale nu se vor face niciodată, decât sub un guvern de funcţionari. Se vor alege astfel corpurile legiuitoare, şi dupăce vor fi alese, se alcătuieşte o majoritate, dacă nu iese una din alegeri — întocmai cum se face şi în alte ţări, — şi această majoritate să dea guvernul.

Fără această măsură nu se va putea garanta nici într'un fel şi niciodată libertatea poporului român.

D-l G. Stefănescu: Şi d-l Cuza este de această părere?

D-l I. Zelea-Codreanu: Singura întrerupere, pentru care 'ţi mulţămesc, pentru că 'mi aminteşti declaraţia pe care trebuie s'o fac în această privinţă. Eu sunt fiul sufletesc al d-lui Cuza. (Aplauze, Mare ilaritate)

O voce: Să vă trăiască, d-le Cuza. (Ilaritate)

D-l A. C. Cuza: Vă mulţămesc pentru simpatia d-voastră şi vă declar, că mai am şi alţii ca D-lui. (Mare ilaritate-Aplauze.)

D-l I. Zelea Codreanu: Cu toate acestea, D-lor, dacă d-l Cuza — oricât respect am pentru D-sa — ar fi împotriva

acestei idei și d-l General Averescu, cu care ne cinstim colaborând, d-l General Averescu, pentru care am cea mai înaltă admirațiune, ca unul ce am luptat sub ordinele D-sale, dacă Dumnealor amândoi ar fi împotriva acestui gând, vă declar aici, că eu aș lupta împotriva Dumnealor!

D-l A. C. Cuza: Sunt de acord cu fiul meu. (Mare ilaritate).

D-l I. Zelea-Codreanu: Pentrucă *aceasta e acest principiu constituțional ca singurul mijloc posibil, ca poporul român să scape de stăpânirea ilegală a oligarhiei!* A, știu, dv. veți zice: Zadarnică iluzie! Zadarnic credeți că veți scăpa de stăpânirea noastră a oligarhiei! Noi oligarhia nu jucăm la hazard, ci jucăm la sigur! Vedeți, de pildă, în chestiunea externă: Unii antantiști, alții centraliști, orice ar fi, stăpânirea noastră să trăiască! Și *știu demult, că sunteți gata la orice, numai stăpânirea dv. să se păstreze!* (Zgomot. Întreruperi. Tumult.)

Ați primi să stăpâniți chiar pe ruine, numai să continuați a stăpâni! (Mare zgomot. Tumult.)

Dar mă veți întreba: Oare această oligarhie n'are nimic bun în ea, adică între noi—ziceți dv.—nu există atâția inși, bine intenționați, oameni de ispravă, cari se impun stimei tuturora? In această privință ar fi această asemănare de făcut.

Sunteți acei buni din oligarhie, ca mustul, ce trebuie să-l rescum în toamna aceasta. Dacă veți rămânea în vasele cele vechi și mucegăite, nu veți da vinul cel bun, care trebuie să întărească organismul poporului român! Dacă voiți să folosiți poporului român prin vrednicia dv., trebuie să vă căutați vase nouă și în ele să fermenteze puterile dv.!

D-lor Deputați, eu cred că d-v., oligarhia, nu veți fi în stare să vă mențineți stăpânirea împotriva voinței hotărîte a poporului român. A, da! Dv. zâmbiți, când auziți de voința poporului român și răspundeți prin alegeri, ca cei dela Suceava: «De nu ne vreți voi, vă vrem noi—oligarhia—pe voi!......» Dar uitați un lucru. Anume că dv., nu vă asemănați cu Alexandru-Vodă Lăpușneanu, fiindcă *el se baza pe cei mulți împotriva celor puțini, pe când d-v. vă*

bazați pe cei puțini împotriva celor mulți. D-v. vă asemănați însă cu cineva, din vremea lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu, *vă asemănați cu Moțoc! Și într'o zi mulțimea a cerut capul lui Moțoc* — chiar capul fizic — *și l-a obținut cu toate că erau* **„proști, dar mulți"**.

Astăzi marea mulțime a poporului român cere capul dv., al oligarhiei, capul politic — cu cel fizic n'are ce face — *și-l va obținea sigur, pentru că numai sunt proști și sunt grozav de mulți! Așa de mulți, încât sunt poporul român în toată întinderea lui și cu toate clasele lui!*

Iar dacă d-v. voiți să aveți un rezumat al interpelării mele, fiindcă vă plângeți că n'am fost destul de scurt, *vă dau rezumatul în trei cuvinte biblice, având aceiași menire prevestitoare:*

Mane, Tekel, Fares! (Măsurat, cântărit, împărțit).

PENTRU PAMANT

— In sedinta din 23 August 1918 —

Domnule Preşedinte,

Domnilor Deputaţi,

Proiectul în discuţiune este un proiect de lege de arendare şi cu toate acestea se discută împroprietărirea. Cu prilejul unui proiect de lege de însămnătate trecătoare, discutăm lucruri cari ar trebui să fie definitive. Şi aceasta, D-lor, numai pentru cuvintele, pe cari D-l Ministru Garoflid le-a pus în expunerea D-sale de motive, afirmând că legea de faţă, este o repetiţie generală a împroprietăririi.

Pe calea aceasta deci, ajungem să discutăm chestiunea agrară. E sigur cea mai importantă dintre toate chestiunile, câte s'au putut discuta în cursul timpului. E chestiunea care de zeci — aş putea zice de sute de ani — îşi aşteaptă soluţia ei, chestiunea care în ultimii ani a devenit arzătoare. Şi soluţia va trebui dată imediat ce împrejurările o vor permite.

Istoricul chestiunii l-a făcut în mod strălucit, cu adevărat magistral, D-l Cuza, şi n'avem nevoie să revenim asupra acelui istoric. (Protestări, Ilaritate)

Evident, că dacă vor veni alţii şi vor dezvolta partea istorică a chestiunii şi mai magistral, voi fi cel dintâiu a o recunoaşte.

Rolul meu, D-lor, este să discut problema aşa cum se prezintă ea astă-zi, şi să discut efectele acestei reforme pentru viitor

D-lor Deputaţi, rezolvirea chestiunii agrare se impune dintr'un întreit punct de vedere.

Se impune mai întâiu din punct de vedere naţional. Şi gândindu-mă la aceasta, îmi veţi da voie să vă fac declaraţia, că pentru mine, toate problemele politice, câte sunt să se discute în orice împrejurare, nu contează de cât din punctul de vedere al intereselor neamului, al intereselor naţionale.

Şi orice interese, cari nu concordă cu interesele naţionale trebuie să cadă în faţa acestora!

Acesta fiind punctul meu de vedere, îmi aduc aminte de comparaţia frumoasă pe care a făcut-o de la această tribună D-l Ministru Mehedinţi. D-sa a spus: Un popor se aseamănă cu acea plantă, care are o mulţime de rădăcini, ce se întind în toate părţile, aşa încât, oricât de multe din ele ar fi tăiate, ar pieri, totuşi vor rămânea totdeauna destule, pentruca viaţa plantei să fie asigurată.

Asigurată, graţie acestor rădăcini foarte numeroase şi adânc înfipte în pământ! Eu îmi aduc aminte, tot în cadrul acestei comparaţii, de un copac — e demult, din vremea liceului, şi i-am uitat numele — care creşte în ţări calde şi care din trunchiu, prin un fel de botăşire, îşi aruncă în pământ mereu noui rădăcini, aşa încât un singur copac ajunge să se întindă treptat, cuprinzând cu timpul regiuni întinse.

Voci: Oh! oh! oh! oh! (Ilaritate.)

O voce. Ai uitat, e cam de mult (Ilaritate.)

D-l I. Zelea-Codreanu: V'aţi spăriat de un simplu copac, fiindcă se întinde aşa de mult? Atunci ce va fi când lumina şi adevărul se vor întinde, se vor lăţi şi mai mult?! (Intreruperi.)

D-l I. Zelea-Codreanu: D-lor, nu profitaţi de împrejurarea că nu-mi aduc aminte numele copacului, dar el există şi alcătuieşte adevăraţi codri, cărora aproape nici securea nu are ce li face.

Aşa trebuie să fie şi un neam pe pământul lui: Cu rădăcini multe, cu rădăcini puternice, cu rădăcini adânci!

Cu cât mai multe, mai puternice şi mai adânci rădăcini

ale unui neam vor fi înfipte în ţărna pământului, care îl hrăneşte, cu atât mai puternică va fi puterea de viaţă a acelui neam.

Şi orice furtună ar veni, orice nenorocire, orice răstrişte — şi de orice natură ar fi această restrişte — rădăcinile neamului vor fi mântuirea neamului! Mântuire prin puterea lor de rezistenţă împotriva furtunii, şi prin seva bogată menită să repare stricăciunile.

D-lor, din acest punct de vedere, trebuie privită chestiunea agrară la noi, *şi soluţia trebuie să creeze o ţărănime puternică şi plină de viaţă, care să alimenteze prin seva pe care o scoate din pământ, prin sângele ei viguros, întreg organismul naţiei noastre.*

O voce: Seva e sânge?

D-l I. Zelea-Codreanu: Da, seva e sânge şi sângele e sevă — într'un anumit senz —, dar e foarte mare pretenţiunea d-v., dacă voiţi să mă învăţaţi pe mine a vorbi!

Aşa dar ţărănimea, prin sângele ei viguros, este chemată să creeze clasa de mijloc românească, şi împreună cu aceasta să primenească pătura diriguitoare.

Deci, iată în ce înţeles am spus că soluţia temeinică a chestiei agrare se impune din punctul de vedere naţional.

Se impune dintr'un al doile punct de vedere: Al necesităţilor sociale şi politice ale momentului.

Da, d-lor, din punctul de vedere al necesităţilor sociale şi politice ale momentului! . . . . .

S'a spus aceasta de aici, de la tribună, sau direct sau prin diferite vorbe, diferite figuri, diferite asemănări, chiar de către membrii majorităţii! S-a vorbit de anumite *„preveniri"*, că legea ar fi necesară pentru *«a preveni»*.

S-a spus aici că *ţărănimea ridică două mâni în sus, pentru a fi ajutată, să iasă din noroiu şi din greutăţi, şi că nu e bine să i se întindă numai degetul cel mic, ca nu cumva mânile mari şi bătătorite,* neputându-se ajuta cu degetul d-voastră cel mic, *în desnădejde, să se prindă de haină, sau poate şi mai de sus, de guler! . . . . .*

Nu voi vorbi de asemănările făcute de minoritate, *voi*

aminti doar de Vezuviul, despre care s-a spus că ascultând bine, îl auzim clocotind, gemând, sub picioarele noastre.

Vezuviu faţă de care, butoiaşul meu de pulbere este o jucărie! . . . Nu voi vorbi de lucrurile acestea, ci voi vorbi de lucruri precise şi concrete.

D-lor, ţărănimea ştie, ştie şi ţărănimea care a fost pe front, ştie şi ţărănimea care nu a fost pe front, şi a stat acasă, ştiu şi cei tineri, şi cei bătrâni, ştiu un lucru hotărît: Că a fost o Constituantă anume aleasă, ca să voteze pentru dânşii o câtime de pământ, şi că Constituanta a votat!

Ei ştiu cu toţii, că s'a votat expropierea a 2 milioane de hectare de pământ arabil, din proprietatea particulară şi că acest lucru a fost înscris în Constituţie! Deci e un lucru al lor, ca şi cum l-ar avea în buzunar, şi de micşorat nici prin gând nu li trece, ci ei se gândesc, cum s'ar putea mări întinderea.

O voce: D-l Cuza a contestat lucrul acesta, a zis că e o farsă liberală ceiace s'a înscris în Constituţie.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nu ştiu dacă d-l Cuza a pronunţat cuvântul de farsă, ştiu însă, că dacă ar fi o farsă, ea ar fi extrem de primejdioasă! . . . . .

Dar eu nu discut ce au intenţionat sau ce au făcut liberalii, ci eu pornind de la ideia necesităţii momentului vă lămuream de unde vine ea. Si ţărănimea zice:

Noi ştim că Constituanta a votat, deci acesta e dreptul nostru, nu înscris într'o lege oarecare, ci înscris în însăşi Constituţia ţării!

Care Constituţie a fost modificată de o Constituantă, anume aleasă pentru acest scop, aleasă prin lupte electorale date, unde s-au ciocnit diferitele principii, unde ţara s'a pronunţat în mod liber — desigur libertatea aceia de care amintea şi d-l Preşedinte al Consiliului, spunând că a fost, este şi va mai fi, de care însă socot eu că vom scăpa.

Dar în sfârşit, în mod oarecum liber s'a pronunţat ţara, în orice caz mai liber, decât în împrejurarea din urmă,

Şi iată, de aici toată lumea convinsă că trebue să aibă, că are un anumit drept.

Acesta e un fapt asupra căruia nu se poate trece, fără primejdii pentru ţară şi pentru viitorul neamului nostru!...

Dar eu mai spuneam şi o spun, că lucrurile acestea le ştiu şi cei cari nu au fost pe front şi mai ales acei cari au fost pe front.

D-lor, s'a vorbit aşa de mult, şi cu multă amărăciune din partea unora, din partea multora, dela această tribună şi în afară de această tribună, de anumite făgăduinţi, cari s'ar fi făcut pe front.

S'a acuzat, ca un act anticonstituţional faptul, că Maiestatea Sa Regele a dat ordinele de zi, pe cari le-a dat, în chestiunea aceasta.

Sunt silit să iau poziţie, contra oricui a vorbit împotriva acestui act, căci „Amicus Plato, sed magis amica veritas". Inainte de a mă pronunţa asupra acestui caz, voi face şi cu acest prilej, profesiunea mea de credinţă: Sunt în doctrina mea monarhist.

Cred că poporul românesc nu va părăsi principiul de guvernământ monarhic, nici atunci când toate ţările din jurul lui şi din lume ar fi ajuns republici, pentrucă această tradiţiune e imprimată în însuşi sângele poporului român. Sângele, care l-a avut pe Boerebista şi pe Decebal, nu va admite niciodată republică pe pământul său!

Dar nu sunt, numai monarhist doctrinar, *ci în aplicarea doctrinii sunt partizan hotărît al actualei noastre dinastii, care a devenit cu adevărat dinastia noastră naţională, care este întruchiparea tuturor aspiraţiilor neamului nostru, este temeiul nădejdilor noastre de mai bine, şi este pavăza de apărare împotriva relelor, care ar putea să ne ameninţe!*

Sunt în special pentru persoana actuală a Regelui nostru, sunt fanatic aderent al acestei persoane ca unul care am adânca convingere că de la Boerebista şi până în ziua de astăzi, vor fi fost pe scaunele de Domnie a acestui pământ viteji mai mari, înţelepciuni mai luminate, talente mai strălucite, **dar un suflet mai mare decât sufletul Regelui nostru nu a fost!** (Aplauze.)

D-l N. Lupu-Kostache: Contestaţi sufletul mare al lui Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare, Mihai-Viteazul?

D-l I. Zelea Codreanu: Nimeni nu va întuneca slava Muşatinilor şi a Basarabilor, dar *orice Român de bună credinţă va recunoaşte că nici un Domn nu a făcut*—nu a putut să facă—*jertfe mai mari, izvorâte din iubire nețărmurită pentru neamul şi pământul românesc!...*

Acestea fiind covingerile mele, pot în mod liber să discut chestiunea care era în discuţie.

Eu recunosc acest lucru, anume *că Regele constituţional trebuie să planeze sus, ca* o icoană, ca un ideal, să fie mai presus de *orice acţiuni politice,* dar mă întreb, ce este vinovată amintirea Regelui Carol, dacă oligarhia noastră, după ce a ajuns să nu mai fie crezută de nimeni în ţară, într'un moment greu, la 1907, vine şi spune: Măria Ta, se prăpădeşte ţara, dacă nu pui semnătura şi cu ea cuvântul tău pe manifestul nostru. Şi Regele Carol, care era calculat în toate gesturile, şi nu putea niciodată să fie acuzat că nu respectă Constituţia, a trebuit să înţeleagă şi să se supună împrejurărilor!

Ce era să facă? Să zică: Trăiască toate formele constituţionale şi piară ţara, chiar dacă va fi ştirbită puţin Constituţia!?

Alegerea nu era grea, şi Regele Carol a semnat manifestul!

Şi apoi *de care Constituţie e vorba? De aceia, pe care d-v. înţelegeţi a o invoca, numai când sunteţi în opoziţie şi a o călca oridecâteori sunteţi la putere? Constituţia care n'a existat, decât pentru partizanii politici ai partidului dela putere, şi care a fost totdeauna călcată când a fost vorba de ţară, care a fost totdeauna siluită în alegeri?*

D-lor, s'a mai spus de aici de la această tribună, că un general, nu ştiu care, ar fi spus ostaşilor săi: Voi când vă veţi întoarce acasă, veţi avea pământul gata — poate, că şi îngrădit — şi dacă, nu-l veţi găsi, atunci eu mă pun în fruntea voastră, ca să vi-l luaţi.

D-lor, dacă acel General, de care eu n'am auzit, decât de aici de la tribună, a spus aşa, atunci a făcut foarte

rău, și desigur că eu sunt cu desăvârșire contra lui și contra acestui mod de-a proceda. Însă, D-lor, dela aceasta, de-a spune săteanului, că va găsi pământ acasă, și dacă nu-l va găsi, ne vom pune în frunte, ca să răsturnăm ordinea legală, pe cale revoluționară, de la aceasta, zic, și până la ceia ce a trebuit să li spunem noi ofițerii soldaților pe front,—este o mare deosebire!

D-lor veți vedea și d-v., dacă s'a făcut rău sau nu.

Când ceri unui om jertfa vieții, trebuie să-i pui în față că jertfa aceia a lui, se cere pentru un lucru mare, care să-i fie scump inimii lui! Inainte de-a fi dat de greutățile cele mari, înainte de-a fi dat prea insistent ochii cu moartea, am întrebuințat un singur îndemn, care era un miraj pentru noi ofițerii, și era și pentru soldați:

«Vom creea prin jertfa noastră o țară mare și puternică, vom crea *România mare!*" și — în paranteză, — eu nădăjduiesc, că am creat-o!

Dar când moartea venea prea din toate părțile, și dela dușman, și dela lipsuri, și dela intemperii și dela boale, iar icoana mândră a României Mari, deși nu dispărea de pe cerul orizontului nostru, dar totuși se indepărta în loc să se apropie, atunci a sosit momentul greu, când, deodată am simțit, că se pune o întrebare în mintea și în întreg sufletul soldaților:

Bine, România Mare, adică o Românie, care să fie mai mare, decât cea de azi, adică o Românie care să cuprindă pe toți Românii la un loc, și tot pământul românesc, *dar, mă rog, în acea Românie mare, pe viitor va fi tot așa cum a fost și în România cea veche?!*

Aceasta era întrebarea, care a pus stăpânire definitivă pe toate sufletele soldaților!

Și noi ofițerii, când am simțit acest lucru, — și nu vă mai spun tot ce am aflat noi într'o bună zi, fiindcă nu vă pot spune tot, de aici —noi trebuai să știm tot ce vorbeau soldații, când erau ei în de ei, când nu erau de față nu numai ofițerii, ci nici sergenții, și când am simțit evoluția sufletească, *am trebuit să reacționăm.*

Când așa dar am simțit, atât noi ofițerii mai deaproape

de soldați, cât și marele comandament, că întrebarea a pus stăpânire hotărâtoare pe sufletul soldaților, am trebuit să dăm un răspuns întrebării! Și, vă rog, cum ați dori dv. să fi fost acel răspuns? Dacă le-am fi răspuns: Da, va fi tot așa în România de mâne, cum a fost și în România de ieri, atunci aceasta ar fi însemnat: Cum ați robit ieri pe brazda altora, și deci mai mult pentru folosul altora, așa veți robi și mâne; cum ați fost întunecați prin lipsă de școli ieri, tot așa veți fi pururea; boalele cari v'au dat gata până acuma, tot acelea au să vă omoare și de acuma înainte; Constituția și legile cum s'au aplicat până acuma împotriva voastră, întocmai așa se vor aplica și pe viitor; în sfârșit dreptatea, care nu vi s'a dat până acuma, n'o veți avea în vecii vecilor! *Poate că mulți dintre d-v. ar fi dorit să se deie acest răspuns, nouă însă, în seama cărora era încredințată paza bucății de pământ rămasă liberă, și steagul cu gloria lui, și întreg viitorul rassei noastre, nouă nu ni putea conveni!* Pentrucă soldații, cari nu erau nici mercenari, nici gladiatori, nu erau dispuși să moară pentru acest răspuns! *Ci noi a trebuit să li punem în față, că România cea mare, care va fi cu ajutorul lui D-zeu și cu jertfa noastră, va fi și România nouă!* Și oricum, chiar dacă România mare nu va fi încă, dar nici România care a fost nu va mai fi, ci va fi România nouă! *Și această Românie nouă, va fi o Românie de altă dreptate, de o dreptate adevarată, nu de dreptatea pe care o cunoșteau ei, și pentru continuarea căreia, nu mai erau dispuși să-și sacrifice viața!"*

Noi nu puteam decât să li spunem: Camarazi, ni jertfim viața noastră pentrucă copiii noștrii să poată trăi în altă Românie, unde dreptatea să fie temelia, unde legile să fie respectate, în care veți avea putința să trăiți altfel, voi care veți trăi, și urmașii acelora cari vor muri. Aceasta am trebuit să li spunem. *Și unul din drepturile, cari erau printre cele dintâiu în mintea ostașului, era dreptul de-a munci pe pământul lui propriu!*

Toată lumea știe însă, că *țăranul, înșelat de zeci și sute de ori cu făgăduinți mincinoase, a devenit neîncrezător, așa*

încât cuvântul nostru al ofiţerilor nu era de ajuns, nu li putea oferi nici o garanţie, şi aşa a trebuit să se recurgă cu ori ce preţ, la cuvântul Maiestăţii Sale Regelui. Iar când făgăduinţele s'au votat şi de Constituantă, atunci a fost pentru noi o adevărată uşurare, un adevărat triumf, căci aveam ce să li spunem soldaţilor, aveam pentru ce îi cere să moară alături cu noi! Imediat am primit ordinul să comunicăm trupei că constituanta a votat drepturile lor, le-a înscris în Constituţie şi nimic de acum înainte nu le mai poate şterge. Am primit ordin să-i luminăm, că nu e vorba de o lege, care se schimbă de astă-zi până mâne, ci e vorba de un lucru, pe care nimic nu-l mai poate schimba!

Şi iată că din acest punct de vedere soluţia problemei se impune, ca o necesitate şi politică şi socială a momentului, şi cred, că d-v. veţi înţelege acuma *că se impune numaidecât!* ...

D-lor *al treilea punct de vedere, din care se impune o grabnică rezolvire a problemei agrare e o chestiune de prevedere*, nu de prevedere în sensul pe care nu'l mai repet, pe care l-a spus un membru din majoritate, colegul nostru d-l deputat Predoiu, şi nici o aluzie pe care o făcea d. Şerpeanu, iarăşi membru al majorităţii, ci *prevedere faţă de primejdii din afară.*

D-voastră vedeţi că spre Răsărit şi Miază-noapte s'a ivit o boală, o molimă, şi ştiţi că nu e în puterea omului de a opri întinderea unei molime, decât numai, dacă întrebuinţează mijloace preventive. Şi întrebuinţarea acestor mijloace preventive, ar avea importanţă, nu numai din punct de vedere economic şi social, ci ar fi mai presus de toate o chestiune de prevedere naţională.

D-l N. Lupu-Kostachi: Nu uitaţi că socialismul nu e o chestiune naţională, ci internaţională şi noi voim să soluţionăm problema din punctul de vedere naţional.

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă mă veţi asculta, veţi vedea ce vreau să spun. Noi trebuie să ne ferim de această boală, e un interes naţional să ne ferim, şi să luăm toate măsurile ca să nu ne atingă şi pe noi. (Intreruperi)

Nu te fereşte nici cea mai mare înţelepciune, de microbul unei boli lipicioase.

Şi aceasta e o boală lipicioasă, de care e greu să te fereşti, altfel decât numai prin mijloace sigure preventive.

Şi trebuiesc neapărat măsuri preventive, precise şi clare.

Eu prevăd că boala aceasta va ameninţa toate popoarele din jurul ei, şi se va întinde ca orice molimă, aşa încât va cuprinde toate popoarele din jurul nostru. Şi vă puteţi da d-voastră seamă ce importanţă extraordinară în lume, ar fi pentru România, pentru neamul român sc, când în mijlocul atâtor bolnavi, noi vom rămânea sănătoşi. Vă puteţi uşor imagina, ce viitor strălucit ar crea naţiei noastre această împrejurare!

Iată din ce punct de vedere am privit chestiunea, când am afirmat că o soluţie largă, temeinică, şi definitivă a problemei agrare e mai presus de toate o chestiune de prevedere naţională.

Cu aceasta am putea să intrăm în materia propriu zisă.

O voce: Târziu, dar în fine!

Altă voce: Ai luat boala dela d-l Cuza.

D-l I. Zelea-Codreanu: Isteţe intreruperi, n'am ce zice, dar.. să trecem înainte.

D-lor, în loc ca d-voastră să purcedeţi dela această preocupare, şi numai dela această preocupare, în reforma pe care aţi plănuit-o, în loc ca d-voastră să aveţi singura preocupare a interesului naţional al poporului român, interes expus din acele trei puncte de vedere, despre cari am vorbit, în loc de aceasta, d-voastră aveţi înainte de toate preocuparea să împăcaţi şi capra marei proprietăţi şi varza ţărănimii! Şi va ajutat în aceasta — de altfel în mod strălucit, o recunosc — talentul frumos, talentul ales al raportorului d-voastră, d. Radu Mandrea.

A pus d. Radu Mandrea toată fineţa, a pus toată subtilitatea, a pus atâta râvnă, încât eu îmi zic, ce valoros ar fi d. Radu Mandrea, dacă ar fi pus toată râvna şi toată isteţimea aceasta pentru o cauză mai bună, decât aceia pe care o reprezintă proiectul d-v. de lege. (Intreruperi)

Dar lucirea nici unei isteţimi, n'a putut întuneca vre-odată lumina adevărului.

D-lor, *d voastră înainte de orice prin acest proiect de lege,*—dat fiind faptul, că abordaţi, şi dat fiind modul cum abordaţi cestiunile împroprietăririi—*călcaţi Constituţia.* In Constituţie, cum v'am spus, sunt anume lucruri precis înscrise, şi în contra acestor lucruri d-voastră nu aveţi dreptul să legiferaţi prin legi comune, nici direct nici indirect. Nu sunteţi cameră constituţională, şi deci nu aveţi dreptul să vă atingeţi, nici direct, nici indirect, de Constituţie. Apoi aşa cum prezentaţi proiectul acesta—de arendare în vederea împroprietăririi, de arendare-împroprietărire—*problemele cari trebuiesc discutate sunt acestea: Cât daţi? Cum împărţiţi? Şi cui daţi?* Cât daţi! Am auzit cu toţii că însăşi *Constituţia a fixat precis*—în afară d toate celelalte bunuri—*numai exproprieri din proprietăţile particulare în întindere de 2 milioane de hectare.* D-voastră, după cum susţine d. Ministru şi d. raportor, daţi un milion şi patru sute de mii de hectare, şi după cum susţine un membru al majorităţii, d. Potârcă, daţi de fapt numai un milion. Deci *d-voastră scădeţi la jumătate ceia ce e înscris în Constituţie.*

Apoi, a doua întrebare: *Cum împărţiţi acest pământ?* Dacă aţi veni d-v. şi aţi spune: Deocamdată arendăm şi pe urmă vom vedea ce facem cu împroprietărirea, atunci această întrebare nu s'ar pune.

Dar nu, d-v. nu arendaţi, d-v. faceţi repetiţie generală... de împroprietărire! Şi de aceia d-v. sunteţi siliţi să ni arătaţi şi cum împărţiţi. *Din proiectul d-v. de lege se vede că împărţiţi în loturi mari până la 100 de hectare*—şi din expunerea de motive se vede limpede că aceste loturi vă sunt dragi inimii—, *loturi mijlocii, până la 25 hectare şi apoi—ce va mai rămânea—loturi mici!* Şi cu aceasta arătaţi limpede intenţiunea d-v. faţă de ţărănime! Atât de limpede, încât eu nu am nevoie să mai adaog nici un cuvânt, pentru lămurirea acestei întrebări!.. Cu atât mai mult că urmează întrebarea a treia: *Cui daţi?* D-lor, oligarhia rămâne tot oligarhie, dar să ştiţi d-v., că *nu*

oligarhie de mari proprietari, oligarhie agrară. Este cu totul greşit a se crede acest lucru. Oligarhia agrară poate că a fost cândva, de mult, când era justificată să existe, dar *oligarhia de astăzi este oligarhie de politiciani!*

Marii proprietari sunt poate vre-o mie de agricultori, înainte de toate, cari cad şi ei de multe ori în capcana de exploatare a politicianilor.

Da? apoi încă marea proprietate fără mari proprietari! Câte mari proprietăţi în ţară au fost şi sunt fără mari proprietari, şi ce mai vaci de muls au mai fost şi sunt aceste mari proprietăţi pentru oligarhia partidelor noastre politice.

Şi *legea aceasta,* cu care veniţi d-v., *nu este altceva,* în ultima analiză, *decât o încercare meşteşugită de-a asigura continuarea stăpânirii oligarhiei politice* — primejduite de trezirea obştească din ultimul timp. Ştiţi adică ce voiţi să faceţi d-v. prin această lege? Nu ştiţi, să vă spun eu! (Ilaritate).

D-l V. Maltezeanu: Dar mare mahăr eşti!

D-l I. Zelea-Codreanu! *Voiţi să stăpâniţi ţărănimea şi politiceşte şi din punct de vedere economic, prin intermediul cozilor de topor, pe cari d-v. le veţi înstări în sate.* Adică d-v. vreţi ca prin câtiva inşi, pe cari îi veţi împroprietări în sate, să stăpâniţi, să ţineţi în adevărată robie tot satul. Şi într'adevăr pe unul sau doui îi veţi împroprietări cu lotul cel mare—pentru dânsul un adevărat loz mare, parcă ar fi lozul cel mare dela Schröder—pe alţii, câţiva, cu loturi mici. Şi apoi marea majoritate aservită acestor închiaburiţi, prin mijlocirea cărora voieşte să stăpânească în veci oligarhia d-v. (Intreruperi)

Nu este în vederile mele ca ţăranul să fie slugă, ci oricât de sărac, ţăranul să fie gospodar şi stăpân la casa lui.

O voce: Şi trebuie să fie!

D-l C. Garoflid *ministru al agriculturii şi al domeniilor*: Să mai cumpărăm o planetă, nu ne ajunge pământul.

D-l I. Zelea-Codreanu: O să vă dau eu soluţiunea şi o să vă ajungă. (Intreruperi)

Voci: Bravo!

D-l. I. Zelea-Codreanu: Dar chiar dacă este să ajungă cineva slugă, cum de fapt țărănimea a fost și este încă slugă pe moșii, apoi D-lor, *înțeleg să fi fost țăranul slugă la boieri, dar nu înțeleg să-i faceți pe țăran acuma: Slugă la dârloagă! Aceasta* voiți să o faceți, dar vă asigur n'o veți putea îndeplini! (Intreruperi. Zgomot.)

D-l C. P. Mazilu: Aceasta e democrație?

D-l I. Zelea-Codreanu: Ba, e democrație încercarea d-v. de-a face din țăran slugă la dârloagă!

D-l . V. Maltezeanu: Dacă ți-ași da un lot mare l-ai refuza?

D-l I. Zelea-Codreanu: Apoi ca să puteți aranja frumos, cu salvarea tuturor aparențelor, și această trebșoară de aservire și de stăpânire politică, socială și economică pe veci a țăranului, veniți cu două principii foarte mari: Principiul selecțiunii și principiul industrializărei țării.

Principiul selecțiunii, Doamne! strașnic lucru, dela Darwin și Nietzche, Darwin pentru animale și Nietzche pentru oameni!

D-lor. Nietzche — în doctrina sa anticreștină, ași putea zice anticristă — a propovăduit selecțiunea fizică a omenirii, ca tendință spre Ueb rmensch, spre supra-om. (Intreruperi).

O voce: Spuneți și românește supra-om.

Altă voce: Faceți monopol de citațiuni.

D-l I. Zelea-Codreanu: Din păcate l-am citit pe Nietzche, nu știu dacă l-ați citit și d-v. De ce vă supără citațiile? Ce să-i faci, așa-i în lumea asta, unii pot face citate, că au de unde, alții nu le pot face!... (Intreruperi)

Eu nu mă supăr de loc de citate. Nu știu ce ați cetit d-v., dar eu vă fac citate din ceiace am cetit eu.

D-lor, Nietzche vorbește de supra-omul fizic, și crede că neapărat prin supra-omul fizic îl vom avea și pe supra-omul sufletesc; *dar iată că puterile misterioase de sus nu vor să țină seamă de această doctrină, și de aceia nici popoarele în evoluția lor nu vor să țină seamă de ea.*

După teoria lui Nietzche ar trebui ca toate geniile să apară absolut numai în mijlocul aristocrației, care e lipsită

de grija zilei de mâne, care face gimnastică, care se îngrijește fizicește, care are timpul necesar pentru a se cultiva, pentru a se distra, adică are tot ce-i trebuie pentru a crea ceiace a numit Nietzche supra-omul.

Și ce se întâmplă? Se întâmplă teoria lui Cristos. *Apare sufletul cel mare acolo unde nu te-ai gândit: Apar talente mari în mijlocul celei mai negre sărăcii, ba câteodată apare un geniu într'un trup schilod, apare o mare minte și un mare suflet, acolo unde nu e numaidecât un corp selecționat fizicește!*

D-l N. Lupu-Kostache: Aceasta e degenerescență.

D-l I. Zelea-Codreanu: Câți degenerați fizici nu sunt în aristocrațiile omenirii, și totuși genialitatea îi ocolește sistematic, dar dacă degenerescența aceasta duce la înmulțirea și rămânerea geniilor în lume, atunci suntem pentru această degenerescență, pentrucă, *pentru crearea marilor talente și marilor genii trăiește omenirea. Numai prin aceștia poate să înainteze omenirea, numai prin ei își poate justifica ea existența!*

Teoria lui Carlyle o cunoașteți? *Ea va birui în lume, și numai prin ea va birui lumea!*

D-lor, totuși admit că selecțiune trebuie să fie! *Trebuie să fie și selecțiune* fizică și selecțiune sufletească, dar *pe cea fizică s'o întrebuințăm mai mult pentru animale, iar pentru oameni mai cu deosebire pe cea sufletească!* Ori, dv. numai de selecțiunea sufletească nu vă interesați, căci mă întreb, cum veți face această selecțiune sufletească la împărțirea loturilor?

O voce: Scrie în lege.

D-l I. Zelea-Codreanu: Scrie în lege! Știu, se spune în articolul cutare, că dezertorii, și toți aceia cari au fost pedepsiți, că nu și-au făcut datoria către țară în timpul războiului, nu vor avea drept la loturi.

O voce: Nu e bine așa?

D-l I. Zelea-Codreanu. Ba, foarte bine, decât foarte puțini sunt cei înlăturați și atunci toți ceilalți rămân, iar dintre ei, iată cum faceți dv. alegerea:

Cine are mai multe vaci și mai mulți boi, cine are

mai mult inventar mort și viu, acela are să aibă pământ mai mult.

Iată selecțiunea dv.! Atunci știți ce ar fi să se întâmple? Că ace'a care a fost pe front, care și-a pierdut în mare parte și inventarul lui mort și pe cel viu, acela . . . .

O voce: Moară și el.

D-l I. Zelea-Codreanu: *Dacă ar muri ar fi rău și de țară și de D-ta!*

Acela trebuie să trăiască, deoarece dacă s'ar prăpădi, nici D-ta nu vei mai putea să vii pe această bancă și să spui: „să moară și el," *căci nu va mai avea cine să te apere!* (Aplauze.)

Atunci, d-lor, ce fel de selecțiune va fi aceasta. Vor fi preferați cei cari au stat acasă, căci nu toți acei cari au stat acasă au călcat legile militare. Sunt oameni, cari au stat acasă, din cauza vârstei, din cauza unor metehne fizice, sau morale, și aceștia s'au folosit de împrejurări și și-au alcătuit un splendid inventar, inventar mort—în pungă și în afară de pungă— și inventar viu, cum nu se poate mai bun. Și poate tocmai bietul inventar al celui care a fost pe front, a ajuns să sporească inventariul celui rămas acasă. Apoi ce fel de selecțiune va fi aceia pe care o veți face după acest criteriu? Unii dintre domnii, cari au vorbit înaintea mea, au spus că o selecțiune —cum aș propune-o eu— era bună pe vremea veche, când Voievozii dădeau pământ vitejilor. Da, era pe vremea cea veche și bună, și în virtutea acestui criteriu de selecțiune sunteți dv. cei puțini, față de cari am toată simpatia, pentrucă simpatizez în sângele dv. pe aceia cari cu arma în mână în fruntea țărănimii, au apărat vitejește acest pământ. *Și sângele de vitejie este acela, care trebuie să se înmulțească în mijlocul neamului nostru, pe întreg pământul românesc!*

Mă adresez la cei puțini dintre d-v. cari sunteți urmașii acelora, cari s'au ridicat prin vitejie din mijlocul țărănimei, și vă zic: Puneți în joc toată influența d-v., ca să facem posibilă o selecționare pentru însușiri superioare. *Și nu cunosc nici o însușire mai superioară însușirii aceleia, care face pe om să se ridice până la gândul, că trebuie să-și jertfiască viața sa pentru interesele obștești, pentru țară, „pentru neam și pentru Rege!"* (Aplauze)

Și atunci, vă întreb cum veți putea ajunge la această selecționare, dacă veți lua drept criteriu inventariul mort și viu?

Deci, eu ași zice, *să repetăm tradiția veche a pământului românesc*, să venim să dăm prăznuirea, care se dădea de vechii Voievozi, când apărau țara, și *să dăruim pe toți vitejii, nu pentrucă ar fi luptat ca mercenari pentru pământ, ci pentrucă este în tradiția acestei țări să răsplătiască vitejia, prin cel mai scump lucru, pe care poate să-l deie o țară fiilor ei: Pământul pe care l au apărat!* Și iată, dăm în primul rând vitejilor, cari au stat pe linia întâia, apoi în al doilea rând, celor cari au fost la căruță, în al treilea rând, celor cari au fost mai în urmă, în teleguță, și după toți aceștia și celor cari au fost mobilizați pe loc. Dar repet încăodată: *In întâiul rând acelora, cari au fost în rândul întâiu! Pentrucă de aceștia am avut nevoie ieri, de ei avem încă nevoie astăzi, și de urmașii lor vom avea nevoie mâne!*

Surcica nu sare departe de trunchiul stejarului. Iar *pentru viitorul neamului nostru și pentru apărarea țării, trebuie să plantăm cât mai mult stejar, și cât mai puțină salcie!*

Iată, aceasta este selecțiunea, care trebuie să se facă! (Aplauze)

D-lor, vorbiți dv. mai departe de industralizarea țării prin proletariat, *voiți adică întâiu proletariat și apoi industrie, nu întâiu industrie și prin ea proletariat.*

Se vede, că dv. ați primit teoria d-lui Gherea-Dobrogeanu, teoria din vol. mu Neoiobăgia.

D-l C. Mazilu: E teoria d-lui Garoflid.

D-l I. Zelea-Codreanu: Nuștiu cine este la obârșie, d-l Garoflid sau d-l Gherea Dobrogeanu, dar . . . . .

D-l C. Mazilu: D-l Garoflid este autorul!

D-l I. Zelea-Codreanu: Dar trebuie să vă spun că e un lucru straniu, cel puțin straniu, că la baza concepțiunii dv., cari sunteți partid conservator, este o ideie pe care o propovăduiește d-l Gherea Dobrogeanu, sau și d-l Gherea

Dobrogeanu! Dv. partid conservator, voiţi să creaţi • industrie, deocamdată agricolă, şi în vederea ei spuneţi:

Nu vrem să dăm atâta pământ ţărănimii, cât s'ar putea — şi cât, desigur este interesul ţării şi al neamului — nu vrem, pentrucă ni trebuiesc braţe pentru industrie!

Ni trebuiesc proletari, în primul rând pentru industria agricolă la ţară, şi în al doilea rând ni trebuie proletari la oraşe, pentru a crea industria propriu zisă!

Să luăm deci ţărani dela ogor, pregătiţi sau nu pentru industrie, şi să i facem proletari!....

Mi aduc aminte şi de idealul d-lui Gherea Dobrogeanu care spunea: De ce voiţi să împroprietăriţi ţăranii? Nu vedeţi că împropritărirea duce la idei conservatoare, reacţionare?

O voce: Nu spune aceasta.

D-l I. Zelea-Codreanu: O spune printre rânduri (Ilaritate)

Trebuie să l lăsaţi să-şi sfarme ultima bucăţică de pământ, şi apoi să se ducă în fabrici, căci acolo fermentează viaţa cea adevărată a viitorului omenirii.....

Aceasta e concepţia d-lui Gherea Dobrogeanu, aceasta, constat cu surprindere, e fundamentul concepţiunii d-tră.

Decât, D-lor, acesta — spre salvarea doctrinei conservatoare — *e un pretext*, nu e cugetul d-voastră adevărat. *Pretext, pentru a nu da ţărănimii atâta pământ, cât trebuieşte*, pentru o reformă agrară temeinică, şi definitivă, *pretext pentru a putea să continuaţi viaţa oligarhiei politice, prin mijlocirea căreia stăpâniţi această ţară de jumătate de veac!*

Aceasta e în ultima analiză încercarea d voastră.

Dar, D-lor, vă spune, alături de mine şi o gazetă care vine din mijlocul Mittel-Europei, — scumpă inimii dv. — gazeta: «Berliner Tagblatt» în care un domn Nathan, şi nu ştiu cum îi mai zice, vă prezice că oligarhia din România e pe punctul de a-şi da sufletul.

Eu de data asta, sunt de acord cu d-l Nathan dela Berliner-Tagblatt!

Poate că D-lui ar voi, ca rassa lui, să înlocuiască oligarhia, eu *vă asigur însă că foarte curând poporul român*

însuşi va înlocui oligarhia la cârma ţării. Atâta deosebire există între părerea mea şi a gazetei amintite.

Dar, D-voastră, D-lor, cu drept cuvânt mă veţi întreba, dacă nu direct dar fiecare în gândul său: „Bine, bine, dar care e soluţiunea d-voastră în chestia agrară? Apoi, D-lor, d-l Cuza, care e cu mai mare răspundere politică, răspundere de un viitor, poate, apropiat.......

O voce: Preşedinte de Consiliu!

D-l I. Zelea-Codreanu: Hei! Să vă fie gura de aur, căci voind să glumiţi, aţi făcut cea mai mare profeţie pentru viitorul ţării!

D-l Cuza nu a voit să-şi spuna amănunţit părerea sa în această chestiune, ci a schiţat-o numai, in general.

Eu însă, fără să angajez pe cineva, vă spun părerea mea personală în rezolvirea chestiunii agrare.

Ţin însă să vă declar, că am convingerea adâncă în sufletul meu, că soluţia mea e singura soluţie, care satisface toate interesele ţării, şi totodată cele mai înalte interese ale neamului nostru!

De altfel am presimţirea, că acesta va fi planul, care se va realiza.

Vă rog dar, să ascultaţi.

După statistica d-lui Neniţescu se găsesc actualmente în ţară 8.400.000 ha.......

D-l Garoflid *ministru de domenii*: După Creangă numai 7.800.000 h.

D-l I. Zelea-Codreanu: Eu iau cifra cea mai mare.

D-l C. Garoflid, *ministru de domenii*: De ce preferaţi pe aceasta?

D-l I. Zelea-Codreanu: Dacă sunt două, de ce să nu iau pe acela care îmi convine?

D-l C. Garoflid, *ministru de domenii*: Apoi d-l Creangă e un om de o competinţă recunoscută.

D-l I. Zelea Codreanu: Eu cred că tot aşa de competent şi de cunoscut statistician şi economist, e şi d-l Neniţescu. Dar afară de aceasta — *dat fiind faptul că statisticile se fac după roluri* — *eu sunt absolut sigur, că în*

realitate e cu mult mai mult pământ arabil în țară, decât îl arată chiar cifra d-lui Nenițescu. Totuși eu o primesc ca bază sigură.

Dacă d-l Cuza a spus că are soluțiuni conservatoare, D-lor, eu am o soluțiune reacționară.

Da, reacționară! Oricât s'ar supăra o anumită presă de democrație internațională.

Și oricât s'ar tulbura anumite cercuri democratice, a căror doctrină isvorește din alte concepții, decât concepția naționalistă, eu declar că *mă descopăr în fața acelora dintre marii proprietari, cari stau cu familia pe moșia lor, în satul lor, nu numai pentru a-și scoate câștigul depe moșie, nu numai pentru a ara și sămăna, și nu numai pentru a fi aproape de săteni, pe cari îi iubesc mult ca pe niște tovarăși de muncă, de fiecare zi, ci și pentru a aprinde candela la mormântul strămoșilor, ce dorm lângă bisericile, ale căror ctitori au fost pe vremuri.*

Ii văd pe aceștia și mă descopăr înaintea lor! (Aplauze)

Pentru păstrarea tradiției sacre a țării și a neamului, *acești mari proprietari trebuiesc păstrați cu orice preț.*

Și eu sunt gata să duc cea mai aprigă luptă posibilă, pentru păstrarea lor pe pământul acestei țări, *ca întruchipare viie a trecutului de slavă a neamului nostru!* (Aplauze)

Și aceasta se poate, D-lor, se poate cu atât mai mult, cu cât e absolut sigur, că în toată țara nu avem decât cel mult o mie de mari proprietari de aceștia.

Mari proprietăți sunt multe, foarte multe, dar mari proprietari sunt foarte puțini. Iar de aceia cari stau la moșia lor, ca la un post de onoare, sunt și mai puțini.

Și pe mine, acești puțini mă interesează, acești cel mult o mie, pe cari voiesc, în interesul țării și al neamului, să-i păstrez cu orice preț, iar în afară de această mie, nu cred că sunt, cari ar putea să ne intereseze, și nu recunosc să fie! (Aplauze puternice)

Priviți, D-lor, mă aplaudă în acelaș timp reprezentanții țărănimii și reprezentanții boierimii celei adevărate. Dar

nu pe mine mă aplaudă, ci adevărul pe care eu îl rostesc, și care se impune!

In continuare zic: Cei aproximativ o mie de mari proprietari vor rămânea cu o câtime de pământ. Cât? D-lor, nu vom precupeți întinderea, pentrucă e vorba numai de cel mult o mie. Aceștia dacă vor rămânea cu câte 300 de hectare, 350 de ha, cu 400 de ha., va fi și spre folosul lor și spre folosul țării.

O voce: 400 de ha. maximum!

D-l I. Zelea Codreanu: D-lor, am spus ca nu precupețesc întinderea, deci sunt dispus să trec și peste 400 de hectare, dar țin să vă atrag luarea aminte, că *n'ar fi în interesul țării și mai ales n'ar fi în interesul marilor proprietari, ca întinderea să treacă de 600 de hectare.*

Și mă veți înțelege când vă voi spune că după mine *această situație trebuie să rămână pe veci definitivă! In vederea aceasta 600 de ha. este maximum.*

D-lor, și va fi suficient, căci aceste 600 de hectare, lucrate în mod intensiv, vor da cu siguranță atâta, cât dădeau până acuma 6000 de hectare, agricultate de mântuială, pospăite.

Va fi suficient, pentruca să se păstreze tradițiile mari, de cari am vorbit, și de cari are absolută nevoie țara și neamul, va fi suficient, pentruca să poată fi pildă frumosă de agriculură mare, și intensă până la strălucire, va fi tocmai cât trebuie, ca să nu fie spin în ochi nimănuia, și tocmai cât trebuie, ca să fie păzită și ocrotită de toți. (Aplauze.)

Ca și loturile mici țărănești, așa și aceste loturi de mare proprietate vor fi înscrise în Constituție, ca indivizibile și cu puternice îngrădiri de apărare, pentruca nimeni și niciodată să nu se mai poată atinge de ele. (Aplauze) Și eu socot, că siguranța acestui definitivat face mai mult pentru adevărații mari proprietari și pentru toți oamenii cu prevedere în ce privește viitorul țării, decât toate întinderile latifundiare cedate, oricât de extraordinare ar fi ele!..

Tot restul pământului arabil se împarte. D-v. v'a căzut mult la inimă proprietatea mijlocie, ei bine, *eu sunt de*

kăt numai pentru proprietatea mijlocie! Dar aşa, cum o văd şi o înţeleg eu: *Proprietate mijlocie prin venitul lotului, nu prin întinderea lui*! Aşadar se vor alcătui loturi cu media de 7 h., adică pot să fie şi 5 h., când pământul este foarte bun şi foarte bine situat, şi 9 h. când pământul este de calitate mediocră şi într'o regiune cu situaţie inferioară.

Şi aceste loturi vor fi şi ele înscrise în constituţie ca indivizibile, dar loturile—ca loturi—alienabile!

O voce: Ce suprafaţă?

D-l I. Zelea-Codreanu: Am spus loturi cu media de 7 h., pot fi 5, 7 sau 9, după calitatea şi situaţia pământului. Şi atunci ce se va întâmpla? Atunci va interveni dela sine, se va rezolva dela sine chestiunea selecţiunii: Cel cu însuşiri inferioare, de muncă şi pricepere, îşi va pierde lotul, şi atunci el şi cu ai lui va trebui în mod firesc, să-şi pună şapca de proletar. Va fi altul mai harnic, va săpa mai adânc, va munci mai raţional pământul lui, va fi mai isteţ în utilizarea şi desfacerea produselor sale, acela va putea, prin foloasele ce va trage, să aibă venitul unui temeinic proprietar mijlociu, va putea deveni, un chiabur în toată puterea cuvântului! Afară de aceasta există dela sine şi astă-zi destule proprietăţi mijlocii, ca întindere, între cele 7 şi 600 de hectare, cari rămân să fluctueze între cele două extreme, şi să alcătuiască scara, la care d-v. păreţi a ţinea aşa de mult.

D-l C. Garoflid *ministru al domeniilor*: Dar cu 7 h. încap ei în pământul acesta?

D-l I. Zelea Codreanu: D-le ministru, vă răspund: *în orice caz încap mai bine cu câte 7 hectare ale mele, decât cu câte 25 şi 100 de hectare ale d-v.* Dar afară de aceasta sunt sigur, că încap toţi, sau în orice caz aproape toţi! Iată socoteala: Au fost 1.200,000 capi de familie în România înainte de războiu. Sunt convins că din aceşti capi de familie au murit cel puţin 200.000 şi au mai rămas 1 milion.

D-l C. Garoflid *ministru al domeniilor*: Dar copii lor sau văduvele?

D-l I. Zelea-Codreanu: Desigur aceste familii trebuiesc avute în vedere în primul rând, şi dacă e vorba să rămână pe din afară, apoi aceştia să fie dintre nevolnicii fizici sau morali, cari au stat acasă. Totuşi chiar cu aceştia la un loc, sunt convins că nu vor trece de un milion acei cari au nevoie de pământ, şi acest milion să-l împroprietărim. Şi restul, dacă rămâne vre-un rest—de fapt nu rămâne aproape nimic—restul sunt de acord cu ceace spunea colegul nostru d-l Cancicof, că nu ne punem pe tema sentimentală, să facem o reformă „de pomană". Noi trebuie să facem o reformă pentru interesele mari ale neamului românesc întreg.

Aşa fiind, dacă vor rămânea 117 inşi, cari nu vor putea intra, apoi eu pe aceştia vi-i cedez — dintre cei cari au stat acasă—ca să-i duceţi în fabricile d-v. de industrie agricolă, sau să-i duceţi la oraşe, şi acolo să-i faceţi fericiţi cu şepci de proletari!..

D-lor, acum trebuie să vorbesc şi de partea muntelui. Muntele trebuie luat în consideraţie, cu toate că nu este pământ arabil, şi aceasta vine în ajutorul soluţiei mele, fiindcă munţii nu sunt puşi în statistică!

Păşunile dela munte, cari sunt foarte întinse şi numeroase, chiar unde nu se poate face agricultură, *să fie atrase şi ele la massa de împroprietărire* alcătuindu-se loturi mai mari, echivalente în valoare cu loturile din regiunile arabile.

In ceace priveşte pădurile, se pune desigur o problemă foarte mare. E bine, ca toată lumea să facă pentru rezolvarea acestei probleme mari, şi prin aceasta pentru întărirea neamului românesc, numai proprietarii de munţi împăduriţi să nu facă nici o jertfă în această direcţiune? N'ar fi drept! Pentru aceştia, soluţiunea mea ar fi următoarea: în afară de împroprietărirea sătenilor, în poiene şi pe marginea râurilor, unde se pot alcătui anume locuri pentru păşunat—şi Dv., D-le ministru ştiţi, că în Germania, în partea muntelui, s'au tăiat porţiuni de păduri depe margina râurilor, pe unde poate creşte iarba şi s'au creat păşuni — zic *în afară de împroprietărire, obştiile săte*

nilor dela munte vor trebui să aibă, dacă nu chiar dreptul, pe care l-au avut în vechime și pe care sătenii din Germania il mai au în unele părți, adică dreptul *de servitute asupra padurilor care se găsesc în apropiere* — servitute de care și acum caută marii proprietari în Germania să scape, și încă nu au scăpat. D-le ministru — *în tot cazul să aibă dreptul de prioritate în exploatarea pădurii*, inaintea oricărui capitalist străin, și chiar înaintea oricărui român.

Iată programul meu în chestia agrară, iată în trăsături generale planul soluției mele.

Și scum să ne întrebăm, Domnilor Deputați și Domnule ministru, care ar fi — eu zic: care va fi — urmarea pentru țară și pentru organismul neamului nostru a aplicării acestui plan, a realizării acestei soluții a mele?

Urmarea, D-lor, *ar fi cea mai puternică expansiune imediată a puterii de viață a neamului nostru*, ar fi asigurarea pentru toate timpurile a acestei puteri de viață, *ar fi isbucnirea unui isvor vecinic de primăvăratecă energie care va repara, va crea și va întreținea în stare strălucită, toate păturile organismului nostru național!*

Mai lămurit, urmarea ar fi aceasta: O foarte grabnică îmulțire a populațiunii, care ar da într'un interval de timp foarte scurt un surplus puternic. Și acest surplus va avea vreme să se pregătească anume pentru industria agricolă, și pentru oraș.

Săteanul, care va avea 8 copii, va ști că gospodăria, casa și lotul, pe care-i are, nu'l poate lăsa decât la unul din copii, nu'l poate lăsa la mai mulți.

Va ști, că pentru ceilalți trebuie să aibă grija, să-i plaseze în altă direcție. Pe unul la un meșteșug, pe altul la alt meșteșug, pe alții îi va îndrepta spre negustorie, în sfârșit pe cei cu înclinare spre învățătură îi va îndruma spre cărturărie, și așa la toți, afară de unul, va trebui să li caute alte mijloace de existență decât gospodăria! *Și atunci se va crea pătura de mijloc națională românească, a cării lipsă e un mare defect al neamului nostru întreg și o mare primejdie.*

Nicăiri pe pământul românesc nu avem clasa de mijloc națională românească. Aproape peste tot lipsește: N'o avem nici în Moldova — cu Basarabia și Bucovina la un loc — nici în Ardeal și am putea zice — nici în Muntenia.

Intru câtva e în Muntenia, dar e prea puțină și prea slabă, față cu ce ar trebui să fie.

Și vă închipuiți câtă putere națională, câtă energie națională, ar putea să țâșniască în sus spre piramida socială, din mijlocul unei țărănimi, care în deobște va fi o țărănime de proprietate mijlocie! Si iată acesta va fi rezultatul planului meu pus în aplicare, în ce privește soluționarea problemei agrare! Să facem această reformă și să poftească atunci să vie toate molimile de peste Nistru, sau de peste Dunăre, dela Apus sau dela Răsărit, sau de oriunde ar veni ele, ca să tulbure liniștea și cumintenia poporului român!

Atunci cu adevărat putem fi siguri, că pe câtă vreme alte neamuri din jurul nostru se vor zbate în spasmurile morții de molima desordinii, noi vom sta tari și neclintiți în mijlocul acestei nebunii, și vom privi spre un mare și frumos viitor. (Aplauze).

D-l Președinte: Cu aceasta cred că ar fi momentul să terminați.

D-l Zelea-Codreanu: Momentul nu e chiar acuma, Domnule Președinte, dar e aproape.

Proiectul d-voastră, față de punctul de vedere, pe care l'am desvoltat eu, veți conveni, d-le Ministru, că e o adevărată primejdie! Noroc că există în legea dv. un lucru foarte bun, există un articol minunat! Dacă nu ar fi acest articol, atunci legea dv. ar fi desigur, o reală, și mare primejdie!

Articolul salvator este Art. 80 devenit 81, și care glăsuește astfel: „In teritoriul liber aplicarea acestei legi se „face numai cu începere dela 1 Martie 1919 . . . . .

„In teritoriul vremelnic ocupat, aplicarea legii se face „cu începere dela 1 August 1919 . . . .

Apoi, D-lor, eu nădăjduiesc, că chiar până la 1 Martie

1919 —în ce privește 1 August 1919 sunt chiar adânc convins — că *se va fi pronunțat față de dv. acel dicton banal*, dar salvator în cazul de față, care n'ar trebui să vă supere prea mult, fiindcă vine din cultura Mittel-Europei: „*Der Moor hat seine Pflicht getan, der Moor kann gehen!* (Maurul și-a isprăvit datoria, maurul poate să plece!)

Inst. de Arte Grafice „RASARITUL“ N. Ioaniţiu.—Iaşi.